

بازرسی شد

۳۴ - ۳۷

بازدید شد

۱۳۸۱

بازرسی شد
بازدید شد
بازرسی شد
بازدید شد
بازرسی شد
بازدید شد
بازرسی شد
بازدید شد
بازرسی شد
بازدید شد

بازرسی شد
۱۳۴۰

- ۲
- ۳
- ۴
- ۵
- ۶
- ۷
- ۸
- ۹
- ۱۰
- ۱۱
- ۱۲
- ۱۳
- ۱۴
- ۱۵
- ۱۶
- ۱۷
- ۱۸
- ۱۹
- ۲۰
- ۲۱

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
تاسیس ۱۳۰۴
موسسه عالی پژوهش و انتشارات
بازرسی شد
۲۱۱۸

بازرسی شد
۲۱۱۸

تکلیف فرستاده شد
۲۱۱۸

بازرسی شد
۳۳ - ۳۲

بازدید شد
۱۳۸۱

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
 شماره قفسه: ۲۱۱۸
 شماره کتاب: ۲۳۱۳۳
 تاریخ: ۲۱/۱۱/۱۳۸۱
 نام کتاب: مجموع آثار
 مؤلف: [نام نامشخص]
 ناشر: [نام نامشخص]

بازرسی شد
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۱

بازرسی شد
۱۳۴۰

از طرف مع کرده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي نور قلوب العارفين بانوار معرفته ففهم بيانه محمداً والوف
 واذا صابرا لثباتهم بشركه هدايته ففهم في صحراء موته ساجدون والصلوة على
 اشرف الخلقين واكمل الحرمين الذين فهم من رحمة الخلق سائر يوم وعلى اهل البيت
 لا اله الا الله والذليل من هم الى صفوان الله ساقون بعد هذه جهات لا سوفي
 اتمده الطالبين ومحبات السلسلة طويبا لرحمة من وكلوت لفتور فافضله صلواتها
 التخلوت وصورت لا رولع فلهذا حافظ بها الذنوب والفتيات ومعه
 في خاضق الدنيا القانية ومجبات في حطوط النشأة الباقية فاجتهدوا الفها اليات
 كل طالب مستعد واوردها المشوق في كل رجب محمد فخرج يذبان حتى يجمعوا الي
 وان شئت فسميها بالجوف الالهى ولا يشفيع بها الا من لا يطلب والقي الجمع وهو مستعد
 فلا يتر من خال الله لا يهدى من اجبت ولكن الله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم
 وفلانك لا تسمع الموقى ولا تسمع القتم الا بما اذا اولوا صديقين فليكنم باخواني و
 خلقني بقوى الله وتجنده ومودة انبياء الله واصفيائه وارزقني حطام هذه الدنيا
 الفانية والارضية فبما عند الله والقورين صنوانه وسلول سديد اهل ايمانه ودر الله بيم
 بالطلب والالسان والار الا اعلان قال نعم ان كنتم تحبون الله فاتبوني يتحبه الله ويكفر
 الله

ان الله يحب الذين يجاهدون في سبيله صفا كما يحبهم بيانا من صور وقال الله فلان كان باؤك
 وابناؤك لم يخالطواكم واموال ائمتهم واهل بيوتهم وبجارتهم خشون كما دعا وصاكن في بيوتهم
 اجاب اليكم من الله ورسوله وجها في سبيله فترهبوا حتى بانى الله تامر وقال الله
 والذين امنوا اسعدنا الله وقال الله خوف بانى الله يقوم بحجهم ويحجونه الى الله على
 اقره على الكافرين وقال الله وطعون الطام على حبه مسلينا وبلغها اسماء عباد الله
 الصبر اليه وفرد ونجس يدك رفقين واهل المؤمنين ايرافون من مائة قال اجاب الله
 لا تهم على شئ الا اخرجني ومود الله لا يطبع على شئ الا اشاء وسحاب الله ما ظهر من
 ثمرة شئ الا اخطاه ورجع الله ما نهب في شئ الا احرته وعقرت الابلين وارزوا
 اذا اقر الله عبدك من امن في خلوها بصيائمه وارواح ملائكة وسكنا
 محبته ليعبوه فذلك المحب حفاطون في شئ لم يظروا له ولعند الله شفاعا يوم القيمة
 وقال ايرافون من ان طلب شئ في الجنة والذبح الله وكحب في الله ومحمد الله
 وواحد حب الله باجادي الصديقين يتبعوا اعبادني في الدنيا فانه يتبعوني
 في الآخرة وعن الصادق قال قال رسول الله اخضل الناس من عشقوا العباده
 واجتهدوا في طيبه وياشها محبده ووضغ لها فهو لا يسالي على ما اصبح من الدنيا على
 عشر ام على ايسر وعبه العباد فلو عمده الله بنحوه فخالق عباده اعبدا

این سرسختی چون از عهد ناسی برده اشمن و بزرگه المدعی قرآن مجید است
که کار با پاره ارنه است دارنده که ادم ملا می کند و کبریا ای از جمله این است
که ملا را ادم می کند مرشد کار را از جنون سبزه آن است که بیستون
و صفا نه و نام که هم در

هرگز از سید حسن
بنامش علی بن موسی

بمقام علی
از دانش کار این است
و در این کتاب

عج کوه

ووقع عند الله طلب القلوب فطلب عبادته الأبرار وهو عبد الله فلا عبادة
الأحرار ثم خلعت في فضاء الضياء إلى المحي كثر ولكن وأصلوه فطلب الأحرار
من سلبه ولم يجد بنفسه نال الوصال بجهد إذا شئت أن تجتهد في طلب
من التجتهد ثم من مدركها فظالم بوجه النفس عالم قد سها فذاك جوف
النفس بعد ما فيها وكل بدعي وصل إلى ولي لا تفر لهم بذلك وفي الآ
محقق يوجد وأخر بدعي معدا لثرا كما إذا اجتهد مجموع في خدود
ببين من بكى من ثباتي روي التجهد صرعي في ديارهم كقضية الكهف
لا بد وروى ما لبثوا فأنه لو طفا العشا في أقم صرعي من العشق ووصي
فان سببت من مام العاين من من الله من الذي ذاق حلاوه من أجا
فان صلب بد لا من الذي أنس بفر باب فابقي جمل جولا الذي جعلنا من
اصطفاه كقريب ولا يترك وأخلصه لودا ومجبل وصوفه إلى العاين ورد
بفضاء له ومنه بانظر إلى وجهه وحره وضا وأعد من هجر وفلاك
وتوارة مفعد الصل في جوار له وخصه بمثل وأهل العبادات وهم
قلبه لا أدان وأجيبه لثا هذناك وحلت وجهه وفرفق حواجه
ورغبته في ما عدا له والمهنة ذكره وأوزع سكره وسغلته بطاعته

إذا اشقيبت

وهو

وصبر من صالحي زينب وأختره لما جاتك وطعت عنه حتى يقطعه عن الله
اجلنا من وأبهم الأرباب والجنين ودايمهم الأرفق والأهين وجباههم ساجد
لظنك وجوههم ساهر في خدملك وموجهم سايل من خيلك وطولهم صلفك
مجتهد وأمد لهم بخله من عاينك يا من نورك له لا يصار محبة وانفك وسحا
نور وجهه لملوب عار قد ساءت يا مني قلوب الشايفين وبانغاة أمال التجهد
جبل وجب من جبل وجب كل عمل يوصل إلى ذريه وان بخلت حبلى التماسوا
وان بخلت حبلى التماسوا إلى رضوانك وسوفي الـك ذاندا عن عيبانك من
على بالنظر اليك ونظر بعين الود والعطف إلى ولا تفر عن وجهه واجعل من أهل
الأسعاد والخطوط عند شيا أحبب بالرحم الرحمن نور انوار رحمة الله ربنا موسى
التي بان بجل جبي وملكتني وما ذرفت من الجن والانس قال نعم ما قرب قال جبي
المخلفي قال كيف جعل لي عبادك قال ذكركم الآتي ونعاني فاقدمه لا بد كروني
الأخنا قال بعد الصبح من حيث الفضاير بعد من الما جرة الذي من سبل الضلالة
الآخرة من الغداب والبعض من الرعدة وتأمل علة البرية وتوكل به في ما بينه وارشاه وتوكل
وبلى سبه ليا رب الأبرار والاطمئنان الحكيم الظاهر في ذنوبه ومفقه اغفر خطي علم أروست
يقدم انظر ونظر إليها بعين البصيرة وتخطأ إليها بنور النور وتبرهن بصحتها وحبها وتوكل بها

x

x

وضايف وخصاره واثم حى حسنها وهر جمع ذلك بقوله القوه استويه استواءه بقوله البهيمية
 والقوة الغبية بقوله الطارة والافياء ويطرفها من حب المنافع ودرع الفسار عا ويطرفها
 وبيها عن التوجها ما لا يتبرون بها الى التوجس فيما يغيره لو كلفه ليس يحرم واطراف المان يقض
 عن التوجس البسابة ويطرفها بالتحريم ويملك تحيها لان بقوله نزل في عالم التوحيد ويغير
 اولها انه وادعياتها ويرشهم اوجب حينئذ فيه ويا من العبوديات ولي علمات مير وبيها
 عالم الغيب وعلات في عالم الشهادة اما الاول فبها انه في نظر الروايات كبد ليس
 في القلة الظاهر كسبها لونه في الارض اسمها يعرف ذلك الملكة المتقون بقوله
 في انور فلان بسيرة فلان الدنيا المحضه اللهس فسيفسونه بروج وريجان وشوشه
 ورضوان بسجودها بحد نفس بل في طهره بده اسمهم واسمهم ولو لا انهم الا اتيه
 في اخفاه بده اكرال راى ما تقرب عليه وانا ان بشرفها خفته ومنها جديا انفسه فمخضه
 باحواس والراى فاهم يعرفون بعبادتهم وخصوص ضمايرهم ومصفا طيبهم وشيا تحيهم
 بجزء ما حطه شيئا ووجه شرفهم بقرينة ذاته وان لم يشهدوا الكيفية اعلا واقله
 فانه نور محض في الواقع سخيخ نوره الماعلوب مما في وانا بكتيه فمخضه يعرفها كوحى
 وغيرهم بافرضه الطيب المصون ان الله اصبغ خلقه صولها ووجهها فالو
 بنوا الالهواء ان غلامه بالمنطق ومعه وادى القرى كلذاتك و...

نظر

المقاصدى ادى واعلم انها حال طل لم يبق الى ادب سواله لاهوى الالهواء
 وكل من قال اذرى انا ندعرفه هو الصبر محض وقفا لجل الامام وشيخ
 هب انهم غموا باى عاشق وادى لا شيل واننى وادى القرى فبما انما او
 من اولها اتى العبد لا احب ولا ادى انفسه لطف ترنانه وشهره وادى بطرفه
 حلت عطفه سح سح كرز وادى فخره فراه ما يراكم فاعلم ان وادى بزره بزره
 بجانى سنان كعبه بان چند پمانه چه فخره قرب وادى بزره بزره بالبر بزره بان
 بزره بان چه كره فخره بزره بزره بزره بان چه فخره بزره بزره بان چه فخره
 امر بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره
 وادى بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره
 فادى بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره
 يكمل بان بان بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره بزره
 وقال رسد الله عند شرح قول الصادق ع اوحى الله الى داود كالا بخل بخل
 عالما مشوقا بالذبا غير لا تزل لومر وسوفه ويزد الغور بفرمانه والدرج ان جنانا و...
 الازوت الكرم و...
 يرسله المم بلك اتى و...

وهم المشورون بتدبيره البعيدون من ارتكاب قطع طريقه الميراث المحمدي الذي كثر الظلمة
 سبيل من فان اولئك يرتبون الدنيا عنهم ويخونهم اليها قولا وفعلا ويخونهم من الرجوع اليها
 اكثر وتخرجه تارة ولو لم يكن ذلك الفارق المفقود ان ترون باسم العلوم والحق الحسن
 الترخع وراعيه لخلق الماشية يتم بحال انفس المان كجده وادوية استداو على من ان ادنا
 مانا صانع من ان ترسخ حلاوة من جنة فلوهم وكلف يكون قلوبهم قلوبا لرواق من جنة
 مشوقا بغيره قلوبه حجب الدين وزيها محبة بعضه الفارق والفقار سطره بغيره الفارق
 والتجربة والتميز بين افعال كونهما السرا والسرور والحدود والحدود والحدود والحدود
 من جنة بتدبيره لانه لا يوزنهما من غير انما عذبه الحق الذي فلهما من حيث استجبتهم
 وشبهت من طبعهم وافضل الغاية الازلية واتاه الازلية من قلوبهم فلو انهم في
 نه لانه لا تدرهم وادامه ونزاهة وبالله ان تصفية بولطهم ومقال الراجح منهم والظاهر
 انفسه وسما راجحة البنية عليهم ثم ترفعت عليهم شمولها في الازلية من ان اورد
 قلوبهم بالحق البينة فانهم بعدون ترسخ حلاوة المناجاة عذبه انفسه قلوبهم بل انهم
 انقلب الهدى صدى كالبلب والاثر والاطراف في باطنها ولا يحجر صفا
 وودي صفات من اجرة ورفعت دمه كجرحي من البصر وقلبت سحبي وتعبها
 ورفعتني والصدى حبي الذي يعني عن الخمر عرقا فكله عناني والصدى

وهو في الوفاء والحذر ومجد الخيف خوفي من تباعدكم مشغيا
 ومغاي وكم خطر ذي دجاني لكم والوقوف لسطفي والماء من غير الخوف
 صفعي لوفد رونا مانان ارجو ان يفرج ثبات بوارسها مكاله كثر ثبات في صفها
 هايكند مبرود بارادوا مكند ولما جره چون شمشيت شين ارسيدى ان يوست
 حتر مال كور يوشه چو الميراث كوش كوشه ويچون نمانا كه كور ودرخت منده شينه
 رخ شوف ويا طواه باران كيه برف شه درآب انصراف نغم ان
 ارسيدى در جان دلماره هم خميرج بيا بيا افلا شوكس كه كنه من كوشه دار مبر
 دم غش منان نيم وزان انسر رول وچان نيم سخن از مقام محبت كتم چو هر بديرك
 شكتم محبة در روح او ثورات فضله وقل الدين كرهت بدين ان ان كوشه
 محبة مقام حبه لست محبة جودار وچته ميل از ان كشت محبة حق از انل محبة
 حوس كوز بود كه حشر پلش دست جدر بود محبة مقام خيال است چو محبة اول
 محبة حسن ثربا نيت محبة يقين مذابا نيت محبة راني ملك محبة
 عرش نوزن ملك نيز بار نوزد در جهان كنه جيم ارسودر كنه صفوان كنه رسا بيا
 دو كنه اشاره بر كوشه كنه زانك آب روان آورد نيزه بار جهان
 نيزه در راجه كنه زخمشه كنه ان كنه در با شاد و از نيزه آورد نيزه بار جهان

بهین

9 تمام بنده است که بر او ان نیک کند نه از آن جهت مدینه را برده است
 است هر بنده را که از نوبت بگذرد که عشق از هم تو اندر به هر کس که کمال
 عیار نمانش بخاطر چهره یار زین تعلیق تا مرتبت را و چون محبت بر آمدت بخاک
 آنچه محبوب حجت شد طالع آنچه مطلوب حجت نماند و آنچه فرمود دوست نماند
 که آنچه نبود دوست بهمت بچند زین با بچندش کرد و آنچه نماند از پیش خود کرد
 خوشتر از نیکو کرد که شکر و شکر کردن آن عجز کند چه تصدیق کند که شکر کند
 شکر چه بسیار است که چه نماند در غم و در غم نماند که شکر هم جوش
 چه بجز کشت و بشد با نوا طبع حسی است و در غم و در غم و در غم و در غم
 نماند به غیر از حسی مقام است بر عالم اول پسند و نام قبول است و کمال پسند
 نه هر کس تمام زود تو اندر رسید و زین باره هر تو اندر کشید نه چون مسعود کرد و شکر
 نه خفاش میندخ آفتاب نه عفا که غم زرم چهار نیش این که خفاش است و شکر
 که میده تو کوش از تو کوش کرده و شکر از زین نماند و نماند شکر که کوش هم
 بکس عبادت نماند شکر چه که در مقام حقیقت زین نماند از نین پیغمبر مکتوب است
 این چنین است چون از آن خرد پس نماند تو که نماند کافور است و با پس است
 هر چه از آن است و چه شکر شد از آن پاک و شکر چه بود شکر نماند از آن پاک

زلف

مجان

مسرتن که سیرن زلف دل از نماند که هر شرف و هر زلفش جان را جدا کند خیر است
 جان را طلا دل از نماند که هر شرف که کرم که جام جهان بین شد ز جور زمان که شکر است
 در شرف است آیت اگر کیمین است شرف است عشق و اگر مویات شرف است عشق
 لب لبان بدلت هر شرف و لب لب من حرفی شایب جلیل و صلوا الی علی و سلم
 الرضا و بیضا مسکله ایمن الودی رفقا الکفعم صحوا بالذما و تمت کتبت
 مهدی بنودی والله ما طلع الشمس ولا غربت الا وان الله لعی فی و روفی
 ولا جلسنا الی یوم لحد نهم الا وان الله حدی بین جلاسی ولا نقتضی
 ولا ذفا الا و ذکر صرفی با نفاسی بر دارم دل از جهان زمانه بر هم نماند و رود
 زین زمانه بنشینم که بر آتش کوه بریزم که از نماند زمانه زان که کرم که شکر
 عشق و صف تو نوشت بر دم عاشق هر نماند که بر نماند بر نماند شکر
وفی المناجاة الیه المذنبین سید البجا مه اللهم لعلنی من الذین جدد فی
فلم یسکلو وسلوا الظرفین البلی فلم یعدوا و اعتمدوا علی فی الوصول حی و صلوا
فریبنا طوبی صبحی محبت و انت تو صوم معرفی لم یقطع صحت فاطمه و
منعهم من بلوغ ما املوه لدا با مع نهم فیما اشبهت لفضهم خال دون لا
مخبرهم الفح الا کبر و صفا هم الملیکة هذا یومکم الذی کتمت و عادی اللهم لعلنی

وليا في قلب تجاني واماني وانت العار ربي واعلاني فاصبر على من الغضا وصبر
 لاني من الفخاء واخبر من ربي من علا في الهوى والقي يا امان عوائق القلوب
 سيري معقود اعلى من قلبك واملاني موافقا لما غلب وصبحت حمارا وحائبا
 ولباسا ويا وهمة مصد باب وبقيا صادقا في قلب والحق من محمد ^{صلى الله عليه وسلم}
 ومن فوانيد اسمي الله ولي المحمد والسولي على محمد باين لا ينفصل ملكوه خصبا
 الممتحنين ولا يهدى ويرى ايمان الوجدان اليك استشفع بقدوم كرمك لا تسكني
 متحقق من جبهتك لمرضى من نظر لك عن ووطا الماهال وعرضي محمد ^{صلى الله عليه وسلم}
 في عجايب المسالك باين فرب رحمة من المحنين واوجب عفو طلائع بلعبا
 بهجت غمام الير والايمان وجلبنا بنعتك مدد من العفو والعفان واوجب
 رغبنا انجابا فطهها عن الشوائب واختر فلونا نورها منبها عن الشوائب وادع
 نفوسنا خوف الشقيين من سوء الحساب ووجاه الوافين بوقوع التوب فلا
 من التوب محمد في العتق والاصال باين انزل العارضين بطيب فاجابته وليس
 الخافين توب موالا في ربح من فسد في سوا الهمة ومقل اسرار من اراد
 عجز عن هيمه من فالتى فضلا يصعد في اراده فم تشفع في مرادهم من
 الذي اخمد قلبك في امره فم تجدد باسعاده ام من فالتى اسر شدك فم تمن

باراد

بارشاده اللهم عبدك الضعيف الصغير مسكين اللهي المسكين عا لادن في فقتك
 انما التذبير ومن اراد ان يصاد والمفاهيم وانما اشك بقدرتك حموه كل شئ
 وجعلته شجاة لكل شئ فارز من حلاوه صافا نال ما يهيه به الراضانك
 اجبا على ما جفن علي ففرحج واما فوادى فهو بالثوب مجرح بذكرني مر
 التيم فهو كذبة فازداد شوقا كلما مر بها ارج اداني اظاما للبل الطم ان شرب طلي
 من نار العلم مصابيح اصلي بذكر كذبة انك ذكنا خالبا الا ان مذكار الا حنج
 تارة واراد كوبر اشك بذكر كذبة كذرا يارب ربه ذكرا كذبة
 جهه اميد ودر بر انجيش برتوي از نور خذ كذبة لوداك را بهر چه خوشيد هم كزنده خذ
 بر عشق خوش بخرج آوردين فاشك را كو نوبه وصال بر خسترا آورد چون گل كز پاره
 بدون صد كر بان چا كرا كو نوبه ضبط كره در بجزان دوست ابرو بهر بزرگش
 امك را ميند كز شمشيرين هر كرا دل مزيند كز شمشيرين كونه طرقتك القدر
 في ضجع اللمحانه على الفها انكي واتى لنا هم كذبة ولبث الله لو كذ صاوا
 لما سبقتني بالبقاء الحمايم وعن الصادق الدين هو الحب والحب هو الدين
 عشقتك سيد نفوسا ودر خدك بن حافظ قرآن برخوانه از چاره روايت بنفوس
 كذا بفرات بين ورتي كز كشته ندي ابيات بر حجت هر چه بر دم نهفته بفرات

دین و دوزخ عز و کم کس بجز بر ذات فان سبب الساجدين في مناجاة الهى انهم
يبدلون لاهل بيوتهم ام بعد حجى اليه بعد تمام مع رجلى اجنب
 صفحى حجى ام مع استجابتى بغير لى حاشا لوجه الكرم ان تصيب
بغيرى الشفاء ولدنى عجزى ام للعناء بلقى طيبها الملقى ولم يرضى
علت من اهل السعادة جلتى و بغير باب وجوارى خصصتني فقر بذلك
 و نظرت لى نفسى لى هل تسود و جوهها خرت ساجده لعمرك و خرس السنه
نظف بوجهك بالثناء على عبادك و جلالتك و قطع على قلوبنا
على جنتك و نغم اسماء ما ملكت رقبه بسماع ذكرك في اراءنا و فعلنا
و نفعها الامال اليب رجاء اقلنا و نعاقد بدينا علك بطاعتك
مخلف في جهادنا و نعدنا راحلا سعت في عبادتك لى لى لى
 موحده باب ابواب جنتك ولا تحجبنا قلوبك عن النظر الى جمل رؤيتك
اللى نفسى عزها بنو جمل كيف نذاتها انها نذرتك و صبرنا
موتنا كيف نخره بجزارة نزلنا لى لى لى من لى غصبت و ختم سخطنا
بما شان بارحم بارحمنا باجتار بافتار بافتار باسار و تحبى برحمتك
النار و صغى العا و اذا اصواتنا الا حبار من الاشرار و حال الاحوال

الاحوال

الاحوال و كثر المحنون و بعد السبون و و قبت كل نفس مالمك و هم لا يطون
 فم بنا با اخی لما نمتى و طرح النوم بالغه عينا فم قد صاحب الله بولنا
 لا يكون الله بولنا فاما فاما فاما عشتقم فم فم فم فم فم فم فم فم فم
 اما المجات وصل و ايم او نار صدى للقلوب ملازمه ومن دعاه سببا لى
الشهداء يوم عرفه عجب لا تترك ولا تزل عليها قلبيا و خابث صفة عبد
 شعل لى من جلت بصبا اى سويت بهد راوى نیاز چشم لطف و جود و مهربان
 كشمه در اوزان و ابرو در نمانى نواز در غم ز تو بهر شى و ان بهر مومنان
رسيد بخت پر شديت خوابا فقه زبديت و فدا يفا اننا لى اولك الاعيان
عن قلوبنا حيا و حى انما سواك و لى لى لى و قال به باصل افان اجابا
حلاوه الموائمة فاما بين يديهم صمقنا اى چراغ شب سيرة روان ما بى روى
 غم نذران الى شى جان اكا بان رنماى فاده از اهان در عشق شمانى
 پامارى نغمه نوم هم ال انهارى هر كز در اجبت تو نفس مومنان و نوبت بروس
 خوش جان كه شيدى تو باشد بايون دل كه ماوى تو باشد دل خود شك خويهم
 دروى نيمو بهر بجز خاى تو باشد شقى جان را سوى جانان بهرست در سين
 اين دو او بى بارت عاشقى كو عشق باشنا نهارت خویش را متعجب هر روز سارست

عشق چو بود آفتاب بام دل بچشم از سوز موی غام دل پرده دار کبریا عشق است عشق است
 این است عشق عشق عشق چو بود با بهر همت و بود عشق چو بود نور خورشید و جود
 بپرسی هر چه چشمت یافته بر نومی زین نور بر روی آفته در مدن طلیعت و در ارم و نون
 در خاطر من در افلاک نون رونق کون و مکان بشد عشق هر چه را این است این است
 عشق از غنچه عشق جان پند است جسم عالم زین عوارث زنده است عشق
 زود بر حسرتش غار زار ظاهرش می بافتن خضر سبار پروردگهای مکن آتش بر پیشه
 طایر باشد کفرش از غنچه عشق جان یاب کمال عشق خورشید است و جانها چون بال
 عشق معراج کمال آدم است عشق راه شمس اعظم است هند الم اصی و الصی و الصی
 ولواتی ناز الغرام ندیده و طوفی اصابت ساکن قلبه ولواتی عهد القدر و قهر
 و ولها المطر و در عین الیاب بعد لغد ضایق فی هذا الجمال و صبر فها غایب
 الامال من انت فصدقه کلک بلاه صسته بی نظیره و ثقیل من لادانی و صلاتک
 یحقی علیه ندمه و محبة عبید الله باب التذلل و انصاف اذ الی الحیة من ذرا
 یحبه تفصیل لیا له و ضاع ذماته و لم یلد حتی لاح ضمه صیه غریب من
 الاوطان بسکی بدلیه و هل ذات طعم التذلل الاخر به فقیه عن الامثال
 غناش مرهض من الامام انش طیبه اذا ما حدی الحادی بدکر کراهجه بلا

تلاوه

۱۴ تلاوه مانه و لصدبه خوشا کما کسلطش تو کبر خوشا جان که جانیش تو کبر خوشا روز که
 روی تو بهش خوشا کبر انش تو کبر برودل بر بریم عمری بیوفی که در انش تو کبر
 تا خنده عشق که خیزد دهنم که نظری بشد عشق کلکت منا که طلیعت را بجز بر من نیست
 مطلب چه جویم بهست سلامت با بنها خوشا عشق خوشا در عشق خوشا سینه در پرورد عشق
 خوشا غم روی آل از عشق خوشا نمایی که عشق خوشا با عشق و محبت نام عشق خوشا صبح
 عشق و خوشا نام عشق خوشا کج نشانی عشق خوشا سر و پناه عشق خوشا عشق خوشا عشق
 دل زار عشق خوشا نمایی که عشق خوشا میزودان زنده از عشق و دست که اجابت از عشق
 دوست بر عشق از دل و از عشق زده نم ز عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا
 کار آنچه خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا
 عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا عشق خوشا
 نه از کرم قدیم روی دست بر جانم روی روی دست بهستم که که جانان بود
 که هر جا بود از ان عشق و روی انده فال الله نعم لیس فیها موسی اندری لیس
 کلنگ من بین حلفی و اصطفی کلک بهما لانی من بنی اسرائیل قال هو حق من
 علی یارب قال لانی لما اطلق علی اسرار حبابی فکلما اقلبا اصفی لم یوفی من
 قلبت ای صدای تو هم دل و هم جان ای شایسته هم این و هم آن دل فدای تو

۱۷ چمن توند دلمر جان زار چون تو نه جانان راه وصل تو راه پر سبب در عشق تو در پدید
 بند کایم جان و دل بر کف چشم بر کم و کوش بر زمان و من مناجات سبب الجاد
 و زین العباد سبب ما الصبیح الطرفی علی من لو یکن دلبله و ما اوضح الحق عند
 من هدیه سببک الهی فاسئل بناسیل الوصول الیک و سببنا فی اقرب الطرف
 للوجود علیک و زین البنا العبد و سئل علینا العبد الشدید و الحنا العباد
 الذین هم بالبدار الیک بسا عون و یابل علی الدوام و یفرحون و یال فی
 اللیل و النهار یعبدون و هم من هیئت شفیعون الذین صفیحت لهم
 المتأرب و فضیلت بلعنه من ارجاب و اخرجت لهم المطالب و فضیلت لهم من
 فضل المتأرب و ملائمتنا هم من حب و رویتهم من صافی شرب علیک
 الی الذین مناجات و صلوا و صلوا فی مفاصلهم حصولا فیما من هو علی
 المصلین علیهم و علی و بالعطف علیهم عاندهم فضل و بالفاظین عن ذکرهم
 رؤف و یجد بهم الی باب و دو و عطف اسالک ان یجلی من اوزهم
 من خطا و علامه عند فخره و اخرجهم من و دل و فاما و فضلهم من
 نصیبا فضل تفضیل الی عشق و انصرف نحوک زینتی فانت لا یخیر الی
 و لا لا السؤال سحر حق و سعادی و لظالم فرقه علی و وصل فی حق

بسم الله الرحمن الرحیم

والله

۱۸ و الی شوقی و فی جمیل و طی و الی هو الصابغی و رضال یغنی و زین العباد
 و جوار طلبی و طهارت عابد سالی و فی مناجات انسی و راحتی و عند لوز و ابر
 و شفاه خلقی و یزید الوعی و کشف کربی من الیسی فی وحشی و مقبل عشق و فنا
 زلی و قابل یوشی و محب دعوی و یلعن منی و معنی فافقی و لا یفعلی
 و لا یبعد منک یا نعیمی و حقیقی و یادیهای و آخری ملک علی کل شیء قدیر
 ای شک زول ما اتو از همه سیر خوش الازو صبره توره پدیدت مبروروش
 مروت از دوتب و زود و سکش و از جان ز صبروشی شکل نفس کل زینت ظاهر زینت
 سران کف بر آرزویش بر این کل از صفی دل بنا زول از پاره کل اعترت
 خلق عموزان مرم سیدل نگاران دست کف قان کان ابر رو با آر شکان از کجا
 تجر شعله زود خورشید کجین در خلق از زینت منب خود کبر زینت کیم بند هر کس کن
 از کف زین و ان خلاص کن بکجه هر کس ضامن کن بدمه و اگر کز علایق کیم حق
 ازین سجه لایق کیم خون و دلم از خون دیده مرم شرفت از شایق کیم از عشق
 بنیجام الیک علی سلام بخون شهیدان سیدان تو بدو دل دروستان تو
 بتجاری افلاک عزوجل بر وجه سپهر و کمال که این من غنی ای دست بباروشم
 زود دار دست که از عشق بر زدی با کن ز تو برک با کیم کن دلم را در کردی

۲۱
 المرح صانع و بر آن است یک بریند که در صورتش واری تو نیک غافل است و تا بل ازین
 برود هر ظالمی رو آورد و برت شخص که بشدش در تک سازد راه را بر کمر این است
 شعله از راه دور نیک و در از آن خواهد بود بره زن صلا اگر سازد درون بر درش کنایه
 بفرزون نیک و چون رود زن در بر و در پیش میکند صد کوش که از نفس در فلک پند
 صلا که نیک طعم آن رنگد که زانجا همه مقصودش شد آن زمان وقت سپید و خوش
 آن شخص طبع جز موسس کن مان و علوی الهی کوش کن و حال بعضی هم صلا
 شمشاد جهان در یکی تن درج عالمی جان رنمای کران او از خدای کران را
 سوی حق او رنمای ره که او نبود ره آنت بس که جزان ره ره مقصد کس
 والی ایران خلیفه از رسول کوز بران مالک رو قبول آسان و آسمان آری او
 پاک نه بر نه بر نه بری و انی و ان و لال پاک بزرده فرزند فرخ فال پاک
 جو در باهی علم و ذوالمن جمیع عالمی جان از موطن جمله کجور ان را رعدا غیب
 مصطفی و معنی هر نفس کان چهارده پاک آورد کی جزان باشد که خاک آورد
 کی شتی زان رستان استین در سماع و در جلف استین کی زندی خوش
 ارغنون کی زندی ای چون کی عشق سادگان میریت پی کو پند
 افت ز مدت صوفیان اطفه در کرد بود کارشان در حلقه در کرد کرد و در

یکروز

یکروز بر تهن شط پای کو بن کف زمان با انباط ارستماع و در خدمت زینوش
 مت و در بعضی چو پند با ده نوش که کاشد زدی روی یکدیگر این شدی بر زبان یکدیگر
 در شبان بود پند ساد و عقل آتشش دل از کف داده مرغ دلهما جمله در دام او باور
 بناد و فرخ نام او هم با نشان بود شتر قیر قام کله که کله رو سیس نام شیخ لچون
 خیشان آمدی به پند و لطیفان آمدی مبتدی بخورد جای خود بلند خوش ابروی قی
 میکند ز اولک تا چشمی بر و سینه بر سینه نهادی و برو ان کی کوش ملات
 بزخم کین چهره زیت استرخ زبل شیخ دوشا پند بن بود پسند خسته خسته
 از کوز کله در شیخ شیادی عمو افتد از فرج سپوشن جو این ناز قلمت و عمو
 عالم پند است افطار کف و روی از نیا تو م ای نور و خوش قوی سدوم کرداری
 صدمت و از نون ابرو فرخ هر از کون بهریت با اقیانوس که در سیه ای کبار
 بسج اولکیت چون نوبت طوی کی با جرم در قید شرع از دوش خود کله که کله بنا
 ز کله آگنده که بر سار بر زانوند چون کذ غافل در بند رجند راه در سم جمله این
 معنی و جلی و دلق باشد ای همان فاخته اما لطف ساده ملک خربت ان باشد ده
 ساد و در بر بعد از اهل سداد بود او با صوفیان بکلی اعتقاد صونا هر که شکر کردی سرخ
 ازادانت با شکر بر لب باغ نمیشد بار و بر لب کبر بود او از ان صونا عمر دیش

۲۳
بگویی اندر مخطی خون زوت موفین پوش لب
لین کردی صوفی و صوفی پست بگویی
شکر که کوفتیش کفتر خجرات بگویی
خردی زین کرده و خردی کف بود اندر
مقد موفین صوفی ازون تماشایان
چون کف کاشیده بر بوش برده ان خوش است
لایش که کشته آه صوفی اندر که عبرت
رنگ کرد نظر از خون چشم که عبرت
پن بود عبرت رنگ و پیش این بود
حرف نیند چشم اعتبار نند آسوز ز نور و کار در
امز صوفی که در پنجاه خلق بر پاکه و نامش گواه
من هم او را ز اول پندم چشم افلاک
سینه کاشتم سالار من خشن لب میان
مدهش را مگرم چون بدکان استنش
دشمن بر نگاه راستش بر پیشگاه
یک شب که مرگاری شاد کنش زدم اول
استاد چون رنگار خوشش پر دایم
تا خاک کشته بوش چشم در نام راه با خود در است
کار درین یاد بر مذم از خواب
زین شافل در تیر بودم دست بر نه از تاق که درم که
درین دایم از دور کرد روزگار چشم
بچو کرد ای درین کشته نماند اول دنیا
خوشش نماند لذت نامی خائفش
دور بود از مردمان کشته بر فزود این و آن
میسیدم خائفه در بسته بود مرغ
بوش از دام بر بسته بود صوفی اندر خواب
سکه بود ای درین چشم او بر راه بود
حلقه کرد در نماند این فزاد
میکم بد این فزاد را کرده
شمار بر و این یک بز در ضوع و در شوع
و در نماز حلقه خواب

بدان

۲۴
بدارش کن محرومی او است بیدارش کن
خواب بند روح عازر اجمال به خیال بود
گیره انصال بگردم که کینه کاشیده
کس سیه که او بدارش به خیال خود
مرا که کف بود روح صوفی بگردید
مهره در راه راه کار کش بر پرورد
او را به کار کانی پیر زین با صغر
زینم حلقه اندر پرده و اقر زینم
سپ لطف کوفتیش اندر کاف کرد چون خود
او را صوفی بر صاف کرد جمله کشت
الفیض زینم کرد بخود بگوشش
فکرم کرد از پیش طیب پنجاب
در شند با نماند عالم و بگردید
مرا کشت تیر در دهان نماند
بر پنجاب مهبت در نماند سخن
چون ششم زینم کرد مرصوفی
ز آفرین این بدارش بدب یا پنجاب
خوابم باند بنامه خراب کادمان
فاخر خواب و شب کای ای لیک
وقت جلق و بکرات با یک خواب
لفظ شوم داد او از شوم سوم
سودم طقم نطق و دل چای شد
مرد صوفی با نماند خواب شد
فرمانه سر بر یاری غنیم از کشته
در نفوس و دردم ای درین وقت
خود کرد تمام ای درین وقت
و اقامت در راه ای درین قسم
مرا به رفت در کاف و لاف
مرا به رفت در تصفیکه
بازان با یکی حبت از خواب
و بماند این کفار در نبطه
کلی آورد زود با در یک
بر یکی صفر زود شد یک
صوفی درین نوبت هزار سخن
الفیض کردید شکار فکرم
دیگر نماند اصهار حلقه
بر و کوشم با ایشان کف صوفی
بر در این نکت مطبوع

این وقت صفت مطهر است و باشد با دعا کس بخوبی عزیز این اهل خدا کفرش می آید که سزاوار
پنداری صوفیان پاکین کفر از آنکه آمد بر کوردت کفرش عارف از عجب است زینهار
اصحان فرشته چارو واقف از پیش پس هر کار تو دید هر روز و این بیدارت گوشه خیز
دیوارت دور پنهان در کین گاه تو اندر تیرش ن کار آگاه تو اندر لوله صاب
اکسیر در عالم کم است کیمیا در دهر بر زمین است تو گمان داری که هر روز و در فعل صاب
علم است هم صاب علم ای باب تشنگی تشنگی درم کید غلام سزیدان درم
هر چیز از پیش دل خوشه بونه پیش آتش جان افروخته اصطلاح تا بر کرده هر روز و از پیش
بزند عالم مایه تراج هر ریمایه آفت برب هر کم پایه از قبل تو غافل او در عالم حکیم
لشقی بیرونیم بورت آید خنهای دروغ که حقیقت از کفر و غوغ مال بود و نه
کسی را نام برست در آتش تو اندر کون خام خوش نظیرش دان و تکیلی حن بر این صوف
دشان راه زن هر که او در حلقه آید درین مورد و او را بر او شد مرشد کامل
و تا مطلق است که شرح صطفر راه تو است بعد از او او را هیچی که است عقل آید
با کوه و جهل است علم عارف که معانی شربت کیت اندر آنکه حق را طالب است
تابع درین است آیین رسول هم فرودش حکم که هم اصول زهد و تقوی و در عهده برایش
بگله پنهان جلاد و پایدایش عارف خوش مشرب بنو فضل ساکله راه صبا و بعد و حال

الحمد لله

فصل در بیان
صفت مطهر است

و کتبش در اسرار علوم کائنات را در این المربعین از شریعت و از طریقت بفر و از حقیقت
را هر علم اسرار و کشف رموز نهان و اندر کج و نال کج و رسوخ از علم و کتب فایز است
علم اهورت و پر کاشش از وحدت ز چون این صوفیان که بختی کس زیند از جهان
هر زمانه میسر آید این نوا مساوی نیست اندر ماسوا مست این یک کار از این است در و عالم
غیر از دیار است این نه تو حیات و بخت حیات عین کائنات و کفر طریقت عکس
عکس از هر وقت صفت طلق و دنی فلان هر واحد کشف آفتاب و منور کی باشد بی طرف
تجربش با پادشاهی که ازین بندت بر آید است که نوزت و بلوغ با دست از حلال کج
هم احوال شود چشم حق بینیت بی کرشمه بر او استوی و کرب بران بخت و بخت چون
دیگران کین اندر کوه باشد با صفا تابع شرح شریف مصطفر صوفی باشد با صفا و غافل
علا از نفس و دل و دغل در نظر یک یو بود سکندر درش هم از نوفا که چون گوهرش
جز برای حق نباشد پیش خیر و عمل و است بود خوشش در حق باشد حقی و کوشش
بیشتر دوست بنده برش دوست که بود دوست جوید دوست مغز اندر دوست
باید جلد پوست چون مکاره که در حق در این معراج الشک دوست در دوش با علاج دایم
اندر وجد و توفی و انوار روز و شب با دوست در روز دنیا ز جود صفت ز دور نظر
بخت است افسوس ز کربش این چنین کوفه بود کلب کوفه بر از ان صوفی بود

الحمد لله

و لغت ما قال الفلبلی سماه چون ز کردی نما هر چه خوردی خوروی چیت آفان از فیض خور
 چو دل تو نفس تیره تو دوست روزی طبعی بدان کیر راه مردان در دندان کیر برانی
 کل و طبع شکم چیده بگرید غنچه درم کن چندان لب شراب و طعم که بگفت توان خورد
 خواهر را این که از خورشام دار و اندیشه شراب و طعم شکم از خورشام و خوش خال کا
 بگریکه که خال فارغ از غله و اینم از قروح جایی و مزله است یا طبع کار و نفس پرورد
 روز و شب خورشام بدین معده چند روزه دروغ میبرد نیز و نیز از قروح زمین
 عین زنجیر کثیف داد بر بافته شراب کیر ز معده برده است و در روزی عقل شده
 بر او رسد و شویط طبعی کان بود طبعه شرب که تا و افطه چون نغز زان
 آب شکم کرد و از این معده و دوش کم خنده دوش بود و در آن سینه که بود با شویط کینه
 در بود از شویط کلمات زکات از هر قروح با شکم دوش خورشام چون قروح کینه بر شویط
 طبع و قروح کینه هر که انگار روشن و دوش قروح و بقعه قروح است هر که لغزان بود
 که تمام رویش در درون طعم شراب و قیر او اگر بخورد آن بود در درون بود
 چه این زشت ز بود و جان که طبع شکم کنول و جان ممت ز شکم شکم شد هر چه غیر
 از شکم عدم شد نامی در طریق حق تسندی کت همان صاحب خودی میزان به
 خورشام است مهران خانه را بخوان آت است سست آسنه به هم کلام خوان خفته
 کوزه

لغت ما قال الفلبلی سماه چون ز کردی نما هر چه خوردی خوروی چیت آفان از فیض خور
 چو دل تو نفس تیره تو دوست روزی طبعی بدان کیر راه مردان در دندان کیر برانی
 کل و طبع شکم چیده بگرید غنچه درم کن چندان لب شراب و طعم که بگفت توان خورد
 خواهر را این که از خورشام دار و اندیشه شراب و طعم شکم از خورشام و خوش خال کا
 بگریکه که خال فارغ از غله و اینم از قروح جایی و مزله است یا طبع کار و نفس پرورد
 روز و شب خورشام بدین معده چند روزه دروغ میبرد نیز و نیز از قروح زمین
 عین زنجیر کثیف داد بر بافته شراب کیر ز معده برده است و در روزی عقل شده
 بر او رسد و شویط طبعی کان بود طبعه شرب که تا و افطه چون نغز زان
 آب شکم کرد و از این معده و دوش کم خنده دوش بود و در آن سینه که بود با شویط کینه
 در بود از شویط کلمات زکات از هر قروح با شکم دوش خورشام چون قروح کینه بر شویط
 طبع و قروح کینه هر که انگار روشن و دوش قروح و بقعه قروح است هر که لغزان بود
 که تمام رویش در درون طعم شراب و قیر او اگر بخورد آن بود در درون بود
 چه این زشت ز بود و جان که طبع شکم کنول و جان ممت ز شکم شکم شد هر چه غیر
 از شکم عدم شد نامی در طریق حق تسندی کت همان صاحب خودی میزان به
 خورشام است مهران خانه را بخوان آت است سست آسنه به هم کلام خوان خفته
 کوزه

بگرید که ز طعم صحن خوانند از طبق شکم هر چه بسیار شکم مرد را به تعلیق کرد
 اندک اندک شاول و لیکود دست پر و دست مرگورد یک یک گرفت و کم می خورد هر که از خورشام
 حق غذا خور است بر دلش خوردن غذا بد است از این جهت در وقت زان با
 یکسره لغت و است میزان بی جای همان بر راه الکرم و احرام سپرد کفش می کوزه
 و زمان را روغن منبل در دندان را خوان ما را به پستی می زنن قروح می بخت خوردن
 در دندان بخوان و سفه نیاز دست بکن بوسه زده دراز این همه بوه و طعم و در شب
 که درین عالم است از هر باب آوند است حق با شاکه فدی که یکد خورشام
 کفش را هر که هر چه است بی بره آوند است و طاعتی ما از بر این است هر ما
 طرز این است حق چه آنگار شکم و برده است خلق ما از بر این است خورشام
 شرب و خلق این کشته بر صدق آن زمین لام تعلیق بعدین را داد با کلر از کوزه
 یاد در نم هر که در منجم و به منبع اشک است پس سید ششم با شویط کینه
 او بدیل شهادت نفس قوت و قوت زنی گرفت تمام کشته از شراب و طعم
 صد از طرفین شکر و بار همه فرزند و مردم خوار هر چه در شراب خوردن
 هر چه که در شراب خوردن کاشان غیر خواب و خوردن نا بهیچان فکر و خوردن
 از شراب صرف بهره و آس کاشان صرف در وجه عاقل هر جا که شراب خوردن

لغت ما قال الفلبلی سماه چون ز کردی نما هر چه خوردی خوروی چیت آفان از فیض خور
 چو دل تو نفس تیره تو دوست روزی طبعی بدان کیر راه مردان در دندان کیر برانی
 کل و طبع شکم چیده بگرید غنچه درم کن چندان لب شراب و طعم که بگفت توان خورد
 خواهر را این که از خورشام دار و اندیشه شراب و طعم شکم از خورشام و خوش خال کا
 بگریکه که خال فارغ از غله و اینم از قروح جایی و مزله است یا طبع کار و نفس پرورد
 روز و شب خورشام بدین معده چند روزه دروغ میبرد نیز و نیز از قروح زمین
 عین زنجیر کثیف داد بر بافته شراب کیر ز معده برده است و در روزی عقل شده
 بر او رسد و شویط طبعی کان بود طبعه شرب که تا و افطه چون نغز زان
 آب شکم کرد و از این معده و دوش کم خنده دوش بود و در آن سینه که بود با شویط کینه
 در بود از شویط کلمات زکات از هر قروح با شکم دوش خورشام چون قروح کینه بر شویط
 طبع و قروح کینه هر که انگار روشن و دوش قروح و بقعه قروح است هر که لغزان بود
 که تمام رویش در درون طعم شراب و قیر او اگر بخورد آن بود در درون بود
 چه این زشت ز بود و جان که طبع شکم کنول و جان ممت ز شکم شکم شد هر چه غیر
 از شکم عدم شد نامی در طریق حق تسندی کت همان صاحب خودی میزان به
 خورشام است مهران خانه را بخوان آت است سست آسنه به هم کلام خوان خفته
 کوزه

۲۹ نام آن خاشاکه بالکرم بر زبانان و شویوت کرد و عمل او اندو او است فرزند لطیف گفته
نفرین نکور آنگذره دیوان گفته و یک نبوده کرده سبب طبع آنگاره چشم برود که
گیت زده و شهر با فخر طرفین مردان هر کوش با آورد و دست زین پند
شیخ زفر بر زبان لاف نکشاید بر جوانان کز فحاشی کند بن مصلحتش
تا باند کم که چو کرد آتش هرگز سبب آتش ناید که گشته بر آتش ناید بهر آتش
آشنای او ز آتش نیک آشنای او هر کجا مفسد هر چه بدایت کار در آتش
سر تابش کرد با حضور در پیشین که سرم خاک مضمون آتش سوخته زان و فوط
پروفا کس بر نفس و کاسه بر طلا که از شتر بنزل در آمد که هم روان دون
از پند سرور و نود که استقامت لبی و اینها اعین لیدیک شیخ بر جوت در
جواب سلام که علیک السلام و الاکرام در هم آویخته هر دو در غل تمیز است
روس نیش مردک نیز پیش شیخ دود بر سر بر دست پر او باید او هم از حرکت
سلمانا بوس بر زوش پیشانه صفت نهاد و ام و سر حقه باز کرد و پند و فکر با فک
حقه باز کرد ایدل با که مینه خذاروم از آنچه آشنی کوه و دست و راز کرد
هر کس نتوان گفت که در غش باشد از لب خود که سر جوش آتش باشد از لب علی
کدام در صورت پس بهر نر نیاید او است و من مناجاتی سید الشیخ

۳۰ الطیضت الال من بلوغ مائک کمالین بحلال و محرمات العقول من ادراک
جمال و الخیر الایبار و دون النظر الی السجات و جعل الی الخیر الی السج
آداب العجم من معرفت الطی فاجل من الذین یخف شیخا و التوفیق الی فی حدیث
صد و درهم و خذت لوعه یجمل بجامع علومهم فحکم الی احوال الافکار یا و ون
و فی دبا من القرب و المکاشفة بر شعون و من جمان الخیر نکاس الملاحظه بر شعون
و مثل ایج المصافات بر حون و قد کشف الغطاء عن ابصارهم و انجک فکل الی
من عفا بدهم و انقضت مخالفة التامین علومهم و سرهم و انقضت یجمل
المعرفة صد و درهم و علیت بسوق العاده فی الزهاده همهم و عذب من معین
المعاملة شرهم و طاب فی مجلس الان یقیم و امن فی مواعین الخافه شرهم و الط
بالرجوع الی رب الارباب انفسهم و یفتت بالفوز و العلاج و احصه و فرقت
المجموعهم عنهم و استقر یاد و التوفیق و نبلا الما مول فرادهم و یخف فی بیع الی
بالاخره فجا و فقم الحی الی الذی خواطر الالهام بدار علی القلوب و ما احل الی
بالا و هام فی مسالک العیوب و ما الی طم حبل و ما العذاب شره خراب فاعقد
من طهره و ابیاد و اجلسنا من حق عارفنا و اصلح عبادنا یا عظیم باجل باکریم
یا منیل بر حبل با ارحم الراحمین و داع و عی از من بلخیف من حق فیه یج و

۴۱
 الفوائد وما اوردی و علی بیان حرفی القلب و بعد و آنچه ناراضگان به اصدی
 سفایا المذکوره و کپها اذلا اری رضا کا رضانی بها ما حرف اللذات لاداکرا
 هم هانت فاد خلفا و رضانی بها اذ اذین البرقی من بعد طریقه و کتبت من طریق
 اضفی بذا هم و فویحی برنی علی الخف من منی واکه فدا سنبلیلم عجیبا و با غلی
 اسفا کولی علی الخف شصه مذوب علیها طعمه من خولیا با با نود لاین تمام
 والضا با کرام الحی با اهل الوفا کان لی قلب حول الخفا ضاع متقی بن هابل
 اللال بقید واکه کلب العالی و من طلب العلی سهر اللالی نودم الوجدا
 تمام عنده بغوص العجم من طلب اللالی بغیر و بنفشه پاره پاره خف زخم کانه
 هم کون نازنین سیر آن بر ازان گامدی کردی باز سر کن نازنین آن سینه بر ازان بر ازان
 بکرم خانت را بگذر بوی با ازان بی جبر مذاحل فریور و مندر کدر در آن
 با کز در زین کار و کاه بریم از غم کز غمش بریم که نامم هم از نور کلتان کام دارم
 هم از نیت چشم دارم چه جویم چاره حق چون کنم من در در بچون چون کنم من اگر
 محبوب کاه جلوه کرده زهر زود چشم بر شد ره دور و پنهان بیستگنی زهر بویه
 زانم با دو صد کینی چشم دل بزرگن کجانی پسر و آنچه ناید نیت از پسر که تعلیم غنی رو
 آری هر آفتاب کستان پسر آنچه نودت هانی خواهد و آنچه خواهد در آن پسر

۴۲
 پسر و پسر آنچه نودت هانی خواهد و آنچه خواهد در آن پسر
 هم در آن سر بر بند تو را بر ازان غمش پنهان پسر عشق تا قول کز شخ بود ماکزیر المذکوره
 بود کاش بورت و بدیدم افون نه بوا بس از دست پر و ن نه دوه که غیر از تو میگذرد
 بود دل که غیر از تو جوید خون نه آتش شنی نر از چشم هر چه که کز کلمه افون نه
 از می آتش کس نیک و خوش نه مثل اگر عالم چون نه خوش چنان روح از انچه جان برسد
 نغذ جان بنام چون بنام جانان برسد زین کار و درین کاشن کرم ناکه کز کز
 کور تو شین کرم یکشیدم ز ناز در هر دو جهان به تمنای تو اوت کبرون کرم که
 در کتب غم در سحر و ادم برده هر چه که بغرض تو بود از یادم ز خندان کشته ام از جلوه تو
 خواب کاید اندر نظارین در خواب ادم از خوابین جبار کلون بر بطل بر شک یارب
 از دولت عشق تو مبارکرم تا تو چشم من طریقه و کوز چکنم پس بود بر این چشمه بهانی
 ششدم همه را از جهان در در عشق تو بود اول از بهر چه تعلیم مذاکستادم زین
 باید تو ام با خود در حقیقت باشد با تو بید و بگری شوق دیدار تو در هر دیده کاش
 نود هر نظر حقیقت عشق تو در هر صفا و صفا از حسن نود هر دفتر در است دیدم که
 بروی تو می آست طبع نود که کب ازین صبح صادق است بندم که هر کوشش
 در نه چاره نیت این جان و دل که بسینه چنبدین علابی است غنان و حور کا طبلد

۴۴
مردی شش شنبه پرت کبود آنس که عاشق عشق آتش باز در ملک سکون خوابید
سج این در آتش برودن خوابید بعد از این دایم شش چون آفرین عشق دینال
صد پاره دارد خاک و خون خوابید در ترس کله کوی مثل کبدار مرا خون شش میزد
رضا دارم بر پیکانم به وزنه کوندم که از وریده برودن نیازش در عالم چو جانا
یا کج عشق در دل بندوز نمره زود کسر نزل برسد نه جان کند با دل رسد
که جمله جان بگردانوار قبول میگفتند خبره قبل رسد درین که عقل باره نه
نکودان منزه آگاه نه خدا جانا از علم سر محال کلاف خواب آورده جان
کس از غفلت بر فواید کس از غفلت آید حقیقت بر جانب جان چندین رسم خوش
اکثر از فلسفه جسم درین راه عشق حبل المین کردار که نفس کند در کربن اکبر
فهم در ادراک نیت ره خاک بر عالم پاک نیت اکبر شش نونه از نرات کرد آت
نمره ز چون و چوات همه به خواریم و سانه نونا همه خانه محفوف به نونه
سرمه او مانکن از شکر عشق با فواید از جرم و غرق دلم ساز از شکر عشق شش
ز خود بخودم کن بود از عشق ز کج حقیقت ز کوندمه ز حضرتت بجا تم به نوح
عجبت ز غم زد کن بر روی مرا عجب در کن منت نرفتم به م برده نور زحف
پیشم از خدا کرده دور بر می شویم و جانی تویم چه حرف من تویم که خدا این تویم

یکون

۴۵
کجیم چنین و چنان بیدم اکثر زمان کن کران بیدم که بگرد جان خوشتر کرد در است
روی تو چشم بکرات که نوزاد بکند بر اینکیم با کف خاک او بنفشه کانت و غیرت
عزیزت در صف جمال تو بکنم چشم که در شب کتم با کرات انکالک که در افروز پیکان
کاشم عشق مرا کوسم زور دینت با عشق تو که در شش چشم بر بند دیده بر بندم که صورت
حورا العینت به نوزاد و شکرش بر که در شهرت به تو سلطان که در کلمه مسکین است
بوق تو چشم نفیست به بعد تو چشم حجیم است ارباب تو از سر روانا در دوری تو
عذاب جاننا حیدر الصابان نکلون کانا عین سسله و طلب نجف حلالح
برق او تو تم طاهر الا انشیت علی فطرت شوق و عدان اهل العشق عشق نونه
فیجبت کشف هموف من لا یعشق منک علی اللطایف و صامع معشره جمع صم الدنبا
فلم یفهم قول ابن الاکامه الحیا بره الا ولی کنوا الکون فنا یفهم ولا یفهم
نور خوار و خور و نه طلب و ده جان طلب نودت بر شکر تو که در بزل عشق
آتش در وجودم سپر تزه بر این زدودم بجان آمدل ز غایب آتو ز غایب بر بر تویم
روان شدانچنان رود چشم که افشا و از نظر زانیده رودم بر تو چشم که از شش مرا
کش فواید تو هر چه زانمش را در ایوی تو سپرد و آیم از چشم بیکه در سینه زان اول
بوش مرا ای نام تو ذوق بخش هر کام شین شده کام جان این نام ارتق کاند

۴۵
مرصع از تو بیرون شوق بل از تو اسیر غیب عالم غیب لاله بجز اینست و لایق اعقده
کش می سنجید لطف تو و حاجی سنجید ابراهام هر روز مندر بر عقل نور حق طایفه اراده گذار
کاچه کلاه در برین چرخ لطفه ماه اشرف همه دو از ده برج انداخته چون که بر کعبه بر کلاه
نزد و لطف حمید زاده فوج کشید از تو بجز اینست که بیت آیم با
سرسر زبیر رود که حضرت کبیر لبای میباید تو با من سرداده چو فرزند از محبوت
بیر غایت بکوه اچکله سرداده چو فرزند از فراد عذر آفت به بیار هر گوشه کفنده
و لغز را با تو و روح تجرأت ای جان فرا با نوزدان کلان است اول با شدم
با تو رفیقان و انیم با شدم ریانی و کلان با جمیع هر کی تو با شدم خوشنم در بود و رفیق
کوشش نلم خوشتر از هر دو جهان ای بود که نوزاد بر سر بود بود ان طرف کوشش
مرا فرود در بر صیفه شاعر در کردو عاشقان ابر زمانه مریت مرد عشق در حقد
یک سو غیبت از خودم در کفر بزرگیت چمن هرین زندگیا بیکیت لی چه چیز خبری
ایضا در این غیبت عشقان از شد در حسن روت و فرود رس استیابان
روایت عاشقانه نغمه تراشان میرود و عرش پیشان تو نغمه در جو
این دم نه بشکر موهون تا که چو خبر عاشقان بندگان بنیدند عاشقان شکر تو
قدیند ایبا که ایها عاشقان ایبا طوعا بهار سپیدان و سینه بالاد پر خورشید

این

۴۶
درب حق از خطی سر است عشق چو شمشیر بده عشق تو او بود سینه ان صدق این جهان
پا قلاب و دوزخ ماه تو بنشیند بر زنده بچاه کلاک عشق کوان شکر سر بر چه بود و بگر
از دنیا کف و اسجد و اقرت بزوان و تب جان شد سجده ابران ما کله دنیا و ابر
صنیعت ملک عبیر و ام مرغان شریف مذکور از ابر این جهان نم خفا که در ابر این جهان
شخصه مذمت اگر بخش خاندن صد پندار و در دانه یکدوق سجده پیش خدا
خوشتر آید از دهر در مرا پیشانی جهان از بد که با نرود از آبر دنیا عشق
مردی کی کم از این بود که کوشش بهر او آنگاه بود که خوشبیکر بر سپوی صدق غلط عطف
در غم چو کاف عشق به کبر راعم و فن آموختن و ان تیغ است دست را این
سرخ و ان در کف زبانی است بر که کید علم کس است عم دعال و نصب و جاه و دن
فدا آمد در کف به که هر ان او هم از بجز و لا چو خود زان نفس خود را ان عجز
چون ملک تسبیح حق را کن غذا تا هر سپون ملک از انی کم که کفین و زبان
ان حدت در جهان نفاذ اند خجسته عاشقان راستا دمانا و غم و است
دست نرود اجت حضرت هم اوت عشق ان ثلثات که چون بزوش
هر چه خورشوق بقبر ابروت این که دانند که روز نرزه بود در کف ان جان
جان جا بر بود از خدا فیض دارا خوشنم کن افروخت و کلاک کاشن با کلاک

در همه زنده گوید بر کس ننگ پندیده که تو بیک خوار کردی ز عشق تو بخوار
 چه بداند عشق عشق اصدان زو است کجاست عشق اصدان زو است کجاست
 از زود لمانت ط از زودت عارفان را اسباط از خلف گرفته بود او تو
 اثر علی یک پلای تو را تو خوشید نورش ز زو است آید در یک چهره همان زشت
 از همه تر زو است تو چشم پدید بر دست تو از تو خواه از غایت کلمه تا جان
 دانم زین دانم زنده از خدا شود که جان بزرگ کنم کمتر در ما را ز کتم ای
 این جان غم فرسام ای سادت کرده آوده ام از بهشت و کوز و طوبی بر من
 از تو هم زینان هم عقاب من راحت من روح من بجان من روح من ز غم فراموش
 شاه خسته سلطان من مولای من بجهت این جان غم و سوز من بجز قلبم جز غیر
 یا پور نعمتی زین بجز ما بجا و العین یا نور القلوب یا زین الهم که خدا کرد
 یا طهرتک دانای و الدواء چه بر یک سحر و آفتاب عاشقان جسم و جان
 کازیت جسم و جان من بجز از این است جان دوش من در با عشق از
 در عشق باشد که عشق خویش را در راه او فانی کند عید فانی است فانی کینند
 در کوز نشان منزل کیند جان خلاص از بندگی و کل کیند و دست خیر بر خیر
 دست جسم و جان و دین و عقبتش دست جنت و دوزخ برش یک نیک بهد

عشق

شمشیر منزل جان بود اگر در کفایت و کوشش دور شو تو مردک صلح خوری
 بیخ حش را اگر جویم جان با طرب تو بر دوار عشق جان در هر زبان کیند
 وصف حال رویش در هر زبان کیند نور کمال حسن در هر نظر نیاید شرح وصف او نش
 در هر بیان کیند سیرغ فانی عشقش از غم چون بر آید مرغانت کاشانست در جسم
 جان کیند طلع الصبح فاضل انوار کی از غم فانی شد پیدار بندگی
 چند ازین غمفتم شرم دارم که این پندار مانده از هر روان درین و او را
 خونین و آه آتش بر سقهای نقشه در اول سنگ غم کشته بر سقهای کیند
 کزین نرسند که کای از خاک کای نرسند که کای بود و سوسان طبع کاش
 خلاصه در کجایش زهر نماند که بند و دل کشید با درین بود اگر بود در دست
 باشد چه حاصل که زنده است سحر دارد از این دنیا بشک کای کای کاش
 بنی دل کای پرست با فریبی بگفته با با با جان کای کای کای کای کای
 مردن با مالک کیندی چه آرد دست برینا زار کرد اینجا نشانی از کشته بر رو
 زار بر حواس این دانه جان کای کای کای کای کای کای کای کای کای کای
 چو دل برنگ نهاده در چه بر با چه بر با کای کای کای کای کای کای کای
 کوشش کک ز داری چه جانها چه جانها مرجع عشق غم پرداز ما از تو هم کای

۴۸

۴۹
هم قدرها از قرون زلف و اندر بر ما هم چون ما و هم نچرخ عطراره در دل بوی نیست
غوت خجسته هر یک نیست غزل منزل اطلاق نیست غوت جان مانی
نام ای کجاست خواجه را باید که بر خواند کسر هم با له هم بجا بد لبس این چنین کین
خواجه خویش برده ز رانده پیشه عاشق بسته مرده است مرجع عشق عالم بود
تجدد اشک شمع جان افزون زخم میجویم ز تو نه مهر من بخواهم نش طاعتی
عشق را سبب باید رسم و چتر آساید و تراش فروز بشکند در روشن نام
چراغ نام فروزین رفیق کل برین فرغ عشق با سهر شنبه هم از نظر سبکی
منه بدم غش میگویم که من عاشق نیم که کجیم عاشق صدق نیم عاشق شقم
طلبک طلب از غریبای شکفتار عجب عشق را پیدا باشد منزله با بوی شاه
جبریتقی غلظتین کرد و منزل ناپدید زان بر طغیانت ما و اندر کزید که
ز غلظت تن آرام مکنند سوز عشق انگاه که دم را بهر کاروان در نظر نباشد
روان محراب در میان کاروان کاه محرابش رانده کاه پس سببان بل
شش و شتر با جوس عشق میگوید که ای آگنده آگوش از رود من جان اندر
خوش از تو غم هر دو عالم روشنست بر فم اندر خورشید درونت برین
نپاشند که من چشم در بند و بپنی در درونش این برادر خور و در آن رفته

۵۰
این عشق است که بماند و این است جان بماند و این است که بر بفرستد اعظم
سر که کو تا دواجی که درین غم هم گستاخند از هرین تا یکی نفس عاقبتی
است شده در اندر ما نهادن من تا بیخ حقیقی بودم روز دل بر تو بودید بودم
چون کس این بار خنده دوری کرد و ز یاد خویش مجبور می کرد در دجوت چتر
بود در ما کوی نو ما که بر پزارش چکارا بوس خمر از من بر طرب عشق است
افروز بکاری نخور بسنازا یاد ما شاهر هم جمع بود وین عجایب که خوره نده
عاشق هر جا نماند و تمام شب هر دو صبحت چکاند کشت که چو اسکر کزدم شمشیر
دل از سینه بدگشت که در غارتش ط شوان دشت کلمه دم صحراندا در زری
نو کتم بر شب و فواز منیم از تو نشاند و رفت عمر داز بریده با در کسب
کوتز روح اگر جان بولید میگذرد و از چنین منظم اسرار از تو در دل که
دل زبانه میزند آواز سبب دیده کش نهاد خون آلود بشر تا از تو میجویم
بناز که برده دار بر پرده راه صیغ هم از زبان تو با من با کفش بناز که مار نوز
جهانی نوز تو خنجر داریم دم از حق ما میزند بسوز لب ز دلاچو با جوان بر کعبه
چو کله بجز جرات و نوبهار ما از عارفان را برده است آن بوی تا که در باره داین
چشم چو باده او در خور هم بوشنیت حلقه او سخته هر گوش نیست بر دیگر

۴۱ آمد و دو بار در روز و یک بار در روز پنجشنبه و غیر آن بجز رتبه و لایم کرد و صد مرتبه بخواند
 درم شرح عشق از کتب کبیر بودام صد مرتبه بخندد و از آن تمام عشق تا پندیده باشد هر
 پسر از خوار عشق کثیر زاید برست منزه با عشقان پسران زار بقیه بود که
 رسد این عشقان در کوشش کاسمان از بس سزای عشق عارفان که جام حق
 نوشیده اند زاهدانسته و پوشیده اند بر لبش قناری در درون بارها بر لبش
 دل پراز آوازها هر که در البراجی آموخته هر که در دود پاشی و غنچه عشق زین
 خورد قوت صد پیش برزد یک قوت بنده از او طبع دارد و صد عشق از آن
 نماند تا به بنده ایم عشق و او را در جرات عشق می آید هر دو را راست در کعبه عشق
 در کعبه نشیند عشق زینت قوتش باید چون که عشق زبان چو ش زو بر لب
 او زو زو را بر گوشش زو جبر روح پاک علیین بود که کم باشد کس و غن رکبانی بود بجز
 خدا جام طهور بر این عرفان کورای آن آب شور و حق جویشیدت غزلت خورش
 که جیب آرد شب بچانه اش که صمیم قابل لرزیت که زینم لایق کفایت تا
 جانم زان عشق زینم از دور و جهم شخم چمان کشانم دور و محرومانم دانیم
 از دل نشانت برت پنیم انکه هر نفس زلفش کلمات و انکه فیض نیکو بد
 شایات که چه بودیم انروز کلمات روشن از نورش دل نیک کلمات کلام

آیه انزل

۴۲ آمد انحال و کمال در جبهه و جبهه آمد جمال در درون جان خود بنفشتم هر چه انکار بود
 که کشتم سر و سازان بکستان رستم ام بر کار جوی او چه ستم جوی خون از لب
 بدان سببم خشک لب بر طرف بنفشتم در کن رجوز را هم بنوز از میان خود آنگاه
 بنوز قطره قطره آب بر میایم سکه خشک نشکنا میایم فیض از آن می بنیده بجز
 آب چون ریزم از لب هر نفس که نکند نیاید کرد با زدن اشک افکار کرد شد
 با وی باز بر کاه و رید آتش در تنک غاری جا کرد با بار بر طرف طوفان زالی شد
 آفتاب با زو را زانی شد که در خود پز آهر و در کت فلک از پز برت بر کوش
 آتش بر جان ملاز و شرف عشق حاز خاتمه بر شرف عشق پس برون آورد کل آتش
 بنفشتم نش نغز و کشتم قبل قد نهب من عالم الفدیس نهب من نهب نجات
 الانس علی خلوب اصحاب العالین الدینه والعوانی الدینونه فبعضل بنک
 مشام او و احسم و مجری با مع الحبه فدی صم اشباحم فهدر کون صح
 الانعاس فی الادناس الجمائنه و بندهون بحسانه الانعاس فی مصاد
 الصود العیولانه صیبلون الی سلول مسالک التساد و بنی بون من نوم
 العقله من الملبه والمعاد لکن هذا تشبه سابع الرطال فیما لبه بقی المصو
 جذبنا الهیة فنیط عن علم دناس عالم التردد و نطهر هم من ارباس الرغز

ثم انهم منذ ذوال تلك الفتح القديسة والفضاء هاهنا السنة الاثني عشر
 الى الانكسار في تلك الاعداس فباستقون على ذلك الحال الرجوع المنال
 بنادي لسان حالهم بهذا المقال تير زوی در غم آل سوره شان
 اهل حبسند و لان مهر و در مان در من و پیشتر چنانچه من در آن کس که تو را
 چنان نشود و زور دیده در آنم که درم ساوست ای که قبل هم سزایم تو کس
 بر کعبه زانم برینا آمد هات در زور دیده من و درم چو سوست چو چنان
 بخت چو بدل نشسته هوای تو بدل و چنان فکر بنده و جان من از بدی تو
 بجان عشق تو بگویم نه جان بریده در آورم تو با کزین در بران سوم کبری تو
 ز برای تو کشیده بارانم ز کت و تاشده تو تم چو خواهر کزینم کلیم شرم چو
 کیم که تا تو بخانم چو ام که تو برانیم هر با کلم هم فایم چو نظر کنم نه بغی تو کبی ار
 روان بخانم مرا که می زورم نهان مرا بهر کار و در جان مرا چو زین رسد بطای
 تو چو نیش برت روان در بر نه کشه و خان که بخت افروخته روان نقد
 نگاه کوی تو عشق آمد و صبر ز دل و جوانه بر من رش عشق که بکجا نازین تواند
 برون رش چو بوی پای از قد که جز درین دیده را دیدار که هر کجا بنم تو آن
 در نظر جز تو در عالم بود که نه بین در دیده جا بگریه در دلم و خانه و دیده

دل خسته

دل چه بشته تا که گویم در دلی یک جان بسازی ای جانم ز کس بدیت کس بدیت
 با درون و زاره هر که آفتاب رش که چشم است خوش غنود ما را عشق آمد و
 بر آور در نسینه و دو مار ز شوق بو خیر از جسم برود ما نم بود و نیکم بس که در
 چنانم بر شخ نعل سحر که نایدن نه زبان از استانی عشق حرفت از هزاران
 ای دل اندم که خواب هر کلکون بشیر بد ز کج بیدشت قارون بشیر در شام
 که صدارت بقیان بخشند چشم دارم که بجای از همه فزون بشیر دره منزل لیا
 که خطرات دران شرط اول قدم آلت که محزون بشیر نقطه خلق نمودم تو بهان
 سوگن در نه چون بگری از دایره پروان بشیر کاروان رش و تو در خواب
 پیمان در پیش که روی ره ز که بر کلک چون بشیر و قدرانش را بر روشند هر که
 در نه غنای روشند دل از نیده و دعا بر نده خوشتر بران ز نسل سینه خوشتر به دل
 یکی پس دیده بر بند چو بر آمد درون در نینه خوشتر فال بعضه ما مل با حمد الله
 فی قول استبدلنا سلطان ان الله سبحانه جبا با من نور و طمعه لو کشفها لا شرف
 سیمای و وجه کل من ادله بصیر و طمعه لک من احجاب ما هو طمعه و منها ما
 هو نور و طمعه و منها ما هو نور فقط فاما الجورون عن مطالعة اسرار الملک
 بانوار القدس والجلال ففهم العار فون بالاعون منها المص ما یکن فی

۴۴

حق البشر فاقصم لاطعوا العلاب في النفسانية وسافر في حقولهم في بيل الاقنية
 طابنة الاثمن على حوال الحكي بفت عليها لواعق الانوار ورجعت حاسرة
 قطع الصافي والابحار وما وفقت بذلك التبر على عين ولا انزوحك
 الا اذى السفر فبلنا العجوبة الدهر ضل غفلى وانتهى فكرى سافر
 فبل العقول فاقصم الا اذى السفر الى ان قال ان النفوس الانسانية في
 الكمال والنقصان على مراتب واعلاها نفوس قد استغشفت في حجب الله
 وابهجت بمطالع انوار كبريانه وهي درجات الانبياء ومن يلهم من الانبياء
 الكاملين وذلك الاستغراق في مسلم لا عراضهم عما سوى الحق نعم من العباد
 والذات البدنية استهانته بها تاك تسنه جان مقامات در برش
 جوهرات بجامات تا بر درش بجا كند ان نشسته ايم سلطان جبارش كرون
 غلامات رونو جوز بجاك درش نهاد ايم در ملك عشق كنه نام بر نامت
 از دواعي خود و قهوه عيش بديل مرهم كه كند اول ريش بزارد تخش خود
 واقدرش به شير كراز خود بخت انديش بزارد تو كه ميدهد نشان از تو فليد
 كاهل و قوف را دم تقربت از دست بردار بر سر زيباي علم فطره جبريت بر
 دريبي علم هر كه دانا تر بود جرات عزت عملار شبهه جبريت در دانه

الاراد

در ديداي برادر و در دوزخ بيشن بخت هرزه كره رات خوابه كره اورا در بخت
 زان بود در راه دين او مر بخت شوق مي در بر بايد سوز و زنده بود كان نشن
 بايان بود هر كه اندر شوق آيين بود مردن بود يك كم از ن بود اي در اين سينه
 پر درد كو بزنان تا كنه سينم مرد كو مانده نام شفا يا همدر دل پزار است بر سحر
 فداكي العاذل لمن رجعت فيكافي ليكاه العاذل ظفر الشوق في قلب
 دنف فبل والتم بحجم ناهل قصصا بين الكتاب وضنا موكلاني في قلب
 الماهل كنه سوزد دم اين آه در در او بويت التكررت در كنه خزين بود
 عاقبت چون روي در نا بود در دود ما هر دم اين نيشه بود و غم بود كره زيارت
 پوشيده اين فخر را زاهد خوردين كويان قلب و اندوه هل بكن عجب بغير حبيب
 و هل بطيب مريض بغير طبيب الحيم بذنبه الاسب والتهد والقلب بغير
 الجوى والكمد هم ضد وجدوا وهكذا اما وجدوا ما تجن بهم قل تجتو
 احد شوقى وجوى و ناز وجدى نفد بال جلد ضعف حال جلد
 القوم افواقهم دك حبيب و او فاقصم بالماجاه فطيب لا يصبر من عنه
 كسطة ولا يتكلمون في غير رضاه بلطفه حيا في ضل في روح الوصال
 وصبري ضل من طلب الحمال وكيف الصبر فخل واتى صبر لعنان من الباء واللام

۴۲

۷۷
 فخره در جانی عشق عالم سوزنا جدا شمع جانی از نورنا از نورنه و از انده خور
 از نورنی و شاد کفر است که و ناله و زاری کرده جز یاد دوست نزاریم ده
 نظریت بر دل نه که ز جان خبر ندانم من از آن نظر چنانم که از آن گذر ندانم چو
 کام بقا میدارم شری عشق دارم سر با سپسندارم ز نرسب عشق مستم خوی
 خود بستم ز نبت در گشتم ز نغمه جز ندانم حواره جلوت ل غم و شایم کوه
 شد از نغمه به جانیم چون شایم هم منم با کسرت چون هم منم کسرت شایم
 ای عاشق زار کسرت و دل کن بگریه که گمانه جهان دل کن از کوه پندگ تو شری در
 گذارت برین و سر شاه برهنه زان کن بچند چراغ آورده با لطف کن قطع نظر از
 جلال بر لطف کن زین شد یک گشت به گشت بران از لذت که جو کوهی شایم
 مخلص با پیش حق گذار می است بکن میور ز نغمه خواهر است جوی پرست و پرست
 پسند تقیر کلام است تهرانی است جانانه که با دیدم زین آوات کار از کزانی
 توان رسیدن بجایه الفقه که مانده ام سر سپردمات ز لایق پوش و دست لوار
 جوده عارفین از چشمه سر کنده چشمه جانی عالم را کند بشدار که هر چند که
 خور دات بکشد از خانه بس نزدیک در بار کنده تو که در آن جانی ای زنده کن
 نظاره این سپهر کرده کنشند با من چشم و لب برین بیخبران هر خطه بر آرزو

خنده کن

۷۸
 خنده خند در خوف در جاو کفر و دین عرو در یک منزل آرام نیدان این است
 هر چند نگاه بکنم بد نیست جز در شتر و اخوه کجا تا حد ملک اردوی عشق کرده آیین
 تو کو قطع نظر عقل و دل و دین تو کو ای دم زده از داغ و خالا و صفت بر این
 چاک چاک خوبین تو کو عاشق نوی دریم جان ایشتر دردی که در پهن آیشتر
 دعا و تحسین برای دانشمند آنکه ز زبان این و آن آیشتر از دست خویشتن پشیمان
 نوی بر خطه عافان و مسان نوی نادر لطفی کردی کاخ و در دست عافان
 مسلمان نوی مسمومه دل میور است به مطهره ن بگنجه سپاس به از ترغف
 هر چه توانی کاسته به هر چه کنه ز هر کس تا خود کنه به پسند و در کار پر از شایم
 بیشید بقا چون بزق شدن چون مردن به نشاند در اندر کراب در
 زلفت و عاقبت غم شدن ای گشته با طبع ملک سرم از کوی توست
 روی کار در کم هر چه بشم تو در خیم لب بر هر چه نظر کنم تو غدا در نظرم یکدم دل
 خزانه مردان ما خال نشود عشق چنانما اندم که شراب شکر در دادند دنی
 بگر زنده چنانما از آن تو فاده عالم در شتر و شور نزدیک تو در لوشین تو از کوه
 عور از بهر در لوشین کوش هم که کوه وی به بهر در حضور چشم هم که کور ای
 در صف طاعت بهر صف شکنان دی چاک زنده بکن کل پشیمان گشته

۴۹ عریان همدردی وصال در دیده شوق تو لبت نان هر کس که سلوک دین حق با کوشش
 یادت برت ایامت بر کوشش مالک تبار آتا از دور عطا و اول کوشش
 تا در دل عشق تو افروز شد عشق تو هر چه در شام نوشته شد عقل و سبق
 کتاب بر طاق بناد اکنس که نظر عشقت آموخته شد در مجلس عشاق و از کوشش
 دین با عشق با عمار کرات ان علم که در مدرسه آموخته اند کار کرات و
 عشق کار کرات دل محرم عشق و سخن اسرار است در باغ وجود ال کوشش
 غارت مقصود همدولت و شکست و ط نال نیند در دل سپاس
 ارطاب دنیا تو یکی نزد در وی عاشق خلد ازین حقیقت دور ای کجای عشق
 نخستین سرور شد در عشق بنده معذور کول که بداند لفظ از کوشش
 کواکوش که بشود در کفارش مشوق جلال نماید شب و روز که دیده
 که با وجود دارد مدارش بجز عقل و علم در کار شدم کلمه که کوه داشت
 شدم هم عقل عقیده بود در علم حجاب چون دانستم زهره و پیر شدم
 از ذوق غمت دلم سروری دارد در غمت آیم حضور دارد در یایب
 آورده کف نه جوش و غوغوش کویا چو زار عشق تو شور دارد ان تو
 که آتش حقیقت افروز عشق و شوق عشق ز معشوق آموخت از جانب

دوست

دوست بر زبان کوزه کز آتش کوشش شمع بر آتش عشق ای امالی بطل بر آید
 محروم ز وصل و لذت یاریه ز نال جان کوز و زود و جد و حلا در خانه زهره
 دیواریه منکر آتش نروستم تمام بهر که کوشش عشق تو از این عشق
 این عشق صرف آن کردن بهتر ز هر با پند ما هر که کرد ان پنج روزه تر آتش
 چنانم شد چه خواهر کردن هر کس که نکرک انجرا سخاوت او کارها کرد که حفا
 کرد زار و در عشق عشق عشق کس را شومان بزورید حفا کرد ز کفر و زین هر دو عشق
 پزاشد هر کس که او طایر پزاشد زدیگر ان دین حق بن بود زدیگر که
 ان رسم و آیین بود زدیگر ان شرب مصطفات زدیگر ان نه بر شرب
 زدیگر ان کف آیین بود بر ان حرزات و دین بود نماند بجز رسم نمان
 بجای بخور انکون زو ان بجای حقیقت بل شد نبوغ عجاز ره آمد
 پوینده جوید عجاز زهره طر حکم بد عرض که چون جوهر این بود وان چون
 عرض نماند از ان حکمت انکون اثر نهایت جو صورت با اثر نه مقصود
 ان بر زوضه نماز که آمد برود که حق نیاز بخوار در آید با صد خضوع به کلاه
 حق زهر ان شوق که در قیام و کمر در مقود که در کعبه و کمر در سجود
 مثل کن با دو صد ملک با پایش و بنا لندار سجده شکرش زان کند

مؤلفه

۵۱ کویین اند که کشند بنام در دل بختی در نیک بخت نپر زار جزو عمل کار
 نزد در است ز کیش آن که خود در است ز حق غیر حق است و در عمل
 بظاهر نیت و باطن و فعل دل بنده از بندگش در نهم و طبع هر دو را از
 به کرم و در و بجان او طبع در سیدن بر جوان او در عشق جانان اگر چه
 نبرخت در از سفته درین و در ار در شرم و درین بده که خورده بگر
 به اند که منظور و مقصود است عبادت چه در قرب موجود است و در نیکو
 بن کرم و در نچه جویم از ان املبر که در شرف و در لغت است و ا نغمیده
 خوشتر است ان بانوا ز شرف راه ملک مقدم مذبحه بجزاه فرج و شکم
 زان ف کابر ا و هادوات همان که جوان و طایف است اگر
 نامل رسنه باشد غیب ز دل سینه بند هر سوی غیب بخت ندر است
 دینور و با پیش عیش افروز بخت ندر با خیال تصور تصور شود
 که در چشمش بجز بجز و تصورش همین افکات که کل کوه که در شربت
 که از نفا شر و عمل بختش در آید برای عمل چه بگویم و میرایم هر که غرقند
 کوه دران عالم سنی کرم از راه او از من ز سر که در بند ابرار من
 ز راه کران مذبحه اصیفات ز غمگران شرب ادب است در عشق و افکات

ان

۵۲ چشمش بام بوس بود بسکن رشق و افکات ترخان رشق و افکات
 این عشق تو از عشق کبک که شکل است ره اصحاب و غلام است
 ره انچه مذبح ادب است ز راه کسیران دام هویت سخن از نماز با
 بگو دران نخت کبریا بگو زنده رماند و مکر و حیل ز کوه و نوحین بر عیال
 ز کبریا سوال هم خرد جبه ز زین حوکه و هم بارگاه ز تخم درین سینه کوه
 ز جمع خوان چو سلطان روم بظاهر زده و لغوی و درین باطن همه حیل
 یکدکین همه بخل و دوس و طبع حبه جبه لب سینه و دل بس سیه بخت
 ز دام بلین یعنی کمانه که از بر کان دین چه عالم چه زاهد چه صاحب علم
 ز نسته ز توبیل ان بر جل به کس شایه که داد دهد ز کیه کس کس چون تواند زده
 نظر کن بوا عطا که با کس و عشق بنبر بر آید بان طرا خوش لبش بر لب پند
 و طو در سیه هر دلش بچو غیر عامه لب سینه چو کوه احد و زان پر دم س کلنده
 بخود در خرا بخت بکله دام عوام در این جهان کوه شام ز لغوی سخن
 کوه و از نوع زندهی که رایت بس تیغ ز نود و سخی و عطا و کرم
 ز انچه در دنیا و در دل درم و طو زین بخت سینه شمش و درین نغمه سینه شمش
 بنشد غرض حوض جوین استهار بر اشال و اوقان خود افشار رسیدن

و تزیین

۵۴ بینا و جرس کفین جهان بسیف سخن وزان کنهای بیغ خوش ز کیفیت
وران دل غیشش ز در نفس او زان محضال مند که گوید بصد ناز و در عطف و بند
بصد جلوه آید و انظار خلق که کرد بصدوق و نیار خلق ز در هم خاطرش
در هم است و لش پرغم تا غم در هم است غرض زین نکت و پوهان بود
چو روز رسیدش خبر و ز سر است نظر بوزارش چو نوره کران که گویند
به دل کلران شهنشیر شهاب از دوش و لادل نسوزد از ان مانش دل
دیگران سوزش از ناله اش که بشد و مدت و بنا لاش و ساجد بخیر
مزد و نظر چو نود و لش را از ان غم خیز نیاید بدل نوحه را که بزود
که رسیم و ز دران محفل خون وان عکده ناله ز دل بخصیت زده
بگرد دران عکده نازار کمالک از غم شد زار تمام این چنین و عطف
و عطف و بند بریش عزیزان بود شیخه و کرباشان و اعطای کسب لانا
جهت که دارد و عیب برین چیست تیار و کمر بجزاب با هر کس
خوانان چو آید بسجده صفوف جماعت چند منقذ چو مدش نوحه که
دل خوانند بدان که هر خوان آریسته شغف بر شغف هر دم نوا برش
مرت زلی هر زیان زایش دور و ز پرورشند از صفی مقلد از ان

بجای آورد

۵۵ پس که افتاد زه طیشش لگزش شود امام از چه معلوم و پیشش بود پیشش هر یک
شده است که چه پیشش بچینین بقیع بچینین امول بر آید که در هر از قول بچین
مجلس آید که فضل او آسکها الله جواز بر آید بران وصل بکینه او را چو بران
بش زهر بود بران با اعتقاد کزایش لایان که آمدند و بنفین و نسیم او آورند
بجوشش غلغله آورند زهر جنب لبه زه تقطیم او زهر صفا زهر کیمیا و بر آید چو
ما چنانی بر جگر کزایش نبروت چمنظر چنان نخوت و در مانع آورد که کله و سر کین
بیغ آورد که این فرج جاده کادوس است کی خرد رستم در طوس است اگر کس
نوسد کف دست او غلام بیده شرت او چنان آیدش خمران مرید که خواهر
همان دم بر شرب بر اگر غافل آید تا کند که در زهر ران با بکند و زان مریح
خواهر بر کند و در صواب و بفر کند بران بکند رنگ چندان برده که خواهر
را پیش از هم درو کویم که بر شتم اگر کیفش ظاهم مزار دام و از کیفش
اگر یکی بند کینا راوت مرا چه جز بر سلف راوت بدان که این راه بود
مراهق اقلیم دل شد بود بخود کویم الفاه با ویکان چو آن نه گوید که باکران
اگر خنده نشوم بنده چنان بشوایم از نوزند خنده ناز که معراج نوز بود
و کونایس تاج شرفیجو بقیعت آید را با نام آن ز اعجاز خوش نه انجام آن

چو افروگان حبلان زده است نو کوه مکران شمرده است چو نور نازات بلک خوش
حصول زبانش در آن بخت بود که گوید که چو رخ به ناز بدل شدش مجرور از نواز
در بار بود کار و با جهور چو خوشبختی بان در بار نور ز در دل چو پیش از بوستانی
تا نزد و پیش از غم و ستان باشد با خود خود فروش نیاید از آن و یکدیگر خوش
نموده پس ز اطفال نهم چنان بگذرد این بر سال منر چگوندر به از غم و ام من
چنان چو هم من از این ام من مراب و استر چو آمد ضرور بنایت کردن در آنها
فوق اکر است آید کی بندش کلاب و علف میدهد هر شش ضرور است چنان بود
شب نیاید بکین راحت عقب در سر نو کوه است سلام هر کوه باطل بود سلام
کو کین نازات این باریت موکادین است دین باریت عیادت خویش
چو این عادت حضورش بکنام کین غفلت ز غفلت غرض کمالی عیادت
اگر آنکه مقصدی عیادت چو اهر راه نموده را و با بردن و پاره را که در
نخواند که صبر غفلان و یکدیگر با کوه بان چنان در هم آید ز کف را و که هر که
نخواهد نشاید او هر کوه پیش زرب بیدل اگر از نجا هر شوق منظر که در
نماتم که بر این غیر منیدی که بر بر آشنی و ما از رفیقان و بیان منر و با آنکه
از عهد از آن منر بلان بنام کوش کرت ز کوش کرت بلکه کوش جوت

مکران

۵۶ که در سال بهمان بچرخم در آن لری دل خوشم چو خوش نواز بود سخته
بر آن بود با او خاوه سباه بدوشش بیکس که کشید نبود و له و صبح خاوه پند بود
بگردش گشتیم هر آن بان غلمان بگردشمان عجب بگردشش شمس
دل از غم را بودون لری چو خوش بود برده است در آن ز آتشش ز پند
در آن بنوی در آنجا که قبا کز تو هم در تو در آن بر یک کز بگری و شش در آن
مرز بودیم بترتفا بود از شام در دم فزیدیم و خود دیدم و بر داشتیم کسبیم
ز راه که بگذر استم و ما داشتند پند از کیش و زمان هر دو روز به شرمش و آن
راه دور و از آن آب شور که کمر نیندازان مار و مور و زمان سگ خوش معطیان
ان که بر نچ و در ز غولان ان بر جرم میفرد و از همین که آید چکن بود این
که چون اصفهان کد را در دهنر بس ز دور به هر غولان در سر کجا نوز هر دو بر
بدان که در غمت افشاند بل جهان خدا بسکند کردن آشنی که تا که آردین
سان خور با غاد با بین لوری و در ابا الی معنی فسخن الفبا ابا و که الی
که لا تحاف موثقا لسطق الله به الجواد حا و کف فاضحی ان لکون فنا
بوم بفضول بکون و ابا و ابا العجب نهرا لملطی فلوب العاشقین لها
و خود فلو کانت اذا الحرف تقات و لکن تکما نضج تعود بر نضی

۵۷ البس اللؤلؤ حتى اميل من الميمن الى الشمال كامال المعاقرة وند حمتا
 الناس حال بعد حال و باخذني لذكرا ونباح كانشط الاسير من
 العقال عريت كاند طلب روت وويدم هم ميکه هم صومده هم برسيديم
 پچگان از دوت نديم نشانه ونيچک هم خراوشنيديم در کج خويديس
 ازان باهي کقيم شده اول از زده و نوسيد نويديم سر بر زانو بنديم و نشتيم
 هم بر سر خود خود صديقه کشيدم از انچه خراف ندادوش کقيم از هر چه
 بجز فضا و لب کيدم هر لوح که در کتب با کتبتيم هر صفحه که در مدرسه با کتبه
 ديديم هر نفس بجز نفس هي انسيه نديم هر چه بجز مهر و در اول بيديم هر
 عکس خوش زانيد اول بزوديم جزا و هي از مزاج خاطر وويدم کج خويديس
 ره مضمود سپرديم الله الله که مضمود سپيديم يا بر کن آيم و با غرق نشويم در
 بحر عشق بيگم اکنون شنود و مي با شرم غيب نداد او که نياز غافل شو که
 عشق نياز کليت در سر خواب نويش بجهت جوب شيب و عورت خندا
 نيت عيب اين است عجب شيوه شاعر و مظهر و بشنو نفس فرهاد و عجم قفصه
 مجنون عرب خدا و نامراد پوانه کردان مراد در سرش نچي نکران دلم را
 سینه دام خون کن بجز خونم ره نون کن نشسته نون آواره کن

۵۸ تمام بر دل صديقه پاره کن ز چمن خنک شده نامم بلکه جودان کن روانم نديت
 تا یکی بچو ششم ز ملک جودان در بشم نشان رخست و اندوه دور
 اما از روز جودان صوري خوش روزی که پس از روز جوان خوشتر کردی
 انشام بهر آن روز و شب بجان ما بر بودم قين ان کل دکله بودم هلاک
 انچه در کندم هلاک در جيت از قدر نديم ملايکه چاکر و زمان روايم و علم
 اوشا در شفايم هلاک یک قربان بهر کاهم رفیق کيوده از خاک راهم
 همانکه مایون کاخ لا بهوت فادم در کين پوان نوبت تو کون که خرم
 چو کان افلاک چو کون اوشا دم بر سب خاک عجب نکر زيام عرش اعلا
 فادم بر فراز عرش شفا کون در قيد اين فاکه و اجم نچي که واک بسته
 امراجم امير اين بهولان کافم کرفا رکده که ولانم حقيقه با کجا و او داد
 بين عشق مجازي کشته دل شد از اين بل هرگز ممل کديت هواي گلشن
 در ستم بر نيت شفا کرده با اين جسم فاکه که در غم بود دام هلاک
 نکويم کا فواخ حنود ابر بل بر از اين دام بو سنا که برون آبر بوم مقصد اصلا
 روان شو شمشه بر بر لامکان شو بزني آيه جنت رکلا کند بر سر ز
 اين ره رخت بر بند بشو کام انرا آوده با خاک مذاق خود با لاله پاک

۵۹
 مرغان کز آتش افکند حیران بعد جرت بدور خویش گردان مرغان کز بوی پند
 خوشتر روشن ذوزنار روزانیم در بر زن مرغان کن روح بخشیم و جان
 مرغان کن راحت روح بولست مرغان کز آیدم عقار و در جان مرغان کز آیدم
 در بزم جانان مرغان کز تر به یادش و بخش زینیم پس عجز از روی نیکویش
 مرغان کز خفته پیش زدم کم در آید مرغ جانم در تنم پستانه آیدم که دانم
 بگم یزید لعل ایوانه که از خنده بر لبم بچکنم کردم خود منم کنم یوازی کرده
 پستانه از ان با قوت تان که روشی برده از هر درختان بن و ده تان
 کاش نه آیدم زمان بر جهانم آیدم بره زمان بجهت از آیدم ناب که در
 بود متفاح ابواب مراده زانکه مر بستم دل افکار ز لوج در ان آیدم پیش
 اغیار بودن پر آیدم و ام نشود بر بر در ام این مندیل شود بر بر خشم
 پرو پرو آیدم حدیث آستان آغاز کنیم بنظر اراغ جانیم نظر بر بنظر
 احسانیم این خاکه ز جان دور کردم بر با شجر غریق نو کردم بونم
 غوغ زید و ربارا و داعر ز ایدان پرس را دهم روشی باز آیدم
 کشم ز پر دل خایسته هر رسم که در چا چلیقت با تمهت تا پرون
 ز مدت از ان رسم که در صحنای روان زینم در سندان و ووفیان

علم

هر رسم که در مرغ خوش جان زینم در صحنای روان زینم کز این بگد
 بهایر بکنند اعفان افند بخاوس پاست پا در در جان سیمه تارون آیدم
 میدان سیمه تارون آیدم وجودم در ان بایم زینم از ان سیمه تارون
 آیدم بهایر درین میدان بایم زینم زینم زینم زینم زینم زینم زینم زینم
 مادم نبودم پیش این زینم زینم زینم زینم زینم زینم زینم زینم
 چو باله کرد که ماه بودم چو قیاس کشتین زینم زینم زینم زینم زینم
 بیکاره زین زینان زینم زینم زینم زینم زینم زینم زینم زینم
 رسانم کف جان را بجان کتم خوار کشتن این و آن را قدر کشتن رسم
 جان را حال بعضی من التجبه العائنه العنصری من المقامات والذروف
 العلیا من الذرفات فالعدها مقام الاوهو من مفد ما نها کالصبر
 والزهده و سایر المقدمات وان عر و جودها فم نخل الطوب عن الايمان
 باسکانها فاما حجة الله عز وجل فقد عز الايمان بها حتى انک بعض اهل
 العلم امکانها فال لامعنی لها الا الموطنة علی طاعة الله عز وجل و ما حجة
 الحجة فحال الامع الحسب والشرف فلما انکر والهجته انکره الا انزل والتوفی
 ولذنه المناجات و سایر لوازم الحجب و نوابغ مع ان ما فی القرآن و الحجة

۹۱ و حکایات الحقیقین ما هو ناس علی شرف حصیفة الحجة ولوا زینما الله نه غیر قول اللیل
 من شواهد القرآن فی حب الله قولہم یحکمهم ویحییونہم و قولہم والذین آمنوا
 انشدتہم الله و قولہم هل ان کان آباء کراه و قال النبی لا یوفن احدکم حق
 یكون الله و رسولہ احب الیہما سواهما و قال فی دعائه اللهم ادر فی حبک
 و حب فی حبک و حب ما فی حبک الی حبک و اجعل حبک الی من الما الما الی
 و فی الخبر المشهور ان ابرہیم قال لعلک الموت اذ جاء لفضی روحه هل اذ
 خلایا و یبیت خلایا و حی الله الیہل و ایت تجاہلک ہ لفاء حبہ فقال
 با مال الموت الان فافض اهل و سبخی جلد من شواهد المدعی فی الکتاب
 الایة بانم کہ عشق تو را عشق عالم تا به سار جبال پا عشق مرد
 ز شبنامی و فزوم ز اشعار از بس ابرشدم در بارک عشق عاشق شدم و یار ملتفت
 شد ز نیکت کہ ز زرم از بویک عشق کز موب عشق تو آواز زد کہ بان
 پر خیزد و خم شہر عشق اینجا بن صفت و دل نشد بخونند بار بخت بزم
 ز ملک عشق اندر طریق عشق درود نشد میرود نہ محرم حضور شد در راه عشق
 سر بر است ز شغفت با کلاه تا آنکہ بر سر کہ شد کلاه عشق زین بس برود کون منم
 فکر راه عشق من بر جسم و جان من و خاشاک عشق در صبحی و صبح کز عشق

در

در دوت کردم بین پر خیزد عشق دوت ز نیکت کہ کفر غم مردم و دین
 از شد با دود آرزو دوت یکبارہ کشته کفتم بر غصه کار خیر اینم تا کوی
 دوت بشد کہ از دت کوب بر برم از داور خصال تا به لب دوت
 شخ عم کتم ز ما کز دل زال سوز کرده رشتہ بہر دوت و دوت ان کتم کتبت
 ایام بھورا در دفتر آفر روی کوی دوت ناکاہ از ششیم کلیدت وصال
 شد عطر ساشد روح بوی دوت آواز داد ہاشم غمیم کوی کوی کہ
 پنجر ز آیر لطف دوت خواہم اگر زشت ہوش ز دوزخ کوی کوی کوی
 ز تراب بوی دوت اروا ب زنا کہ زمان وصال شد فضل زانی فرست
 کہ انتقال شد نوشتن تراجیح بعد عشق در پیش شیخ و عارف و عامر
 علاج شد سنا بیز باده کہ از لطف زمر دوران بکام طیف اهل حال شد
 بر کام حسد ان کرم جو عشق ن زمان بده کہ در شب لیل زلال شد چل
 صبح از عشق دم زد عشق آتش شوق در فکرم زد از لوح عدم فکرم تراوشت
 مدقش بر بیج بکراہت انکشت اسند افکار ناد عشق ارکان برین
 خار عشق این صفت بلند لا جرم روزان ششمان بگرد در نیوز فزوتان
 عشقت کور حسم صوب جان عشقت ہر چند کہ عشق در ذکاوت آسایش

سینه‌های کلات از غم صبح با بگون کرده بادون عشق که هر مرد اگر عشق کرد
 پاک بزارت عشق نزل عالم مجازات ترافی تجریت فاش اکبر وجود
 عشق پاکش قلب بر در جان قلاب کرد و کس قلب از روز ناب کس از میان
 چردون چه عالم از غم عشق نیست خال لیکن از دوست فرق نادرست
 ازون باشد ز مغز نادرست معشوق کی زارت و سیمت با سیمت
 چو زرد و نیمات معشوق کی زارت و بیغات زینهاش بسینه مانده داغ
 خوشی که بهر شایه می خوش دل نشانی بیغات باغش زین عشق که کرد
 نصیبات در انجمن جهان غریب غافل ز جویم محبت نشیند سینه
 آموزد که در غم عشق در بر کعبه و غم سینه کس از در عشق که تیراند و غم
 عاشقان هرگزانه و کم شده برو که زکار و کم شده غم عشق خبر کرد زو
 با کم که گیت حاضر امروز از عشق نبود خاطر از روز غم عشق دیده هرگز
 ندانم زبان گشیده هرگز بر خوات ز با سوره مدرس هرگز ز دوش زاده
 در مدرس کان کن نهم رسوده دهر از عشق نبوده هرگز نهم خوشم شده را
 بخواند کار بیار اینک فرود پاراف ایست از نور زان در غم نیست فرود
 در اینج که گیت سه بهر غم عشق است بل که در آرزو عشق است هرگز

عاشق از غم

عشق از غم نماند ز غم جز غم است هرگز عشق نشوند کسین به پیش تو پوند
 عشق که در پیش تو و فاکه ز عشق زان عشق شو از هر چه سخن و ران عشق فرود
 سخن در هر خوانند مقبول ترین ز عشق است مبعوض ترین تر از عشق است فال است
 الساجدین و مناجاته الحق که بی لایحه الا لطف و خاتم و صغری که
 بنسبه الا عطف و احسان و در عشق لایحه الا امانت و فطری که
 تعرها الا سلطان و استغنی لایحه الا افضال و وظیفی لایحه الا
 طول و حاجی الی الله لایحه الا غریب و کرب لایحه الا چه بسوی و حتمت غنی
 لایحه الا غم و حتمت و فطری لایحه الا و صلک و و عشق لایحه الا
 الا لقالک و شوقی الی الله لایحه الا النظر الی وجهه و خاری لایحه الا
 دلتی منک و لطفی لایحه الا و رحل و سفی لایحه الا لطف و عشق
 لایحه الا فریب و جرمی لایحه الا فصل و دین طمی لایحه الا عبودیه الا حضور
 و وسواس صدوری لایحه الا منت فامنتی امل الی الله و با غایت قبول
 الی الله و با اقصی لطف الی الله و با اعلی رغبه الی الله و با اولی الصالحین
 و با امان الخائفین و با محب المضطربین و با ذخر العدمین و با کبر الی الله
 و با غیاث المستعینین و با فاضل خواج الفطراء و المساکین و با اکرم الی الله

روح رضوانک و بدم علی نعم مثاناک و ما انا ذاباب کریم و فغ و
لنجات بره منصرف و یجلب التمدد معصم و یجبر و نال الوافی مفضل
المهی و رح جلیل الذلیل خال ان الخلیل و العمل الفلیل و امن علی بطول
انجیل و کف منحت نطق اللیل با کریم با جمیل بر حمت با رحم الرحمن
از هر دو وجهی که گفته میخوانیم بین سر و زبان که گفته میخوانیم نزد و کار خویش کن و
از هر دو زبان که گفته میخوانیم هر کس که از زبانم حقیقت شنید در کار جاری
شود که شنید حق روی منور غیر حق چون نیم بر چهره صبح برده شودان پوشیده
س تا چو زوی الهف سوختن زید جود و داد و در غم نرسیده از کفنی
عش در این دلی منر شکوفه که بر روی علم خندید خاطر زلفت پرده ختم
پدید و خواب هر دو در ختام اسرار دل و دیده که اصل به بود و غم
مرف راه او را ختام بر کرد خلق و بد سر و بد پا کرد بچی ز خویش شنید کرد
طلسم امل نیز درون کوشن این کوه بر در در و در و اگر مغرور خود که جز
کم و کونیت شایسته نظاره و جراتینت پروانه بگریشم ان بکود
کوراخبر از آن بر و در نیت ابن عالم عایت که کار نوبت در خور تو

غم تو جام طرب نوش کرد جز با نوبت بسبح سخن کوش کرد از دست تو که گشته
نمست خورشید و اموش کرد و قال الله یا ملاذ الابدین و با معاد العانین
و با منجی الکابین و با عاصم الباقی المسکین و با راحم الماکین و با مجیب دعوی
المسقطین و با کریم المسقرین و با جبار المسکین و با مایمونی المسقطین و با
المسقطین و با جبار المسقطین و با معیش المکرهین و با حسن الایحین ان
لم اعذ بقراب من اعوض وان له الذی بقدرت من الود و لقد الجانحی
الذی نوب الی الثبث با ذی ال عقول و احوحی الخطای الی استفتاح ابواب صمک
و عقی الامانه الی الا ناعه نقیاً قره و حلقی الخادم من تغلک الی العنک
ببر و عطفک و ما حق من اعظم بحیث ان یخجل و لا یلین بن اسفا و یغیر ان
بلم او یصل الی فلا تخلف من حایبک و لا نرفان من رحایبک و و ما عن موارد
العکله و اما یعیل و فی کشف و لک سالک با اهل خاصک من ملایک و انقیاد
من بر تیل و یجعل علیها و الله یجیبنا عن الامان و کلسان و واهی الحساب
وان نمرال علیها من سکت و ان عشی و جوهنا با نوار محبت و ان نوبت با
شده و لک و ان نوبت با فی کائنات عینک بر اقل و رحمت با ارحم الراحمین

وقال في الحكي اسكتنا دار حريف لنا حفر كبرها وعلقنا ما يدي الما باجانا بل عداها
 والبل الخبي من كانا خادجها وبل نعظم من الاغراب في خراف زيلتها فانها
 المعكلا لملابها المنطقه خطابها الحنونه بالالام الحنونه بالكلمات الحكي في هذا
 فيها وتسلنا منها بنو فطيل وعصمت وانزع عنا جلابيب مما خالف وتولنا
 عجزنا كفايتنا واوفر من يدنا من سفر رحمتك واجعل صلانا من فضلك وهيب
 واغرس في فؤادنا اشجار رحمتك وانعم لنا انوار معرفتك واذا خلاصنا من
 ولدنا معصيتك واخرنا بعيننا يوم القاتل برؤيتك وانخرج خيالنا من
 ظلمنا كما فعلت بالقائمين من صفواتك والابرار من خاتمتك برحمتك يا
 ارحم الراحمين حاجت بعض حاجت وانظر الى ميت انما كجوداوت
 مجال سوال ميت ان يمشي عرقا لرسيدت حتم عقله يره بخر ميت
 سر سهره جان بهر دشمن كبرور ما رايغردت كم وخال ميت اين بخره
 غم آروش طاو دل بايكه بار كر وراز وانيه وفي الخديت القديس يا احمد
 انبض الدنيا واهلها واحب الاخرة واهلها قال يارب من اهل الدنيا من
 اهل الاخرة قال له اهل الدنيا من كثرا كمله وصحله ونومه وغصبه فليل انما
 لا يعيد الى خراسا الهول لا يقبل معذره من هذا واله كسلان عندنا

سبح

شجاع عند المعصيه امل بعهد واجل ذرئك لا يجاسب نفسه فليل المنطقه في الفرح
 فليل الخوف كبر الكلام عند الطعام وان اهل الدنيا لا يتكرونها عند الرضا ولا
 يهزون عند البلاء كبر الناس عند هم فليل عهد ون انفسهم بالانفلات
 وفي ايه با الحماة ان اهل الاخرة رفقة وجوههم كبر جبانهم فليل حنهم كبر
 نفعهم فليل مكرهم الناس منهم في راحه وانفسهم ضعم في تعب كاههم
 موزون محاسبين لا تفهم متعنين لها نام اعينهم ولا نام طوبهم اربهم
 با كبه وطلوبهم ذكره اذا كبر الناس من العاطلين كبروا من الدارون في اول
 التعمه عهدون وفي آخرها يتكرونها دعائهم عند الله فرغوه وكلامهم
 عند الله سموعه نفعهم الميكانيك ورد عانهم تحت الحجب تحت ارب
 ان يسمع كلامهم كاتجب لوالده ولا يتعلمهم عن ذكر الله شئ لم يسمع
 لا يهدون وكثرة الطعام وكثرة اللباس وكثرة الكلام الناس عند هم
 موفى والله عند هم كبر ابدتي باق باحوال الذين كبروا ويزيد المشايخ
 لظفا فاصار الدنيا والاخرة عند هم واحده هبوط احد هم في كل يوم
 سبعين مره من مجاهدته انفسهم ومخالفة هوهم والتميز الذي يجري
 في عروهم وان قاموا بين يدي فكا تقم بنبان هبوط كاره في فلول

شغل الخلق في غير ذلك وجلال الاجتهاد حوله طيبه حتى اذا فارقت روحه حده
لا اسلط عليه ملك الموت ولا يلو في روضه غيري ولا يفتقر الى روضه الموت
كلها ولا يفتقر الى حجب كلها دوني ولا من انجنان فخرين والسحر والعين والفتنة
والملكه فلتصلين والاشجار والتمرت وثمار الجنة فلتدلين ولا من رجا
من الرياح التي تحت العرش فلتعلمن جلالنا في الكافور والمسك لا ذفر فلتصيرن
وودان من خيرات فلتدخنن ولا يكون بطنى وبين روحه من فاقول لعند
فض روضه رجا واهلا بقدره على اصعدى بالكرامات وبالذبح
وبالرحمة والرضوان وجات لهم فيها نعيم مقيم خالد في فيها ابدان الله
عنده اجر عظيم فلو رغب الملكة كيف ما خذها واحد وبعثها الى غيرها
ان اهل الآخرة لا يهاهم الطعام منذ عرفوا ريقهم ولا يتعلمهم معصمهم
منذ عرفوا شيا نعيم يكون على خطاياهم بنعوتهم انفسهم ولا يهينهم
لان راحة اهل الآخرة في الموت والآخرة مسرحة العابد بن مونسهم
التي تصير على خدوهم وجلوسهم مع الملكة التي تبتون على ربها
وشما نكهم ومن اجابهم مع الجليل الذي خوف العرش وان اهل الآخرة
ظلمهم في اجواف صدورهم قد فرحت ببولون من غير من دار القضا

الارواح

الحداد البقاء كرم ان توتيتا من سكرات مردن باورنجان شيرين شيرين نرابت
مردن بر دارين بلين از ايراميل حتى باغ است و آب جوان كار است مردن
اين برسان مردن وان برسان نادن زان كر كرم نير و نيرين است مردن بكار
جسم و جان شور رمضان بن جمان شو كرم كرم كرم حار شور و شر است مردن چون
زین نفس بر و كاشن است مكن چون اين صدف شکر چون كوه برات مردن
نشین برب جو كرم كرم عربین كین اشارت ز جهان كدران ما را بس یا بارهاست
صاحب كرم نرابت طلسم دولت محبت ان نرسن جان ما را بس از نر نر نر خدا یاریم
میزوت كرم كرم نوارگون و مغان ما را بس عرض یكن كرم كرم نرابت زر كرم كرم
كرم كرم و دار سپهر مرز لقا كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم
خبر خود را از ان جد اوار جان با كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم
خوشن انوار جانشین كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم
كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم كرم
فی الآخرة عندي قال لا اعرف با و رب قال بالحدی بهجت الخلق و بها فتون
و هم من ذالك منون ان ادنى ما اعطى انما هدى في الآخرة ان علمهم من
انجنان كلها حتى يفتخروا بباب سنا و اول اجمع نهم و حجبى ولا يفتخروا بالوان

۷۱ الذین کلامی و اجتنابهم فی مفسد صدق ما ذکرهم ما صنعوا و یعرفوا دار
الدنیا و اتفق لهم و بعد بواب باب بدخل منها علیهم الهدی بالکفر و عتبان
عندی و باب نظرون من الکلیف شایا بلا صغیر و باب بطالعون من
التار فینظرون الی الظالمین کیف یعدون و باب بدخل علیهم من الوصای
و حور العین و فی انبیا احمد و جوه الزاهدین صفة من تعب اللیل و صوم
و التمسهم کل الالمن ذکر الله و طوبیهم فی صد و هم من کثرة صیهم قد
اعطوا العیون من انفسهم لادن خوف نار و لان شوق خند و کن یظرون و
مکلف الملوک و الارضین ما یظرون الی ما جوفها هرگز که کفر در وصف
ان شبایل هر گوشه کشف تدرقی فی تخیل عشق و رندی آسان نمود اول
جانم بویخ آلودر کبان ضمیر از آب و بره صده طوفان نوبه دریم و ز کوسینه
نفت هرگز نشانی کفر که کفر بخریدین تاوانم کفر ان زمان که بود جان
در بیاضی توغی در اقی ده برام آمال در فرورنده صد کون خیل آرزوی
رعد از و ن و بی هیچ امید بخت ز زوال غافل از آنکه چو آید روز که کند
خسبت پمال با تو نایه زغال و مات بوجم و حسرت و اندوه و بال پس
خوشی زنده ز قید آیام پس خوشی از جبه ز دام آمال که کند چون ز جهان خیرم

۷۲ ببند و چو این بجز مال برویش زنده شوم نشیند بوش کرد مال روح قدس را
بکشد در سانس زمین در شمال کما یجان شوش برود سور رضوان ملکش ان سال
رضی رضای بر شوق حضور ما پر کوبان کشش شوق وصال با ساهاها لاهبا حتما
براد به ان الوجیل و ما خدمت من زاد ترجی البقا صحیحی سالما ایدلا
هیهات لنت غذا صین غذا عادی شیندم در و ما بسکندر که کفر و الطیر و
کاز در زمین چون و دره بستم برون آید از بوش بستم که بپند معز و ان کسر
انین و نایرون رشم تیرات جان از برادر نکس و ان در جهان آیین بند و
کن کفر و مکر و ناپشت که بسیار چون تو برود و کت که غنم عالم دردی نو
برنده با بوی شمشیر کور اگر سپولان اگر شیخ زن نخواست برون بر و الا کفن چو کما
رفتن کند چو پاک چه بر شرمه ان چه برود خاک نشتر کما یکان هم نشیند
بکار تو بگر کس که از نصیحت تلمش کنی از او من از تو بگریزم مصیبت دارو کفر
که کفر جهان زیر کفین هم در جاد کجارت و کوه و رسم که بر پیچ ملک الموت چون تو
نزد و دست با مزد و توفه بازو ز منبره سر کور که کتب بند زهم زان کفن کت
بود با من و رخ چو ماه و ده شمره و او شمشیر برود کوش بجا و چشم و نه ابرو چو
است آفت کاست چنین پس ای غافل بهوش بوش و من از این قدر ز کبر و علو

۷۴
پس خدیو تا محرابانند که هر یک عالم از او اند زن و ذره و بار و خویش میوند
برادر خواندگان کاروانند نباید بنامی تجرد که با ایشان مانع یا بمانند نه
اول خاک بود است آرزو چو بگویم که آرزو مانند یکی بر بزرگتر میگرد که اینان
پادشاهان جهانند که چشم خیز بر کن بر کوس بر پهن تا پادشاه سپاسند کفایت
بر کندن چه حاجت چه میدام که شتر استخوانند ان کیت که دل نهاد و فایز
پادشاه که هم تو را غیر است که چون که خیزد باید کند که ما پند که ما پند
بت پس اینچنین باشد شدت بر بید کند تا پادشاه سپاسند چه شمت است که
میدار چه عا که افاقات انکار نشود که شمتان تو را که کوش است میکو
عزیز خود تو را که کوش است امروز در وقت است تا بوقت که ان ذرات که با بوی
تو هم بر دوش است هر که در استان انکار کن که خوش بوم و بر است سزده هر سو
خطه که کج مسین بر است هر طرف را که شاه شاه و اما در است شرف هر قدم
که در ان نوعی و بر است هر قدم و در انما از بر یکی که شاه است چشم دل که
و اکثر هر جاده عقد که بر است کوش بوش در مان از پند شفت پارت و زنده
نغمه بر تو و اعظم بر غیر است بر چون دل نهاد در ان جهان با بقا هر هزار خط
از بزه تر خضر است هر که در انکج حان از پند ریافتی عبید بن کاف و میر است

بر کج

۷۵
بر کج زبانت آن قدر که بر چرخ میزد و پند بر در کلاوشان نهادند و دیدم که بر
نگاه اش خنده بنشیند هر کشت که کو که کو که شیدم که کج خیز و کجفت نهر خیزت
لا شرت بر درش غلامان ازین که هر چون ستاره بر در فر یک چاک چاک
نمیدوار یک جام در دست خیزد دار چشاه از نرب سر شند ان دین تا
هم از دست شد چنین کاف میطرب لاله رنگ که بر کو و میتر و وار چنگ کویا به
پند آوازنا که همیشه بود و کوسک مغز و چنگ در ان خون که کبک با جوان با نر
بجای دیدم یکی پادشاهت ز خاک فریدون فرخ شرت سپید دیدم بر باد و جود
شیدم که از خاک بر شید بود اگر پده برادر از روی خاک رفیق را شکانه به شتم
مخاک هر ذوقش با نر کش بود هر نوز و سان چو ش بود شیدم خرد و پوز
خدا کام که کوس سلطنت بکوشم بام یکا کج زرش و جابده بر چون فرخ خور اف
در روشن هر او خیز از ان پند خادرسه خرد و ان نیز در بر خویش را کف نوز
چو نویسم برین زنده شمس که شتم کج از پند شاهر ز پند خدایک کلایر
چو کلون کرب و در دارم بکش کج با و آورد دارم چو شین در بغارت که کوش
بیز از کبک که آمد در انوش نشانش سلطان کلاخند کلاکان بر شفت اند
ز جام بر بزم کشتیم ز پند و کس با برستم جایش را کلاک که کلاک کین زنده است

باقی مرود قدر بلند آن چو شد بجزی مازده زان آسمان خضر که زاید درغان
 در آنجا هر دو خورشید شد زان آنجمله همین مازده خالصه و سوسن شیند که آن یک
 و لغزوز که گشتش نشینم روان بر بنویز همگفت غلطی بر در خاک رخسارم کین
 چاک چاک چه بریزد که گریخته بدان مرصرد آویخته که با چه بر رواری نه
 بک که از هم دور بگریخته کوش کوش چه بیکدیگر از حال غم برسان که بگشتن چنان
 بت زان چه بچو غم از کفست زان که بدوان شد در آن کلفتن شد از آن
 انبوه و پارس زود زان شد آن مصلح لا جورد بر غنچه در غنچه شکفته اند میر از
 در غن که کافه مازده ز حال در شان نو بر پیرس نشن دور و پیرس بر پیرس
 برادر را کفنه و با بر خویش همه شکفته ز غم بر خویش چه گویم که با چه بر سر گذشت
 منو مازده و بان خویش بک که در بر هر آغوش با یکدیگر بگشت شرم آیدیم بگشت
 سحر که ز غم غنیم چنان است که بر سپرد و یک که با پیش طوطی و کاهین چنگ زب
 صلح اول توان داشتند و ناز چنگ او خند توان کرد یاد از غایب خاک از غم چنگ
 چه که کبر آتش کلاب شد آتش که صد که کار مردوش از هر کلین سر بر زده و
 شکفته در بخت کبر درین کفایت کهر و روش تو زبنت به خزان و ستان بر اینست
 نیر و بکاش با غار خضر نباشد نو بهارش بهار درین کار غار غایب از پیش

بیت
 در آنجا هر دو خورشید شد زان آنجمله همین مازده خالصه و سوسن شیند که آن یک

مجلس

صغیر میکشیدند از دل ریش فغان رنگین که زنده و رفتند و در این چنین کردند و رفتند
 بود هر نو بهار ز غنچه لیس زهر کل مبل دار و لیس کلستان محبت به خوانست از
 ان کلان که مرغش جاود است فغان مرغ با آتش فروزم که از آنش بر و ن آیم بویا
 شیخ شعله دارم آینه خرم آتش بجای آب دانه منم چون شعله آتش شسته بجای آب
 ز جسم شکرسته که ز دروغ ز بسیم بنیوان ز نو زیند آتش که اندا بهر با هم چشم
 نمک بجای زه آتش روید از خاک زاکون عشق بر من آتش از زهرش که پیش تو
 ز بکون زهر چوشت ز خاکم زهره روید آتش آلود بر آید تا قیامت از کلام دود سندر که
 نشیند بکافض زود کس از دود دل منزه لؤلؤه سر هر که بیت خج جانی همان
 بیت دادم ره کربان پار اول تجرد و با بر تو غنچه ایضا تجرد و با در سر کون
 اندرین چهره چو خار چنان اندرین چهره مکان تو این چاه ابراهیمت حمر
 چون تو را جاور در چه نیست ترا کف خفت مکان داده اند بوج سعادت نشان
 داده اند تو واقف تو بت جولا کفمت بهن خاکدان او فاده است چنان
 کن کنین خاک چون کبوتر کن در جان بلکه هر چه جوار است نمر که لم پسند
 در بی لب و کل چند با شیم بند بصر عزیز چو جویان کنیم چو ریغ چو احوال زندان
 کنیم برام مدت چو احوال کنیم بوج سعادت پاره کنیم بکن ریش تجرد و با زول

۷۹ چنانچه در این آب و گل که الت کرده و با مذهب کزیده و میراب کس این آب
 را به بل فتنه عقارات دور بنامزدان است عین فرور چو آب بابت رفتن کوه
 بیاید شدن هموار و مور چو بابت چون کج در خاک شد قرین حسن خار و کوه
 زهم بکشد بنده نیت کز آن شکر کرد و دل داشت تا باج و ارش رود مال تو
 نبردند بران ز احوال تو کز بران شود از تو بخواه ارباب چو چند ترا غرق خوابت
 همان مقرر که یک کز بود ز مدفن تو آن کف هم بر بود چه بخت که از دست گشت
 که فضا را از دست آید بت نباشد بر جا بد ز کفار ز لعل و زود کوشش کوشا
 چو آید بجای اند این سیم و زر نیاید بلکه تا آن سلسله چو آید به از غم کز آن که
 صد و هزار بار از کز سخی که او یک دور ز زرات رنج و ز سختی آن کرد است
 بران ز راهی آن که در سخت این و سخت نیاید درت چسزد که چای چای
 نیت بران بنوازا با بیکریت خداوند مال کس آنکه خورد زان کس که کد است
 از او مرد و کز کج که بشد و فیتی بر افروز آمد قرین کرم پیش فرما که بایست
 منع جهان را با یک سپرد همین خواند که هوش اندریم پاران که داریم و خود کنیم
 هم ناکم نمک ران خورند که جمع کردیم و باران خورند پنا پاریم و به هم خوریم
 چو او که اندریم و حمت بریم کرم پیش کن از خودت دور کز ایم زور و زور کج

باید که در این کتاب
 زود در وقت خواب

دور دراز

۸۰ دور دراز که سیم اند جهان برین خوان کز نه چون جهان چو بود و خلق نیت بهم
 خوریم و خوراییم و از غم بریم چو آید زین خاک بد بخوید چو آید خورن بل منم نیت
 ز آن طبع اندکی کم کنیم دو صد تا بر این عالم کنیم بنیادی فاند و مراد منم نیت و لیا
 بن بوشند عجز بخت خدایه و شوگرش کرات که منم نیت زور و خورن کز لیا
 که از در بند نهند چو خندد کند بشنجد بر کربان در خنده اش بود خنده شیر ز
 خنده اش بیست کز بر شوگرش کفایت برین حال دل بکن برین مغز
 نیت چون ما بر دلاها و نمانده کس ازین خوان کز نه پس کس خور و خور
 که کفدس اگر خور با او کمال خورد در آغز و انجام لب مرد ز نیت کز چند
 که کز اهل نیت کز ز نیت اهل با جا کز نیت غم چو کز شد با آرزو با کز
حاکم شد با نوا علی غل اکیال خرم غلب الرجال فاغلبهم الفل
واشتر اوا بعد من معانهم فاودعوا حفرا بالی و انزلوا ناهم صلیح
من بعد ما فیروا ابن الاسر و النبیان و الحلال ابن الوجوه التي كانت
من دونها نضرب بالاسار و الحلال فاضح الفجر عنهم حين سألهم تلك
الوجوه علیها الذود قبیل فداطال ما اكلوا دهر و ما شرعوا فاضحوا
بعد طول الاکل فداكلوا بسا بسا برب ناکت بود کین آید چند آید و یاد می

باید که در این کتاب
 زود در وقت خواب

۸۱ این چو در عملیات امیر بنگال دگر بران بنگال چو رود اردو است بجزایه دشمن بجزایه
شادری که بر تو بهین جا رود و گشتن کینه در امر و بر زمین خود اهل کابلت
به رود خاک را سخنان و در انفس خود چشم مانند در آن کرد و در تو نیارو
امیت حال آن که تو نیز بزیغاک تا جان نایق که بر یک جا رود خط سب طمانتر
ضاد و در زنت بر دین کار و در او در کار ز غافلوه مانده که به ما اگر
کینه این کار و به کار که ز کینه چشم خود در آن آید بر او بود چو چشمه آید
تو این واق ز زاننده را که بر غیر نشسته جم و کاکس بود هم تو در بانفس نشی
فانک لوت خدا حانا و اعصی الهوی فاهوی ما زال انانا اما نزل المنا
کف بلطفا لفظا و لفظا احرا ما با و لانا فی کل یوم فاصبت فیه نری عصب
اما و ما نا با نفس مالی و لا اموال انکها خلقی و انی خرج من بنای عیانا
این الملک و اباء الملک و من کانت خیر لادغان اذعانا صاحب
حادثات الله فانتقلوا مستبدین من الاوطان اوطانا خلقنا انزل
کانا لغز افشها و اسنغشوا حفرا غیر و فیهما مصی اتمان و اولی الامر
فی لعب کلک ما ملد مضی فکان ما کانا ما نزل غیر کزانت که رفت
و زوان بکین و کاروان است که رفت و در او اهل رسیده و انیک که رسید او را

که غرر

۸۲ که عرفت انت که رفت بگ در که قهقهه شوق بزند اسب تو بر خورشید شست
و من بعد الدنیا بعیش بیه و من بعد لوی عن قلب بلو صها اذ ادب کانت علی لمر
حشر و ان افک کانت کبراه صها و ما المال و الاهلون لا و صیغه و کلابه
بوصان تو قوال و ابع نرفع دینا بهی دیننا فلا دیننا بیف و لا ما نرفع
ظلمی بعد انرا الله و به و جاد و بدیناه ما نرفع انفس اگر بیده شوئی بگری
در ویشراش کبر تو انرا ای پشه و وف چو رفت و ارسد تو نیز بکله محلت
برابر کن پنج نوبت بر رقص نرند نوبت دیگر که بازی و بکنند و بنایت
عشوه و در دستان و یک با چکش بر بند و عهد شهر آسمه و که بر سببار است
این هم خاک که توام و بر بر است کشته که بنید و زنده زاده گشت و کز چشم در ازارش
مرد در در دین اهل کت و زمان او را بر شه و وزیرت و فانی او را شکر
که کج دوش که ان خورد امروز هم خورد که مان او را و میان رفته و دیده و در نفس
ایقدر که بر یکم و دو چیدن چو نوشته که از نو دنیا و شمر در خاک رفت
برت زنده و نوحی عایدن چو استنورات هر یک که بر وید شمع و در خفا نام بران
هر نه خندیدن چو درین بر با هر دو اعتبار دور و ز که بر غیر شمار فلک
زمان و خمر و کانه دو و بر که شدم آوازم که از یک کشته و سانهم چنان دورن

۸۳
انگدازم که بر زین پیروز دارم با خاطر بالذاتها لیسها تمنع عن خطبها سلم ان
التي تخطب مذاره فریبها العرس من المائم ونسب جوان قصه شوق است برین
چرا زین شایسته است همان ملت این پیمان دور که کشد در آن شکر سلام و طوبی
همان ملت این جهان خواب که بوده است ایوان او بیاب چیزی که همیشه
بواج و کج که یکویز در سر پر سنج و آن لغز دیناه البهتة لستک منها بحبله
ما بین لبه کلف و ففاده فسان مرثعان للاعوار طول الجوه اذا مضی
کشفها والبس اللذان کالاعسار والعین تعجب بالارده حلوه والصفو
فیه مخالف الاعداد ان الذین بنوا مشیبا والاشوا یسعون سعی الفانک
اجبار سلبو التصاره والتقیم فاصبحوا منوشدن وسابد الاحبار
تکرکواد پارهم علا اعدائهم ونوسد و امد و انچه چار والذهر مع بلایه
آما هم لابد من صبح الحبل الساری بس برید و برود و رکار دل برین
در بند و پیشمار اگر کو قمر نطقه بود در رحم وقت دیگر طفیل بود پیشتر خوار
بلا که قمر بلوغ سر و بلاه شد سبب عذار بچنین نام آویش در سن
میدان و مرد کارزار آنچه در بر قرار گرفته و آنچه بر هم نماند بر قرار و پرو
زود این عشق در شکل نامزین خاک ترا بر کشن و خاکش غبار کل بخوابد چه بکشد غبار

در کفینه

۸۴
در پیغمند خود و زوز بار این بهجت چون مکنده و شیخ و بوش و امرویز کس کس کرد و ۸۴
نم نکو که با نذاوم بر کرده اند سر ز کله نوح لک الدنا بغیر الذی عذف
صفت من بعد لامور و امور و غیره التالی با اجتماع و فرقه و نطلع فیها اجسم
و شعور فن لکن ان الدهر باقی سرور و فذالصال لایدوم سرور و عفی
الله عن سبب القم واحدا و افضن ان الدار ان تدور الاباحضا بحس
العافی هذالایه ما هذا التوالی اصغف العر عسبانا و جهلا فهدا قبا
المغزور مهلا مضی عمر اشباب و انت غافل و فی ثوب العی و الفی غافل
الی کده کالبهام انت هانم و فی وقت الغنم انت نامم هر دم از عمر برود
چون که کیکر نمانده کمر ای کتیجه رفرد و خواب کزان پنجه زره در بیاب الاهل
الی طول الجوه سبیل واتی و هذا الموت لیس یجول واتی و ان اصبح الموت
موتها ظلمیل و ذی البهین طویل و الذهر الون نوح و نعدنی
وان نفوسا بلین سبیل قطعت با یام الثغر و ذکره و کل غیرها هانک
ذلیل ادی علل الذی علی کثیره و صاحبها حتی المات علی اذ انقطعت
عنی من العیش مدتی فان بکد الباکات فیل و ان افقادی و احلا بعد
دلیل عانی لایدوم خلیل لکل اجتماع من خلیلین فرقه و کل الذی و ن

نشد

الفراقی غلب سبب من کنی و منوی خودی و پیدایش بعدی الطبل خلیل
 افوس که در آن مونس نمند بران مواضعی می نمند شد آن که چشم نشسته بودیم هر
 هر یک بهانه ز جیبش شد درگاه کوزه که در شوم دوش دیدم و در کوزه کویا و
 خوش این کوزه از آن کوزه هر که در سوال کوزه کوزه کوزه خوش این چه
 بود درون و بی مزه تو خست و نند بر معاکر تو و الله به بر ابرخت کور در آن
 درگاه لک نشسته خاک فرود تو این جهان بر حال مردار است که گمان کرد و فرود از
 این مرد را هرگز نه غلب او را بر این مرد مشا آقا لایم بر پند همه و از همه بازماند
 این مردار اول همه سبب جهان خفاست که باغ طرب لبزه آراسته کبر و الله
 برین لبزه شجره چشم نشسته و با باد در خواند کبر این کنی باغ گل سپهر عمارت
 درو بنت کمال که ناز و افغ عمارت درو بهر عرت کبک ناز زین چون
 ناز حلقه شکی قانی که عمارت درو بهتر بر کبر از کبر بود اگر کبر
 پر نمود در او نماند هر که یکدم زانم اگر دم در ارات و کوه است
 چه مردن در جا چه در شهر خوشی سوختن جهان رویی نیست پیش تن باقی خواند و آن
 شوره بان که بر آن نهان هم نوده خاک چه در پوز کوه شد سر بر بناگاه
 روز در آید لبر مبنی دل در بر کسب پنج که انجام مرغ است که و آغاز پنج

کلی از چشم دل بگویند زمان خوابش کن با قوت کویا منسوده در دهان بر لب
 عوسان را چو شخ نزن با بد رخ کلکرتش این بارک ز عوان پیر چه بد اثرش
 نالش درین نایب رویه که چون بهم ز غامبه نه این نپزنان پیر در نزع دهر کاشط
 آه پاک دهقان ابر ز کشت بو شخم پاک چون داد کدم همه زان بادل پاک
 از خاک بر آمدند و فرستند بجاک افوس که کلغان کنن پیش شدند و ز خاک بیکدیگر
 فراموش شدند آن که بعد از بن سخن می گفتند آبا چه شنیده اند که فراموش شدند
 بر رخ که دوستان نبره دیدم خون کرم نام دوستان کورشان خوشین کرم که
 هر دو فرود بود از ناز بر زمین چه او بجاک بن خست از کفن بود اگر پیش از با کویا
 بیسر و دانی یکدم و عالم بگیر شرمه نوزان مرد روزور که بر کردن روز نرفته
 در کور چو در عالم نندردن را که خوشتر خواهد بود کلک را تو جان حدیث خوشی
 نیفتد که خود بر خوشتر است نیفتد بر دم کربان چو مع از آمدن آه ازین شقی در پنج باز
 آفتن با چنین عمر کیشی از برقایت که خنجر در کبر نازقیت بر رخ کار ناز
 خوشی کویات کشف بخوش کنی کبر به نصیت کشف هم از دم که ماند زین جوان
 مگر که نرفناک ناز کشف نور خاک او در خاک نیت او کونن بنور دهان پاک
 نیت ناهم خرو بله میگزنت مت ولایعقل ز چون مجازگان دیدم خست

۸۷
 میزد و بروی بانگ بزرگوار کافکاران نعت دینا و نعت خواره پند اینم نیش
 نعت خوارگان در شرم آورد بر حسب زباناندم سرانند نیش جوانه و پیکر
 عبادت دوسر نماند که بشد بهارش نپا از ان جوعه مایه ان نیز در هر فرقه غیر
 اقامه بود که ان جوانان نخواستند که ان عروسی آراسته بر پرده برودند در ان
 مبارکه چون پرده نشن چاکر چاک بران کارخان نو که کرشمه صاحب بر
 ایشان هر برده از دیده آب که ان رخ ناز پرورشان پانزیران پندرخ شادان
 اهل برسن خاکش نپخته چکان نرنگ اندیش نسیخه بامید بران زنده میگردن
 که بدایر خفته بامیس نیش اگر شربان از دانه زور بر انجام خواهر شمن صید بود
 اگر خواهی در امیر اهل رهنمایان زین اهل چاق خفته خیزد کار لب ز که خود
 در بدایت خفا دراز درین زبان خاک نهاد که فرشته ز این فاکان چو
 بعضی هوش مشعل فروز چو آنچشم آرد و پیشه با روز هر روز در پستانان
 چو کلهها سگفته بدیدارم درینا که این دیده خون نشن فرزند کنون ازین
 نشن ان کجی نیت زان نکلان هر فرود غم که رفتن یاران چه درینا که پرده
 نشینان راز بر خند جان که نیند باز بران خاک در یادم بر گوشه نماند صل
 اگر کس گذشتن چنان شد که کوفه نبود روز نیند آینه چون رخ زود رنجه
 کجا

۸۸
 کجا نماند که در دلم که سینه بخوابد در کلم شوق کنان در بولاد بوس گشته هم بر خاک
 بسایکس که نماند انغباب نماند پاینده بر خاک بماند نماند درینا که با برودن کار
 برود پیکر و بشکند نو بهار بهر تیر و بامه وارد نیش پاید که خاک بسایکس
 پس ان با بر سر کار و بوستان نشینند با یکدیگر بوستان میان دوشن و شمن چو
 سرانگیز بر یکدیگر چون پیکر نماند در اتم بجز در ان که بر هر دو شکست در سمان
 کجا اهل بر سر آور و پیش با نوسا پیش از آن معش با نیش اولاد و نیش کرکت
 که برش پس اندامه بر گذشت فغان با نیش آمد و از هر کس با خنده با خنده
 پس از نرنگان کس نماند کرکت که در نرنگان نرنگ و شمن نرنگ زود عداوت
 بماند روز دور کینش کوفه در دوازده کور بر نرنگ و پیش از نرنگ خاک درون
 جهان پیش از آنکه خاک ز دور فلک دور رویش لعل ز جور زمان سرود شمش
 ظلال کف دست و پند زورمند جبار که تا نماندش نماند چنانش برود حرمت آمد
 ز دل که نرنگت بر خاکش از کبریا کس شبنان سدا که در ده نرنگ نرنگ نرنگ بود و بر
 سسک کوش نرنگت کن نشاند مانده کس که جمل نماند تو را هم بر زود نرنگ
 کجود نرنگ خاک بکوش آمد نماند در دنگ که ز نماند را که در آینه تر که چشم
 بنا کوش در و نرنگت در سکنه که بر عالم حکم داشت در ان که بر شرم عالم گذشت

۹۹
 پوشش میزند عالم سنانند و صفت به پیش هر ده که هر که سبزه در سنان میبرد
 چه خوش شادمانی بگذارد و دست با وقت بهار سبزه پزند و در آن نم آفرین
 نکند و در دیوار کشند آنگاه در آن خنجر و عجم خاک بپاشد که بر آن یکدیگر را میسوزانند
 که عجزت و جفوت و خدو و است و خدو و باران غم روزگار پزند و بن
 محنت بکار پزند و بر شده بار نامه بدل و بر گوید و پاپزند از که غریز جان
 بان بود لیجان غریز خوان پزند روشن کن چشم هر هفتان را در مرقه کشند تا پزند
 طایفه نیت طالبان را در مطب میوز پزند آرایش صید و سنان را در صید
 زار پزند خاتون صفا بگویند از خاک گشاید زین و اطراف خاک بکند را کان
 در شا پوز پزند در دم زرد پاشند کل گشته زخم خار پزند خرد است چو بار بار
این عالم مرو خاز پزند و فی مصباح الشریعة المنسویة الی الصادق القهد مصباح
باجب الامرة والیرایة من النار وهو کل کلتی شعلت عن الله من جنی
ناسف علی فونها ولا اعجاب فی نزلها ولا انظار فرج منها ولا طلب
محداه علیها ولا عوض منها بل نری خونها را حه و کونها آفة و کونها باها
من الامرة معصما بالراحة و الراهة التي تجا والاسخوة علی الدنبا والدن
علی القصر و المجد علی الراهة و المجمع علی التبع و عافیة الاجل علی حجة العالی

والله

۹۰
والدن کر علی العطف و کون نفسه فی الدنبا و طلبه فی الاسخوة فال و سول الله
الدنبا و اس کل خطیئة سبیده دم کشند محمد بر سرور شنیدم که تو بوالا اتمه
 از بس جو بر پیش بان غم آید ناز عالم عین کرا خفاصه نقدیر و بنده مقدر و
 جهان رباط تو ایت بر کز که سیل کان بر کشت کاشور و عمور برین بقیض
 فاندل نه که برادر بر عزت تو بر کشیده اند مقصود که تو با خبر گذارین مقام
 زده چه در سنان خود و در سنان غیور که تو پشیم و دراز و پیش است
 آستان عدم تا پیشه نشود تو اسف دور و دراز و پیش است دین و تو
 ایت و ایشور مغرور چه به است ز تو برین توام و توام چه به نجات ز تو بر
 و خوش طیور بخت جانور خاخر خورد غفل تو میگز از بهر صلب با سطور
 برانی طبع که دهان خوش کن ز غایت صی نشسته سز که کند زنبور بخت
 صبح شمع چو روز سعادت که با که بخت عشق در شب و چو در راه که بان کز
 جنبه حق فتنه دانه است ز خاکدان غرور کشت از اول ایشتر مشغول
 بر شا از نرم آواز بر بط و طیور که در دور تو که با بنید راه کواکب که در حق هوا
 کند مقصود و من جمله کلمات بعضی از اهد بن اقی و حدیث الدنبا حوفا مویا
 و غناها فطر و فرجها شرعا و صحتها ستمها و فونها صغفا و عنها ذکرا و کف

۹۱ کماون جرونها موئا و اما همچو مها صاحبها البرق و هو من المون علی بن و من الجوه
 علی طبعه و کيف لا کون غما فاعرفه و لیس بصباح من ثبات الا احراج له اللتی
 المانی آخر بصله و الی شبا لا یتمنها و مثل ذلک فی الرجل یحتاج الی اذنه فانما
 اصحابها احراج الی علقها و فیها و لیس بها و الا انها تم احراج لعل شی من ذلک شی
 آخر بصله و الی شبا لا یتمنها فی شقی حلیه من هوکک و فاقه الی ان قال
 یبنا فضله اذا احتک منه و یبنا هی شمشه از شمشه منه و یبنا هی تکلیه اذا کتب علیه
 و یبنا هی از بسط بده بالعلیه اذا بسطها بالمسأله و یبنا هو غرضه اذا کتب علیه
 هو مکرم اذا هاشه و یبنا هو مهلم و اذا ختمه و یبنا هو من حاجه از اما منه
 فاتی لها من دار و کان هذا خالها و هذه صفها نضع التاج علی الارس غدوه
 و نغفر حده بالآرب غبه و تبسها فی الاغلال غدوه و علی الابدی باسوره اللت
 غبه و تبسها فی الاغلال غدوه و نضع علی السیه غدوه و نری به فی
 غبه و نغفر الی اللد باج غبه و نغفر الی الارب غدوه و نضع الی اللدی العار
 غدوه و نضع علیه التاج و الی الارب غبه ندک علیه طبیب و بهر غدوه و نغفر
 و بهر غبه فصوصه لسطوانها غبرناج من قشها و یابهاها غبره کتبه
 کس الی ذون زعمده کس هرگز کان زمانه بر تو شود روز از زنده ز تو

بر

۹۲ برده عظم فغش اهل است برکس و اعطی اهل است انزل نزل که
 یکمطرات بنه بعد آمده و ثوات بو فزنا کتب بدوز کجا نش غفرت روز
 بروز داشت لغنان یگر یوه شک چو کله کاهه نرسید چنگ بر الفیض لیسول
 کرد از نوی چیت این خوانش ثبات و پشه بدم هر دو چشم کین پر کشف
 شیه بوست کتبه آب سوات کتبه و غفر کتبه از آرد پیش خورش امروزه کتبه
 من المری بسند فواجر نری حکم کله کوب هر سمر از بزرگ زیاده کن و دل منه
 بیخ ابریکه بر کله و کتبه در زود اگر کتبه رسم کرد در کتبه اگر کتبه چه
 لغاشش شده در مال کتبه زنده و نهم برده حاصله و این هر چه برده
 نه بر این غنای سبک بر طبعه از کتبه و ان در کتبه و او بر سوات نال هر
 از نرس و نیت میزند در دلی کتبه کتبه یحیاد نال قاتر شوات نیران
 شوه کتبه در نغش شوه کتبه یک کتبه او کتبه و کتبه کتبه نیران
 شوه کتبه شیه و ارد غوب بر نرس و مرد از کتبه کتبه نیران
 هر چه نیران بر و در نرس عیضه هر کتبه کتبه نیران
 کتبه کتبه کتبه و خورده و ان کتبه چون ابر از نیران و ان کتبه
 مورث را نغش جویده از چون کتبه کتبه و ان کتبه کتبه

۹۲ اگر از غیبتن بگذریم تو روح مجرد بر افلاک شمر عشقش تو بر تیره کانه
 میخیزد خاکش و افلاک جاد بعضی حکماء حیث ضرب مثلاً لدار الدنيا وغرور
 اهلها بها و قال بلصا ان رجلا حمل عليه قبل منخل فانطلق مولياها ربا و ان
 الفيل حتى غشه فاضطه الى بئر فندى فيها و نعلو بغضين بائنين على
 البر و نعت فداها على راس حبات فلما بين الغضين فاذا في اصلهما
 جردان بغضان الغضين احدهما ابيض والاخر اسود فلما نظر الى الخش فانه
 اذا رؤى ريفه انا حتى فلما طلعن رؤسهن من حجرين فلما نظر الى شعر البر اذا
 بين فاعرفاه حتى بهد القاص فلا رجع راسه الى على الغضين اذ اعطها
 شوق من عمل الخش فضع من دال العسل فالعاه ما نطم منه و ما قال من لذة
 العسل و حلونه عن التفكير في امر الجاهل الوافى لا بد من مضي سباد و زوالها
 عن الدنيا الذي لا بد و يحسب به بعد و فوضه في لهو انه اما الذين قالوا
 الملوثة اذ و بلاها و شرور و اما الغصان فالعمر و اما الجردان فالليل و النهار
 بهرمان في الاجل و اما الافاعي الاربعة فالاخلاق الاربعه التي هي السموم
 الثابتة من المره و البع و الريح و الدم التي لا بد من صاحبها حتى بهرمان
 و اما الذين الهامه فاه ليلتهم فاللوث الراسد المطاب و اما العسل الذي اغتر

۹۳ بالمعروف فانها اللاتس من لذة الدنيا و شهواتها و نعيمها و غناها من لذة الطعام
 و المشرب و القتم و اللبس و التمتع و البصر انتهى و دست تغیر است غریبان درین چشمه
 زود است چو کل بهر بر باد بر شایم خیار دورنگار بالانگس پر اینتر و است که از این کوزه
 تن بهر دور که نیر خاک کد طعم مورد و خواهر شد بهر بر شایم نقر صید
 بهر بر تو روز آید کانه زود میریزد از غم خون برویم خاتم این خنبا با کویم
 چه میگویند دانه هر کف خاک بگوشه پاهای چالاک که کوی خنبا از انجا کوی
 کوی را بر سر میگذارد در اول چون شمشاد بودیم با هم چو که زید در آنجا شمشاد
 از خدا و مذبحه و طوطای صحران و زار زو زان اندک از کفان آری سن
 پس یکبار از نرس برخواستن نشاید بهوس بشن با کله که هر به اوش بود بلبل کجایش
 بگوش بر آن خاک بگوش آمدش ناله در خاک کوزنهارا که در آینه تر که اینها
 به چشم و گوش نشد سر اگر چه برادر از دور خاک رور به چشم بینی در مغاک
 همه فرق شایان کوش بود رخ و غرور و سان موش بود بهر نینان طلیت کزین
 که چون کل زور خاند زین بی بدیت نظر کن بر سر شایم که ذراته عیب است کزین
 اولاب که بران و دوشان رفند بنال زار کشت باقی و حنودان فرستند
 زنگه و حال نبرد و هیچ کس در حد چنانکه آمده بود و پنجان رفند بهر گوش کزین خاند

چو میکویم که ما را پدید گیت که با این لقب است بدست زلیت نهادن و قصر نام خواهر
 حمود را لقب کرده اند و در حدیثی که در آنجا مذکور است که در آنجا
 بزرگواران حال و عجب است از ایشان حالت بود و غم غمیت هر طرف نمودن
 بدست بجان خواب که اینها شجاعت در دست جوانان را از کسب که با کسب
 پراز دل نمیزند با نوم نرات چون پر مرد و حضم و انبات بزاد بود
 بزرم و درشت که بر شکم بود هر پشت را که غم تو را که حال تواند هر دو صفحت
 مال توان است چون در کاره دولت مهر نرم و کین و اندرون پر مهر دل
 و بنا و دوران کسب زانکه جان رسم است و دل را می آفریند و زندان
 راحت جان دین زعت بران در کار نظر یکدم زین و غیرت و آدم آن زین
 آسمان که فریاد وین شده خاک خورده از این زین زین بر خند مردان است
 هرگز زین هر دو نیست مردان این جهان در عا و طو نهان کزده پرت شرح
 کزده و حق تسلطش بره تو را جانش زانکه این کزده بر شوکت کن
 اردو است در امر عمر عرو را فرج در غرور و امر جنت لنده پستان باشد
 بوکتانین برین کفین باشد فروغ غمخیزه ام خنان که تو در سلام ما برسان
 هر که ما را بخواند از به دل که به دل بود از کسب هر چه که بخواه بود

بگنجد که زین دور است

باید

باید که بگنجد بود داشت زالمبر و ناکا و حسنی نام دختر و سکا و نوزده
 چو روین با آن کت روز خورشید به بان نال کفر شمشیر و در پیش از تو
 مردن ناور از صفا کاورا که از پند خور و سر خور را یکی اندر برد مانند چون پنا
 مرده اندر یک ان سر مرده کاش اندر یک کا و مانند بر از و فرغ یون
 زانکه دوی از طبع زال بدست عزرائیل بماند بر او است از پنا
 ملکوت منزه منیم من یک پره زال کتیم که تو را همه باید انبیا و ابر
 مرسان به بلایان زین شهر اوار چون با دیر در سپرد او را تا به آنکه در قی
 حج بکس مرزبان شمع و د حکم آن ملکاکان ذات پوم فی غایتا لقر
 والفرح لارای من اجماع کل ماصول له و نظر الی اولاده و خسته و سلام نعم الله
 المحیط به فاز داس و را و بجهت شمع و جرات بنظر الی وجهه و ما اعلم الله به
 من جز النظر فیها هو صلب طرفها الذی لا یلاک له شعرة یضاه من یحبه کفر
 ایض من خزان سود فاشسته منها فرقه و فرقه و نقر فی علیه حاله و طهر
 الکاثره و الخرن فی وجهه و ثوی السره و غنه تم قال فی فقهه هذا خبر فی الی
 شبلی و یقنی ان ملک الی ذهابه و اذنت بالقرنل عن سر ملک فی قال
 هذا مقده الموت و رسول الی لم یحبه حتی حاجب و لم یمنعه حتی حارس

۱۰۱
 از پیش کشن نکلن رسته فارز جا کلر سوراده جاسر چشمیان مادی و خوشن **کشان**
 زین ستمکاره کوشش بجی را برودر کا خوشن **سرورانی زان بجاک اندر است**
 تن پاشن در مفاک اندرات ازان خردوان خار و زودوده پین بجاک سید توره
 بروده پین چو اغر نغز خوشن کیمبر که اغر نغز و دوش بچر نیفتنه خوشن
 زدهر که برودر دیکه امشل از دس قره **نملائین باغ سر بر زود که در پیش کنی**
 دیده بر سر زود **سریران زان سینه شاد که پایش زان پینه شاد کی شاکا آخری**
 تابناک برآید که مده کجاک **اگر زانم این توره خاکندرات اگر انبر زود**
 آن خورات چندی دالان بر سر سنج **کند زود که بیدر سنج شنیدم کی عارض**
 ساکوزد دران دم که نشد روان سرود **تن عورش زان بن آفتاب چو بر اندر**
 آکش چو کز در آب بجی کشش ای پر در بند روز **تن زان پیش آفتاب سوزد سبزر**
 چو در بر سنج سنج سران پد و رخ **نباید و کف درین روز کم که آرایش**
 انضایه بود چرخ شنیدم که ز کردش **روز کار بکینه زودن داشت سال از هزار**
 بزگان چنین از جهان رسانه **نچون ناول از جهان سینه از چو صاحبان**
 جهان دلان بر سپوده کل بر سر کلانه **شنیدم کیم بر سر کرده بود که ختم نشین**
 کت فلان بنده مرد چنین کفش **انته و خنده بخت که مایه بر بندم خوش**

مراون

۱۰۲
 علیک قال اما انا کان ولا یبنا فانه کان **والله یعبدا لمدی شد بد القوی بقلی**
 ضلوا و یحکم علیهم انهم من حیوانه و نطقی **تکلم من لسانه لیس خوش من الدنبا**
 و زهر نجا جانن باللیل و وحشه و کان **خزیر الدمه طویل الکله یعبده**
 من اللباس ما خوش و من الطعام ما **حشبت و کان فلینا کاحد نا یحییانا**
 سالناه و یالینا اذا دهنناه و نحن **والله مع لفریه ایانا و فریه متاناکنا**
 نکلیم بکلجه هیهته له یعلم اهل **الدین و یقریب المساکین لا یطعم القوی فی**
 باطله و کلها سائل تصعب من عدله **و شهید بالله لقد را شد فی بعض**
 مواضعه و قد ادخی اللیل سده و له **و غارت نبیوه فابصا علی حینه نمل**
 نملل التلم و یکبکاء الخیرین **و یقول یادی غاری غیری ابی نعمت**
 ام الی شرف هیهات هیهات **فد لطفک یلانا لا و جعفر هیهات**
 فیه و خطر لکثیر و علیک حشره **من مده ازاد و بعد السفر و وحشه**
 الطریق این جهان بشل در ارات **کرد او کون هزار هزار این مروا**
 همزنده نجب او بر بر این زنده **مشار آخو الامر بر بندم و از همه بازماند**
 این مروا هر که اند کل ز باغ زنده **کانه چید و رفت آمد و بر سر عهد جهان**
 خندید و رفت کس ازین ویرانده **یکدانه می طر بر اندات هر که آید پاره کیم**

مراون

۱۰۳
 بود و شنید و رفت **بر تصفیت امر از فرایز که مرغان برفت چشم او پوسید**
 رفت بر سراج خار و تودار کارن **چون شد به بد که از کفر در زید و رفت**
 بگرد کل کله از ان بر سر هم **خفته اند همچو شبنم مرغان بر وی کل غلطید و رفت**
 که از زودره فخر است **تاج سلطنت زانکه بید به ایمان کفش چید و رفت**
 چو بندی برین کاغذ و بلند دل **که با ستمه زان بدیت کند دل بر ایوان کبر و رفت**
 نکشت کزین کاغذ بید کشت **و کدانت اکوشند و خزانه بانیک بکد کفایت**
 اگر از برای مردوزان پیش **تعبیر دلسوزان کوش دل در بند ز خوشیا کن**
 بطرف کجا خانه آبا کن **شنیدم بجای عارف بگردل بجا مژده پیش کا خیز کل**
 که چون بزغاک آفرین **مزلت چه بخت کجای کرب و کلمات و فی حدیث این**
 با باذوات اهل الورع **و از هد فی الدنبا هم اولیا الله شحفا و غمه آرز**
 جماعه عند الله یجمل الله **و از هد جماعه عند الناس یجمل الناس و فی الحدیث**
 العلوی الدنبا یطلب لئلا **اشباه الغنی و العز و الرأحه فی زهد جماعت**
 و من فجع استغنی و من **قل سعبه استراح و روی السبیل الوضی فی هیچ**
 البلاغه عن فی کلام **طویل انه قال من عظم الدنبا فی علیه و کبر شعها**
 فی ثلثه اشعها علی **الله فاطمعه الیها و عابد الیها و لفقان فی رسول**

١٠٥ كافي في الاسوه ودليل على تمام الدنيا وعيها وكثرة مخازنها ومساويها
اذا فحقت عن طراحتها ووطئت لبعثها وانما وطمع عن رضاعها وزوي عن
زخارفها وان شئت بنيت بموسى كالم قول ربنا ان لا ازلت الا من
فطره والله ما سالا الا خيرا باكله الا كان باكل بطنه الا ارض ولقد كان خضرة
البطل ترمى من شغف صفاتي بطنه لفرالو وتذنب لهدوان شئت ثلثت بطنه
صاحب الماير وفاروق اهل الجنة ولقد كان يعمل سفاها في الخوض بيده وقيل
لجلالة ايم بكفني ببعها وياكل فري الشجر من ثمرها وان شئت خلقت في عطشي
بن مريم ولقد كان يتوسد حجر ويلبس الخشن وكان ادم الجوع وسرير الابل
الفر وطلال في الشاء شارق الارض ومغار بها وفاكهة ومجانها ثلثت
الارض للبهائم ولم يكن له زوجة ففعله ولا ولد يخرجه ولا مال يلعبه ولا علم
يبدله ولا يدبر جلاوه وخادم يداه وان شئت فانس نبيك الاطيب الاطهر
فلسوه لمن تاسى وغرا لمن تعرى ولما رجع من غزوه صفين فاشرف على
القبور فبظاهر الكوفة قال يا اهل الدنيا باروا وحدته والجمال الفقيرة والصور المظلمة
يا اهل القرية يا اهل الوصدة يا اهل الوحدة انتم لنا ذر سابق ونحن لكم تبع
لا حق اما الله ورسولك واما الاذواج فهدنك واما الاموال فقد شئت

عز

١٠٢ هذا خبر ما حدثنا فافخر ما عندكم ثم انفس الى اصحابه فقال ما لو اذن لهم في
السلام لا خير لكم ان خير اذ التقي هم جبرئيل يوم يمشي آه كاروان كرج
يزن خبره خزانة نور الملك بن شاذان انش الله موسى ريبك رستم فانه كذا
يؤود ما مردان هم زين العابدين بن موفى شاذان هم فكلوا ابا بكر بن شاذان
قران بره بردار زين بكريم بن زبير بن عفران زمانه زبير بره زمانه بن زبير
خاير بله بركاه روبرو بما في من يمشي روبرو نيران من كان لا يطعم الا
برجله وطاه الرب بناعم الخمد من كان يملك في الرب وبنه شريكان
بنافه البعد لو تفرقت الناس لما في التري لم يعرف المولى من العبد
ابن المولى التي كانت منعة حتى سفاهاها كاس الموف ساقيها كمن يملك
في الافاق قد نبئت امس خرابا ودار الموت اهلها هدى منازل
اقوام عهدتهم في خفض عين نفس مال الخطر صاحب بهم ناهيات
الدهر فانظروا الى القبور فلا عين ولا اثر شئتم كمن يمشي في خراب
بريشه ريشك اوت ريشه يوم لم يرم زنده برقه تجشم بهم زنده كرفيم
عالمهم وزور وليك يرمهم بمخو بكر جوادين كاروا كمنهم كيدان
برفهد ما در ريم كد با بر كبر زور كار برود كل در كشفه فوبار

١٠٨ با احد لا تزين فصل بلبس اللباس وطيب الطعام ولين الوطى فان التفتن
ماوى كل شئ وهي رفيق كل سوء ونحوها الى طاعة الله وهي نيل النجاة
الله در به تحقيق ارب جهان برين نقش جابت جهان رو ششم بال
خواب در بندوبين كز ورفيق خيال وخورايات جهان پنج روز كز درين
توده فاكه وقرات نبت آتش كودا چه برى ديك بوس طوطى روح فوا
سده نيشن نيد بهش كوش بنه دين نيره نغش تا بعد ال كز بن خندان
جهان از نواد بودار زانكه بانه ياكس بنه برش كز دن كه نيت اول
شع خيز كنى خوا كبر بخرالت اول شخ بنه كه مرز عيب نيند ردارد
جهد غميشكن خوش بخرالت اول هر كبر كه نغشه كز بيدار اول كه
فال سكين رخ سيم بخرالت اول وقت رباب كبر كس سده بر كوك
فدرد كا كز كه كزالت اول وودى الحديث اذا اولاد الله خير عبيد
نقد هذه فى الدنيا وضمه فى الدين ويصير محبوب نفسه وفى حديث ابن
بابا زهد ما زهد عبيد فى الدنيا الا انب الله اكمل فى قلبه وانظر بهالنا
ويصير محبوب الد با ادمها ووداها واخرجه ناعسا لما الى دار السلام فوه
بابا زهد اذا ارثت احاك فذهد فى ان بنانا نسمع منه فانه يلغى اليك كله

١٠٧ بزبان زده آرد شده بر زنده و نوبه با كيد در كوفى در بهر و برين نيت
كز ناز خون جدين نازينان يك ادم و زكاران بنمرد و كز رادال زجهده ريش
روز كز كيدش بنمرد و خاك مغز جلال نديش فزق شاه و نيك كبر جوات
چون فشار نوتشه آردش با تار فاكه مرده بگوشه نمانه و انوار و روش
لم الافح على نفسى واند بها واطع الدهر بالفتا و كزنى كاتنى بى
مكر و با و مضطهدا كاتنى رسول الموت بطنى كاتنى بى بين اهل
منظرها على الفرائش وابد بهم تظننى و فدا نوا طبيب لى بجانجنى
وله اربط بلبوم بنفغنى حتى اذا مالى و فنى واسلمنى من كسفة النفة
بوعا و بنفغنى اوس كرايم جوان طرشه و بن نزه بهار زنده كز نده
ابن مرغ طرب كه شيش زل بود خوب سنج نمانم كه كد كد كد و فى الجهد
القدى من ان جبان تكون ووع التاس فازهد فى الدنيا و رغب فى
الاخرة فقال يا الهى كيف ازهد فى الدنيا و رغب فى الاخرة فقال فوجدت
من الدنيا خافا من الطعام والشراب واللباس ولا تحدث ولا تدس
شبه العذ وداوم على ذكرى فقال كيف اداوم على ذكرى فقال باخلوة
عن الناس و تحفظ للخلو والحاشى و فراغ قلبك و بطنك من الدنيا

عز

فقلت يا رسول الله من زهد في الدنيا قال من لم يبق له غائب والي عز وجل زينة
 الدنيا واثر ما بقي عليها يفتن ويرعبد غدا من اياه وعقد نفسه في الموت وفيها اباد
 ان الله لم يوح الى ان يجمع المال الى المال ولكن اوحى الى ان يجمع عبد الله
 من الدنيا حتى يراعي ربه حتى يات بالبصير يا ابا ذر اني ليس الغلب على
 الارض والغنى اسابي وراكب الحمار يعبر سبج وارود خلفي من رغب عن شئ
 فليس عنى يا ابا ذر ركب المال واثر فيه ذهب الدين الرجل من ذنوبه ضار يابن
 في ريب الغنى فاعرها حتى ينفذ فاذ انشأ منها الى ان قال يا ابا ذر
 طوبى للزاهد في الدنيا الراغبين في الآخرة الذين اتخذوا الارض لله لسانا
 وذا بها ذليلا وعاثها طيبا واتخذوا الكتاب لله سفارا ووعاها دثارا يفرقون
 الدنيا فرما يا ابا ذر حوت الآخرة العمل الصالح حوت الدنيا المال والدين
 ان تقي خير فقال وعزني وجلالي ما ادرى العابدون دوله العباد والي
 لا يبق لهم في الرزق الا على فضل لا يتركهم فيه اذ قال قلت يا رسول الله انى
 المؤمن ليس قال اكثرهم الموت ذكرنا واحسنهم الاستعداد يا ابا ذر انما
 الموتى الطيبات تصنع القلب واسوسع قلب فاعلاؤه ذل بابا انت واسعى يا
 رسول الله قال لا انا به الى دار الخلود والتجاني في عن دار العز والاسعد

لوز

لوز قبل نزوله وفيها اباد ذر حتى ان دخل الجنة ظم نعم فذال انى واتى قال
 فاضرب من الاصل واجعل الموت نصب عيالك واسخى من الله حتى ايتى بها قال قلت
 يا رسول الله كلما تسخى من الله قال ليس كالحجاء ولكن الحجاء من الله ان لا
 تسخى الغابر والي والجوف وما عوى والراس وما حوى ومن اركب
 الآخرة طيب عزيمة الدنيا فاذا كنت كمال صبت ولا اله الا الله وفيها اباد ذر ان
 نفس محمد بن سيرة لو ان الدنيا كانت نخل اهدى الله خارج بيوضة او ذيل ما سقى
 الكافر منها شربة من ماء يا ابا ذر الدنيا ملعونة ملعون من اهلها الا من اهلها به
 الله وما من شئ اغنى الى الله من الدنيا طمعا ثم اعرض عنها فلم ينظر اليها
 ولا ينظر اليها حتى تقوم الساعة وما من شئ حب الى الله من الايمان به ورسوله
 ما امر به وكرهه قال قال رسول الله لا يجدر الرجل حلاوة الايمان حتى
 لا يبالي من كل الدنيا درهم ودرهم يوزن بوزن رطل ووزن رطل بوزن درهم
 ووزن درهم بوزن كاهن جابر بن عبد الله قال قلت يا رسول الله انى يكون
 آتاه بود كاهن بعد ان زينته فاقم وقد سبى راسخ فوش
 نوز وكن كبراهن ووش كرسما به نوانه شرد وركه لا يورى كبر
 صرحت راسخ ووزن رطل بوزن كاهن جابر بن عبد الله قال

حرام على ملوك ان تعرف حلاوة الايمان حتى يزهد في الدنيا ومن اهل المؤمنين
 انه قال من اعون للاخلاق على الدين الرهد في الدنيا وعنده انى الطيب اذى
 ضائف بالارض حتى يهوى الكافى عن سبب التجار ودين العبادات قال
 ان الدنيا نطفة وضلت مدية وان الآخرة فدا رطخت بفضيلة وحل واحد منهما
 بنون طوفون من ابناء الآخرة ولا تكونوا من ابناء الدنيا الا كونوا من اهلها
 في الدنيا الراغبين في الآخرة الا ان الزاهد في الدنيا اتخذوا الارض لسانا
 والارب فراسا وفرها من الدنيا فترضا الا ومن شاق الى الجنة سلك عن الشهوات
 ومن شفق عن النار رجع عن الحسرات ومن زهد في الدنيا هانت عليه القضا
 الا ان الله جبارا لمن رأى اهل الجنة في الجنة محمدين ولكن رأى اهل النار
 في النار معتدين شرب وهم مامرونه وقلوبهم محزنة انفسهم حزينون
 خيفة صبر واما ما طيلة ضاروا بعضى راخذوا طوبى لهما الليل فضايقون
 اذ انا هم تجرى دموعهم على حد ودمعهم وهم يبكون الى وجههم
 في كلاس رفاهم من النار واما القهار فخلع اعماء برده انبها كانهم
 قد برههم اخوف من العباده ينظر اليهم الناظر فيقول مرحى وما بال قوم
 من من زام خولوا فقد خالط القوم اعلمهم من ذكر النار وما بها وروى

الجبار

الجبار من البارء انه قال يا جابر من دخل عليه صافي طالع من الله شغل قلبه عاصوه
 يا جابر ما الدنيا وما عسى ان تكون الدنيا هل هي الاطعام اكله او ثوب لبسه او
 اصبتها يا جابر ان المؤمن لا يطعمون الدنيا بياضها فيها ولم يها من اهلها
 الآخرة يا جابر الآخرة دار القدر والدار النارة والارضاء والرزق ولكن اهل الدنيا
 اهل فضل كان المؤمن هم الفقهاء اهل قلة وعشيرة لم يصد هم عن ذكر الله
 ما سمعوا بازا هم ولهم عن ذكر الله ما راوا من الزينة باعيتهم ضاروا
 شؤرا والآخرة كافا زوايد العلم والعلم يا جابر اهل القوي اهل الدنيا
 حوته واكثر المعونة فذكر فجعيل وان لبث ذكر رسله خولون بالمر الله
 خولون على امر الله طمعوهم بجهنم ورجعوا الى الدنيا لطماعهم
 ونظر والى الله فترت والى محبتهم فجلوهم وعلموا ان ذلك هو السطور اليه
 لعظم شأنه فانزل الله انما كنتم امة واحدة ثم اختلفت اهلها وحيد ثم في ضاملك
 فاستنطق وليس معك شئ انى انما ضربت لك هذا مثلا لعلهم اعلم
 اللب والعلو بالله كفى الظلال الحديث عن رول عبرت من انزده نظر عن
 آئين نواهي امة عبرت دان بكرة زده وجنيزل بديان كن وزد بدة
 وبلبر فاك ماين دان ومانه بقره بديان بديان فوفو بديان بديان

۱۱۳ زین رندان کوبه که نوازند خاک نو بر کون کار و رسد بران شک و دوست
از نو چه جدا می نامم بر رسد از کجایان در در میان کس و در زین زور پور
زین بر شد و کبریا کشد یکسان کوشد و کوفت و کوشم ز غم دور و بی
در کم زین پر کین تر توان رست وین در کجیل تر توان است کوشید جوان وری
نوپر کشت و کس این که برید و روی نه کسب مهر المومنین الی بعض اصحاب اوصیل
و نفسی بنفوس من لا یحل معصیه ولا یرحم غیره ولا العقی لایه فان من اتقی الله
توی و سبع و روی و رفع علیه من الدنیا فید نه مع اهل الدنیا و طلبه مع این
الاحزّه فاطمه و زین و طلبه ما البصر علیا من حب الدنیا فقد رحر اصحاب و جانب
شبهانها و اضری الله باحل الالقافی الا ما لا یدل منه من کسرت کسرت به صلیبه
و ثوب یواری بها عورته من غلط ما یجوز و خسته و کسرت کسرت لایه لایه نه نه
فکرا جاف و غصه نه و رجانه علی خالق الایمانه و خسته و اجهد و اعجب بدنه
حق بدت الاضلاع و غارت البیان فاید الله لمن ذاب حوه فی بدنه
و شد نه فی عقله و ما اذ حرت فی الاحزّه اکثر فضل الدنیا فان حب الدنیا
بعی و یقیم و یدل الی رتاج فنداره ما یجوز من عمل و لا یقل عدل او بعد
فانما اهل من کان قبل بافا صوم علی الامانی و الذویف حق انا هم الله

بفر

۱۱۴ بفر و هم غافلون فمفلو علی عوامهم الی فجوهم المظلمه المصطفی و قد اسلمهم
والاهلون فانقطع الی الله یطلب غیب من فضل الدنیا و هم للیب فی السار و لا
اختلال اعاننا الله و انما کبر علی طاعته و رد فانا الله و ایاک نعبد و انما نعبد
ذیکم و ایدانه زین بیغ زاب و نه یوا خوا بهانه زین عابدین حرم سعید
پوشیده و کذنه با خوا بهانه و عن الصادق انه قال مثل الدنیا کما کل الی غیر کما
شرب منها العطشان از در عطشان حق فقله و غصه من رضی من الله بالیبر
من المعاش رضی الله عنه بالیبر من العمل و غصه قال ابو جعفر مثل کهر من علی
الدنیا مثل جوده الفریقا از ادوات من الفریقا نفسها الفان کان بعد لها
من الخیر و حق حق ثوب تمام کبر و زین زین زین زین زین زین زین زین زین زین
چر بر کرا و کس مالک میران کبر است و زین نهاد تو این بر کیران بسیر و
و غصه انه قال حق حق من لکن لکن لکن لکن لکن لکن لکن لکن لکن لکن لکن
بمانه خاف فمفلو ازها کم عن الاستعداد لملایات و غصه قال شرفی بمانه
موسی با موسی ان الدنیا ادر عطفه حایث فیها ادر حمت خطبه و جعلها
ملعونه ملعون ما فیها الاما کان فیها لکن موسی ان عباد الی الصالحین زهد
فی الدنیا بقدر و علمهم و سلب الخلق و غصه انما یفقد و جهلهم و ما من احد علیها

۱۱۵ خوف غصه فیها و لیس فیها احد الا اتنع بها لکن تباریح شایین کزین بریز
بشد مظهر کجاست فزیر و نه خده سرب کجا رش کیز و ان شاه عادل روت
پوتد از بر سر ملک عدم از بدم تو اهل آن ضر که برام در و جام کشت روی کچ
کرد و شیر آرام کشت و غصه قال مر علی بن مریم علیه نه فد عات اهلها و طبرها
فقال ما اتهم لریعونوا الا یسقط و لو ما و منقرین لند فوا فقال الحواریون
باروح الله و کلمه ادر الله ان یحبهم لنا فحیر و فاما کانت اعالمهم فحسبنا
فدعی علی بن ربه فودی من الحواریه فادهم فقام علی بن باللیل علی شرف من
الارض فقال با اهل هذه الریبه فاجلینهم فحسب لیل باروح الله و
فقال و حکم ما کانت اعالمک قال عباد الطاعون و حب الدنیا مع خوف
طلب و امل و بعد و غصه فی لیس و لعب فقال کف کان حکم الدنیا فان کف
الصیقه لانه ان اهل علیا فرحنا و سر زنا و از ادب و کما یکننا و حوینا فقال
کف کانت عبادکم الطاعون قال القاضی لاهل المعاصی قال کف کانت
عاجبه لکن قال بنا اللذی عاقبه و بصحافی الها و نه فقال و ما الهات
قال مستحین قال و ما مستحین قال جبال من جبر فود علیا لک یوم القیامه
قال فمفلو و ما قبل لکم قال فلان و تا الی الدنیا فرح فیها مثل لنا کذیم

قال کف

قال کف

۱۱۷ لاجورد چو مرغ از پیکر کج برکش شایخ شمشیر ازین سراج زین برق و آتش زرد
 جهان جهان را ز خود داران داران که اندک ازین دزدانم دود چو پیکر
 دارانیک و به چو پیکر با بجزان شست چو کشتن را را از دست
 ازین دیو مردم که دودند نماند شو که هم چنین بدند منزل به جان کین
 بنامک و فادار بخوار کرد و بس چو خشم در این غلامم که یکیک بنامند
 را با تمام بعد نوبت ده جان با غناز یکدیگر نوبت است عاقبت بز درین
 چیز که حکم شربذات نماند که در آن کوبید که است درین چیز که شربذات
 نماند چو یک در آن کوبید که است در آن کوبید که است در آن کوبید که است
 بنشینم بر خاک کبریم از بر خورشید کبر که بر یک کبر چوین زار شنیدیم که
 افلاکون شب و روز بگردیم از شربذات جهان روز بر سپید اندو که کین است
 کفایت چوینم بود که کفایت بدان که کفایت است و دست بهم خورده اند از
 در کرباز با خواستند که آتش است هر کرم بران روز جان با جان تو
 شد با خاک را که شربذات خاک کوبیم که کوبیم که کوبیم که کوبیم که
 توان رفت از خود بیرون توان رفت برین زمین حصار او شد بر روند که
 از خود بر گرفت آن آیین به کلمک دمال و فرزند و زور و زور آتش تو

باز

۱۱۸ نال کور روزان هر بن غمناک تو ناید پیکر در خاک تو رفیق همه پس از
 کرده ز تو هر یک با هر یک زنده ز تو هر یک با هر یک زنده برک زنده نکلد خواب
 ستر تو تا بخوشی هر جا که ستر ازین ستر کاروان زن غنا بدین علم که
 کاسمان زن چو عیون درون کین شربذات بان در پیکر اوان تو خنده حصار خرد
 زمان لرزیت که کین کوش از دبا نیت چو نیک تو بود عیون ان مرد کدم با از
 پیش که بگاد بر بدبافتن جابر که علی بر کدات و بند بر پسر چو دار
 دوت ان کشت و فرمودن بر شین ز کبر بدبافتن بپیکر که کفایت آیین است
 بعد از کون نریزه کفایت که نام زین رفیق را با جوینا همه خاک نین بود ز کوه
 کجا عیون اویدون و وضعی که همه در خاک زنده است خاک بگاد پیکر که
 جوینا و وضعی که نام زین رفیق را با جوینا همه خاک نین بود ز کوه
 کبریا شربذات کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 مت کرد خاک کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 جهان کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 روز زنده چوینش بهادر را در کوشه زور باوش برید ناکه روزی
 در لیسند و عار شد از بجز او و سدا کار شد از ز خود کبر که با این

۱۱۹ چون ندرت زین همه آیین بند کل و کاشان این در این منزل کوشه
 دل پر کبر در کفایت و در کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 تو کعبت برین اف زمان چو پیکر کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 اندر اندن کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 حکم کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 و قال لا یملکوا الصلوة بکثرة الطعام والشراب فان الصلوة بکثرة
 اذا کثر عليها الماء و قال لا یملکوا الصلوة بکثرة الطعام و الشراب
 فی حنة من الطعام والشراب بان السجود العین حوله اذ من ان لم یضرب
 تدر و تدر و تدر تدر تدر تدر تدر تدر تدر تدر تدر تدر تدر تدر
 قال بان سعود النارین و کبر متحرما و ان یختمین زل الا حلال فطبل الاهد
 فان ذلک ما باهی الله به الملاکة و یصل علیک بوجهه و یصل علیک
 الحیات بان سعود سبانی من بعدی فوام ما یکلون طیب الطعام و الوان
 و هر کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت کفایت
 و زینهم مثل زنی الملو الجبارة ضاقوا هذه الامه فی اسرار القمان
 شاد و بنوا الصلوة لا یملکون بالکعب و اکبون الصلوة نار کون الجمان

داغون

۱۲۰ و اذ من عن العمام مضمون فی الغدوات بقول الله ثم خلف من بعد
 خلف الصلوة و انبعوا الصلوة خوف یفلون عبا بان سعود صلواتهم
 کسل الدنیزه صفا حاشه و طمها من کلامهم فی حکله و اد و اعالمهم
 لا یصل الدوا افلا یصد ترون القران ام علی طوبیهم افها لها الی ان قال
 بان سعود محامد تقم لنا و هم و شر فمهم الدوا هم و لدنا بان سعود
 بطوفهم اولک شر الا شر العنة منمهم و الیه تعود اذ به بر شوخند
 جانیه کردن سنده ما و دل سنده بنبران فکون خواجیه جرف امر بود
 کبروش اجل تا کور کزنده بان دستان و عن الصادق ان البطن البطنی
 من کله و اثر ما یکلون العبد من الله اذ اخف بطنه و انفق ما یکلون العبد
 الی الله اذ اضل بطنه و عن ان الله یغفر شره الاکل و عن الباقی ما من
 شیء ابغض الی الله من قبل من یکل و عن اهل المؤمنین انه قال ما شیع
 الیهم من خبز لیسنا باهم حتی مضی لیسله و اعلم بان شیء الی المؤمنین فضا بل
 کثیره من محاسن الاخلاق و مکادم الاخلاق و فضائل الاعمال لا یکان
 یجمع کلها فی شخص واحد لکن لبس بعد العلم و الايمان خصله لشره علی
 من الی هدایه و رغبت فی الاخرة و ذلک ان ازهد انما هو فی ضلوع الشایخ

١٢١
أحبوا الدنيا وطلب شهواتها وارتابوا للبلبل والناعمة باليه من الذي
لا بد منه وهذا جعله بليغاً حاضراً كثر من محاسن الاخلاق وضمان الاموال
وجبل الفعالي وضمان هذه الرغبة في الدنيا والحرم على طلب شهواتها
وهي حصة بلعها ما سوى كثره وحضال ذميمة واخلاق رديئة وافعال فجيرة
وامال سيئة وان من خصال ارتقاد وعلاماتهم وسعاهم فلهذا الاكل
وطلب الشهوات وروى عن النبي صلى الله عليه وسلم ان جوعوا انفسكم بعرج علم الى
السماء ومن فواتها بجوع ان الانسان يكون اضع حجماً واجود خلقاً وركب
فحصا واجلى قلباً واصدق رعباً واخف نفساً واحدمصر والمضغ كثر
واظلم للعلم واسرع عركته واسلم طليحة واقل مؤنة واوسع مواساة واكثر
خلفاً واعلم بان عقل طرفة فترته وضاعة بنازون بها من غيرهم وان
من احدى علامات ولياء الله وعباده الصالحين ان تصنعهم هي التي
الى الله بالتهديد في الدنيا والترغيب في الآخرة التي هي الجوز لو كانوا
يعلمون وهو له هم العلماء بسرا المبدأ والمعاد وجبل من الاخبار النبوية
والاخبار الوالوتية ومن علاماتهم انهم لا يذكرون في مجالسهم صلوات
احد الا الله وما هو واجل بل ولا يتفكرون الا في مصنوعاته ولا ينظرون

١٢٢
الا الى فون احسانه وعظيم انعامه وجبل لانه ولا يعلون علواً لله ولا يفتخرون
احداً الا الله ولا يبرعون الا الى الله ولا يرجون الا الله ولا يهابون الا اياه
ولا يخافون سواه وهم من خشية مشفقون كمال تلك الصفة ادا بهم ونحسب
اعطاءهم في رجبهم وشدة استبصارهم ولذالك لفظوا باليه عن الخلق
واستغوا بما خالفوا عن المحلوق وبالرب عن المربوب وبالصانع عن المصنوع
وبالمتبب عن الاسباب واليه سار امر المؤمنين بقوله ليجل بن زيد
صلى الله عليه وسلم ان راحها معقبة بالجل الاعلى واليه سار
في ضاجانه باو رب اني احد في التوراة نعت رجال كادوا يكونون ابياء
من قوة النفس والتميز والمعرفة والصلاح من هم باو رب جعلهم من
فقالت الله سبحانه موسى تلك امة احكم ولقد اشير اليهم بقوله نعم انما
الكتاب الذي اصطفينا من عبادنا فنفخنا فيه من روحنا وفضلنا الصالحين
سابقين بالخير انما باذن الله ذلك الفصل الكبير وقال الله ان اولياء الله
لا خوف عليهم ولا هم يحزنون الى غير ذلك وهو لا هم المشفقون بالملك
في افعالهم واخلاقهم وسيرتهم من ثمة التقويات الجميلة واعرفهم
عن الذين احبوا المكونة في جبلتهم بالاقتناع عن عباد الله فدره عليها

١٢٣
ومع المشفقون وهم القانين وهم المخلصون وهم الصادقون واليه سار النبي
بقوله طوبى لالخوفى قالوا وسا رسول الله اخوان قال بل انتم اصحابي و
اخواني قالوا منهم رسول الله قال قوم يكونون في آخر الزمان يؤمنون بي ولا
يرونى وبعد خوفى ويلعوني طوبى لهم واليه سار النبي في وصية لسانه
بن زيد قال من علمك بطريق الجنة ويا لئن لم تلج دعواتها قال يا رسول الله ما
ما تطمع به لك الطريق قال القمان في العوج وكسر النفوس عن الدنيا با
اسامة عليك بالصوم فان يفر الى الله ان ليس شئ احب الى الله من روحه
القائم ورنو الطعام والرب فان سطون ان يات الموت ويطلب ما يبيع
وكيد لظان فاضل فانك تدرس بدلك شرف المنازل في الآخرة وعمل
مع النبيين وبيع الملائكة يوم وروى عنهم ويصلي عليك جباراً ويا
باسامة ودعاء كل كلب جابته فاذا ابوا الصوم امر فوا اهلوا الى قوله يا
ان افر بالاس الى الله يوم القيمة من طال حربه وجوعه وعطشه في الدنيا لله
هم الغرباء لا يخشاه الا بالذي ان اذ شهدوا المبرحوا واذا غابوا لم يصد
لغيرهم اهل السموات ويخفون عن اهل الارض تبا ان الهم يطاع الارض
وتخف عليهم الملائكة نعم الناس بالدينا ونعموا بالجمع والعطس ليس الناس

١٢٤
مع شدة مجازبة الطبيعة لهم بها فخر كذا فيها ومنهم وعظيمة شدة بدو وشجارت
الشدة على الرضا والتعب على الآخرة ومما افاد الهوى وحمل فضل التعبد على النفس كاد
طلبها لمرضاة الله تعالى وشوقها اليه وحبالها به من بذل الجراء ولا شكورا
ولا شهوات ولا جارات ولا قصوراً اشد ابا لا يبا بالمرسلين وارسال المكر من فلا جبراً
انهم في دار الدنيا اهل كرامة بالقوة طعاهم وشربهم الحسنة من الذين يتعدى
بعض انفسهم الفدية المحسنة واولحهم الملائكة باللاهوت النبوي والتمثيل
وساير ذمات الله والتوجه اليه وحصل القرب والرفق لده فلا جرم انهم في دار
الدنيا كما تفهم ملائكة القوة فان اذ رفقت نفوسهم اجادها كما تفهم ملائكة
وعند نفس اوحهم يتنزل عليهم الملائكة ان لا تخافوا ولا تحزنوا وانتم بالجنة
التي كنتم تؤمنون وهم الذين تنو عليهم الملائكة طيبين يقولون سلام عليكم
ادخلوا الجنة بما كنتم تعملون ونجاها ليرى انجيلها بانها النفس المحسنة ارجو ان
واسير مرتبة فادخل في عبادي وادخل جنتي ويقول بالث قومى يقولون
عظيمة رقيب وجعلت من الكرمين والملائكة يدلون عليهم من كتاب سلام
بما صبرتم فجمع عيسى الدار وهم الذين سماهم الله بغير حبال الالاب والى
الهمى واولوا الاجار وقال الله في قصصهم لا يلبس ان عاصى ليل عليهم

۱۳۳
هر چه بشود او بهت هر که کل از نبدات هر که در جرم به غیبت از
نور پیش بر غیبت از به زلف کلشن داده عظیمه کوش کوش ؛
غلت ز بند بجان رهقان بولر او در خان رسوخ صال باغ وایم در
طاعت سبتا ده قایم مار که شجوه قلم بنده نون قیج کرم ان بر که عیب
پاکیشیم در راه ووشن ک بشیم نقد دل و جان پوسپایم خود رو
جهان بوا که وایم ان دم که رسد لغزش آخو کرد و سگات که طهر جو
دانه صفا و کرم میریم پاد او چو میریم که توشن چوخ زین دار سرج
کرد در زین زین کین دار سرج حاصل که عشق کز ز خبر کسکست
در زین دار سرج این طرب از کت که کوف نام دوست سبنا
بانه نزل که بر پیام دوست جان زنده مر شوق ز حال وصال دوست جان
رض میکند نساج کلام دوست مرجع عشق خوشن بر دار ما اطرطی
عشقا ار دوی خوش ناموس ار تو افلاطون و جالیون و کلاش
فی الذی تاملن عاش صاحبها و من له عیب سکر ابها فانه انحرم علی
نفسه طیب من ضاع عمره و لیس له فیها نصیب ولا سهم رسد
دشت خواران سکنیت کز خون دل و دمه بران سکنیت در هیچ

زانه

۱۳۴
زانه و سکنیت کز غرت غرت شسته و شسته شسته لب کاسا عبد کاس
فانفذا الرب و مادوب خطرات ذکر لاده لغوادی و صبح ذرا عدت
لعادی بامن اله فی التمداد مهجی و ضاه صدی و هو صنی مرادی
سملت مجمل الوجود باسن لما نشت علیه بالاجله خلاف عمری غنا
رضالجهونها و ضلال صدی فی هوال و رشادی غانز به شهادت ان
کت و پرت غافل که شیدون غافل تازوت در روز قیامت این بو که
ماند اینکشته دشمنان و ان کز تازوت الله یعلم ان الودع قد لفت
شوق اله و لکن امنها فطره منک با سولی و با ایل استغنی الی
من الدنیا و عافها فضل الحجب علی الام صابن لعد مسنها بوماند
زین همان است غنا در کوف بر خرد و دستم دستم آرزوت در هیچ
بهر غنا هر کشت کرد شد کز بود و معلوم ان تم آرزوت کف کف
مش و جتایم کف کف ایفر من نو آرم آرزوت قد غنی با حاجت
الهدی طربا و اسفنی من در صوحی ملا افا لاجی دفا حدیث شوقی
الاشجار و اسرسل فی خندها الاطبار و الصبح شوقی حید و اسفنی
و لکن نه سال در معها المداد این چه زرت که بران کز زرت

۱۳۵
که بودیه خرفی درخ ز زرت عطر در کسکش نفس در ککنه این و غل
ز عشق هم آرزوت تو که در هر در در طلب در دشت ط در هم در در طلب
مرد زرت مجنون تو که هر از خواهش عشق دیوانه عشق تو سر از به شست
هر کس نبوده باف ز عشق که کردید انکس که و شست عشق زرت عشق
عاشق را یک خنده بدید که هر مرد و خوش هم خندید کفن آرزو تو جان
داون چیت این خنده و خوش استادن کف خونان چه پرده بر کرد
عاشقان پیشان چنین نیزه ار بیل قدر نفس خاک بر کن لبان زین کلشن
افکار هکن روش شوان دید برین دیده که مارات ار تو بر هر دوری
اوراک هکن کوش عشق انیکه در هر کام صد منزل کمات تا غیبت جان
فانوشت انچاد کت و چه رات انیکه در هر سال نیکل زرت انیکه
در هر نیم کاش طر صد منزل کمات بار در رات کز انیت با کوشک
کبد در صحر بود غیبت که بگر کمات در اطرطی بر طابرات طلب
برون زرت بر برون زرت بر شست شربت با کلام جان کز عشق
جوهر رسیده از ان رثاب که بر زین کت بر با کبر که جان و جهان داود
عشق او بنجید و فوف با فر رنود و زین کت پیدل و دلدار شویم

بجبال

۱۳۶
بجبال بر شویم شست محبت زیم جوهر آرزوت پس با غی ز شویم شست
بر امید و صده دیدار کل پیش زین با شویم شست بلباس و بکشتان عشق
کیدم ارتقا ز شویم شست و فی دعا کسکلب با الهی و سیدی و مولای و
مالک دنی با من بید و نامی با علی ابقی و مسکنی با خیر ابقی و
فاطمی با رب بارب با ربی سالک مجتهد و قدسک و اعظم صفات
و اسمائک مجتهد و فانی فی اللیل و النهار بدک رسوره و بچین مالک
موصوله و اعلا عدا رسد مقبوله لکن اعمالی و اوردای کاهها و در
واحد و طالی فی حد منک سر مد با سیدی با من قلبه معوی با من اله
سکوت لحوالی بارب بارب بارب فو خطه حد منک جوارحی و اشده
علی الغر بجه جوارحی و هب لای تجد فی خندک و اللوام فی الاطفال
مجد ملک حسی اسرح الملب فی ما بین السائین و اسرح الملب فی الملب
و اشان الی غریک فی المسائین و ادنومند و تو المخلصین و خاند
مخاضه المرقتین و اجتمع فی جوارح مع الموهبتین اللهم و من اراد فی سوره
قارده و من کادنی کلده و اجملته من احسن عباد رسد نصیبا عند
واشر بهم منزه منک و احضهم زلفه له لب فانه لا یزال ذلک الایضه

۱۳۷ وجدلی محمود و اعطف علی محمد و احفظی بر جمل و احصل الیانی بلک
لعلی و قلبی حقیقتا زدی بفرط الحجب فلهما و احسنی طبعی
هو الشغل باطلانک و عدلی فی حبه صلحاً فی ذلک ان یضیق لیس
تدر بر عشق بی بر نشود در حضرت معشوق نظر نشود هم عشق طبعی و هم
سر ظاهر آری ظاهر و سلیقه نشود تا چهره لاله رنگ که هرگز نماند
انگ و آه که هرگز نماند به دل شکر خورد در کوشش عشق پشیمان کن
بستم ز عجب که عباد پرست ما از خدا فیضه انتم نیست ره بر
سرافرا دل سوختن دل در ره این یاد بر که از بخت مادر
طریق عشق نماند که نسیم از به عشق که از نماند نسیم تورا و صل
ز غرقش در دل بر سر کوز که خوش کفر صبر عشق کور در جسد بود
معدور دیده تو چو ما کسود معدور دل این عالم ز نماند بر کند
در عالم نبوده معدور از دست ز کج نشوق ز نام سیر طالع بود از شوق
نام شوقی که نماند ز نام کعبه وصل نماند نشود شوق طالع
دل دورالت جادیت خاطر جودالت شوقی که نماند دراز بر
رخ مرده بند در آرز شوقی برقیست نسیم او ز ما غم زنده با غم زنده

دل

۱۳۸ که هر پنج که در راه بود پیش نشانی کم از که بود چون نماند شوقی از دل است
نشود کشته بعد در آید هر پیشگین است دست است آن شوقی
هو او است بوس کام طلبی توان زد حیدر که طرب شوقی زد
شب در میخانه را ز با و چشم زردم که در کتک آمد حلقه بر زردم
چو مرغ غنچه بر رخم لبوی آفتاب افکند که در پیش بانی و پر زردم خط
منه بر لب بود و پیش نشود پرنده پانام هر چند بر کوز زردم در پیش
پر همت ما هر دو عشق یکسان بود لب و فواز و بند لب بود از بر
لذت یک که مرغ دل صد پیشگین است که در دام حبت نماند بود
کمر کفی بر از دست نه یعنی بر که تن جهان و جهان یک از دست که
کلاف مذکور کند ز نه چنان که مجلس ساق و مینا و موس غزوات
که بطوفان کشند در کعبه جل کند نماز است که هر صبر از دست
از منزه بود که بخور کند کاران را غم عبادی که در جرم زنده از دست چه
سگر است در این شهر که قانع شده اند شبانان طریقه با کیم بل
بکش و صبر از شجر طریقت حیف باشد چو تو عمر که از بر قصر کاروان
رف و تو در راه یکی گاه خواب ده که بس خیز از غفلت چندین جگر

۱۳۹ طبعی عشق آرد و بری اراده نماند با ما هر چه مستند نظر غیر وصال مجرب که
نام هم کند سوخت به لب هر صبح و شکر خواب مسجد تا چند به نیم شب
کوش و کینه سحر که بر دوزخش بان زنده کباب که کور زوشان دوزخ
جگر بجز آنوقت کلک این نفس که در میم کردن خانه لب که بر میم عشق
بر نفس آتش ازل زین بپوشش با بسیر که کلک در کاشد جلوه که
با کسوت بجای نشینم یا که در پیش عیان از جبار یا ز بجز سوره که
چهره چون زاده و زنده در دشت عشق با هر یک جدا در زیر و کوفته
منبر آرم که ز غم جسد جان پاک کنم مرز خاک نم روی بر افلاک کنم و چش
نن خاک که مرا که غمینی دارم امید که از چه جان پاک کنم چند چند درین عالم
خاک که شود از بهشت خود پاک ازین خاک کنم که بر از دست در تن بمانم
زود در بختان بر رخسار و چالاک کنم کوه جبار قدم کلک که زود که
منه رسد بکیم و در دیده من که کوه کوه دلم آنگه من در بول است طول ای
خوش آن روز که جانان ز جان باشد که بر تو جان بر من عشق میناز
برون زیره که جانان باشد که عشق است و که راه عشق زود
هر که از کرم و لاله جبران باشد غم زنده با غم زنده بطاعت شوقی که

تغ

۱۴۰ عشق تو زین یاد بر امان باشد زونی کعبه که از شوقی و محبت خیزد سبزه است
صد سال که پیون باشد که در آن روز نماند دل بر آید کایم وصال و لبر آید آن
سوزش غم باین کایم محبت بر آید اروا خطه چند کوه که کوه خور
کوه آید ان جور و قصه شوقی چشم یاد و دست بگردم آید یک کعبه بر پیش
دوست جان را از دست بهشت خوشتر آید کعبه آه انگ در راه او بهتر زود
کوه آید یک نماند از وانی کوشش در کام چو شمشیر کایم خود بود آن دنیا
که هر دم در بجز غم شناسد و آید مردان شوقی اگر که خواهر مقصود و عادت
بر آید زینت از اهل صفا که در دل است ای طواف حضرت قدوس صراط
در ساحت جلال بی پدید کمر کشد دست نماند به پاره در کار است
هر دل که در شوق است ز نواز موقت بر جان او بر غنچه خیزد نماند است
عشق در دوزخ نشود و زود خورنده از دیده که عقار از آن با ده غامز است
اندیشه شوقی از غرق جگر شد نه چو فلسفه که بگردان بستان لوله ای
مترس با یکی شرفش دم زنده از شوق با شوق امر کلک نیست
هر آنچه در غایت لب و لبش هم زین انصاف کوه مجاز زین که چو طوفان
خاک زین زینک دل غراب انقباض این صدمات دل بر بار زین این

الارضين من عمل برضا في اكرم بسلامت خصاله من شكل لانها الطل النيان وحسبه
 لا يوشع على حقيقه حب المخلصين فاذا احتجبت اجبه واجبه الهلقي وافق عليه
 الى وترقي وجلالي وعظمي فداخني عليه علم خاصه خلقي فانما جبري في العلم
 ونفوذ القهار حتى ينقطع حد من المخلوقين ومجالسه معهم واسمع كلامي
 وكلام ملائكتي واعرف السر الذي من عن خلقي والبسه اجهه حتى ينجي
 من المخلوق عليهم ومشي على الارض معقودا له واجعل قلبه وعاء لاسريري لا
 اخفي عليه شيئا من جنه ولا ماره وافق عليه ما يتر على الناس في القديس المخلوق
 والسده وما احاسبه في الاغنياء والفقراء والجهال والعلماء الى قوله
 من قال تم ارفع الحجب البني ولبنه فانعمه والده بالظن الى الخائب فله
 مقيدان توازنه في غير ما ارشده سبحان من لا يدرى ان لا يمشي اربابا
 خبره ما يوجب احوال كل برئيل دستن برابكو محو ان غوت اسيم ثم خور
 باير اسيم من شايكو جان بروان قصه بار موفد رنيز و برسر
 عدو شايكو موكمل الكار شوار كمت عشق زاده فاربه بشدان انكار كه
 دران برونيت لفظه در عشق كرامت در آورند و كين بكن منزل
 و رختك جنا جو نيت لوفه زار خند الكو و بنو در اهره الك عشق و اوج

نور اوار

كبره اورا كوران جبروت كاشك مبريت بس پواش هر زمان نيند و اورا قوت
 عشق بس شكل نيندات قبول عشق بر جابر نيندات امير عشق بود هر سو ناك
 نيند عشق هر صيد نيندك عصب ايج كود پر وار بشد كي ارضوه صيد
 انداز بشد كوزن بس و نيز بايد كبره بشير سبب آريه مكن باور
 كه هر كز كند كام زانك جو نيندك بچشم زانك و ان روز كين كيت
 كه كويم قدر و عقد كين كيت نيز خردان ان مرصا است كدر ايشان نفوس
 فيدو قالات سخن در كين جسم و قنات كدر خفي كين عاقبت است
 پابن كين زركن است اغر كردان و جوه غلظت را مراد كين باير عشق
 كه كبر و جوه كين كيت صفت عشق را اندازيت كيا كز عشق عرفه
 نيت نيشه كلا بربخ خواب پر چشم نرزدند در سجود و در عظم كل بر سر
 روزه پوز اندوس نبر در و بايم فخر در دل شب دره از نورم
 سر بر روزه مهم از آب و گل برضغالي مي خستند هر كز ارضه نيند
 بايشه روزه از غلظت محبت هركس هر چه بايف كبر اهرم ملة بكم
 كمان بر روزه غير عشق نيت كس باره بواج وصال جبر نيش با كه در
 ماه بشه روزه آب خورده جام سگند بر پشت بايزم خيره باير خرد كز كينه

لا يفضا الا بخابان الا في الله قال رسول الله من احب من احب علي في الله
 فانما احب الله ولا يحب عبد الله الا من احب الله قال رسول الله من افضل الناس
 عبد النبي المحبوب لله والمحبون فيه وكل احب معلول يورث بعد الوفا
 الا هذين وهما من عيش واحد بن عبد الله و لا يفتان قال الله عز وجل
 الا خلاه بوضد بعضهم بعضا و الا الملقين الا في اصل احب اليك عن
 الجوب ازان نضج اريان كشيده دامان كه صحت كز كيند كينم ايشه
 دامان كه بنظره چشم نيندات الك جبراني رخ اويم نيند انم كابت خواب
 ازان نشه ترويم كه نيند كين بر اهره رقيت بر اين كورم كور حونت
 جلا جوار و جوم با نوتو عشق ساير بشن اقب وس نيز كينيت
 دارم از اقبال عشق اندر كز آردا كه كه او در سر و ان زياد صحت
 ارضه نيزه كلف كه در ازان كوپار نونشده در و بده ان كه اهره كز نونيت
 قطع كفتن كين كه خاورش و بن ره و اعطيات نكرد ان كين كنه دامان
 دين ره معدلات ناصدر است ناصيرت اندر جرات و بده راوا كين كه
 مينا نه دين ره پشوات طوف و سر جين انهار نونش نيت الك نسر
 هموشن ناوروم نادر صفت اين دخل ووشان كورم نيز كين نكرد

چون عشق تامل و جان بسيم ازل برديم و در جان بگيستم اندوه نور ايشه
 كويم كور ايشه و اندوه دوعالم استم صبر و نوب به امان بشيم
 ارسيس كز نيند شديم و نيش و شديم نادر كلف فيدو نيزويم پناه كز نيند
 زمانه آزاد شديم دور نيز كز نيز نيندات و نيز عجز نيز كز نيز اهور
 دورم صيكنم به كوتوان كفت كه دوت در كين رنيز و نيز جوم ده
 نونشده نيز دره نيز نيزان نديش صبح كوپر جعت كوران الك پوز ك
 كورن بر بنده نيز و يكيات نزار و ر و با نيز خداوران انان زمان كه
 شمشان زهر جفت و نيشان زهر بنده نونيت و نيز نيز
 بجز صحت ن نيز كين ن ميره دور نيندات در و با عشق نوان
 نيند نيز و بار آب و فاك هر نين را اققانه و يكيات جوفه و اهره
 جوفه نيز شنه سر نين عشق را آب و جهول و يكيات اهره نونيت
 سه روزان مياش در عشق نيز و نيز ان كز نيند جان ان بان نيند
 خاده از اهران در عشق نيز جوم نيز نيز نونم نيز نيز نيز نيز
 زده اهره نونش مونس جان و نونش و نيز و نيز مصباح الشريعه
 المنسوب الى القادح الحب في الله محب الله والحبيب على الله حب الله

لا يفضا

شیرین طبع است مژگانشند همچو زنبور در تو میچسبند بزود مژگانه
 خواب شود کی چون کاسه برب شود گزینش گشته و دلدار دوست
 خود بنویسد رات کوی مکن بازماند که استخوان از تو دست دارند از
 تن و نفس و عضو جان بگذرد و او طاعت آور ایچان دل گرفت
 بچای اذقان خود را بشنود دل بکافرت بماند خانه دیوار چو دل
 خواند از در نفس بکبیر دل عاشقان را نه از کبیر دل و فدا نه فال الهی
 ان اطلب شی فی الجنة والمذة حب الله و ائحب فی الله و ائحد لله فال
 الله عز وجل و آخر دعوههم ان الحمد لله رب العالمین و فیه ایه التامی
 لا ینهی طعاما ولا لیلته شرابا ولا یسبب رفا و الا بالحق و الا باو
 دارا و الا بکن عمرا و الا بلبس ثوبا و الا بفرار او بعد الله لیل و یفا
 راجبان بصل الی ما توفی الیه و ینا چه بلان شود معبر عافی
 کاجناب الله عن موسی بن عمران عن معاد ربه و جعل الی رب الی
 و فتر البقیه عن حاله اتمه اکل و لا شرب و لا نام و لا استغنی شیئا من
 ذلک فی ذهابه و جعله اربعین یوما سوفا الی ربه اترش عشق
 این کارها کرم عشق است این با زار در دو عالم ترش و اترش عشق

۴۸

هر چه کویم از بهر بلاست عشق کوز خورشید و در غم عشق شکر در وین
 از عشق است عشق غم جان کت در دل نهان است بکینه کت کت است
 خوشناله کاز و او را عشق است خوشناله کت کت است عشق است خواب
 عهد بود چشمش از آب بهات شامه کت کت است کت کت است عهد ام
 کت کت است کت کت است و آنچه خوابش چشمش از آب بهات
 دیده ام و شنیده ام عشق و ملاقاتش او عشق خوشتر از زاهد سلاطین است
 همدین هر وقت فرزندش کت کت است کت کت است کت کت است
 علم و عاشره عزه با هر داریم جان محو جلال و پشایدیم ما زین
 خورشیدم بر بوی کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 مایه نبال جانان شدم در کت کت است کت کت است کت کت است
 و فدا نه حب الله اذا اضاء علیه صبره جدا خلاصه عن کل تاغل کت کت
 سوی کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 و او فاهم عهدا و او فاهم عهدا و او فاهم عهدا و او فاهم عهدا
 الملائکه عندنا جانه و فقه بی و بیه و به بیه الله لاه با لاه و کت کت
 کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است

پروا از در و صواغ طریقی کار سازد کت کت است عشق و عشق که دادند کت کت
 نروانده لغهار جازرا با عشق کت کت است کت کت است کت کت است
 العقول کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 در پیشگاه عشق کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 طلعش خوشتر شود و کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 این قوم کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 عشق کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 بر نیاید سوز بیزدیر علی خوشتر است کت کت است کت کت است کت کت است
 دلیل خواه تجدید عارت میکند در صحنش کت کت است کت کت است
 بچند غم کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 فها اما کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 و عسم ان کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 ها انا ابا ابن عمران مطلع عا جاتی اذا جهم اللیل حولک بصا
 فی طلو بهم و صلت عفو بنی بن اعلمهم با طوبی عن المشاهده و
 بکلونی عن الحضور بان عمران هب لی من قبلک کت کت است کت کت است

فلو علم اهل ما حمله عند الله و فترش لده ما فترش الی الله الایه
 چو دل را عشق نرنگاه بشد زار و وفا آگاه بشد پایدیت کت کت است
 بچون عشق اغشته فاکش دران و در زهر پرت و بندر کت کت است
 به قرار عشق به بختین خبر بدون باشد کت کت است کت کت است
 چون بیزندیم نیارند و او شرب کت کت است کت کت است کت کت است
 فاختیان او تاره او دیده ام کت کت است کت کت است کت کت است
 او بسلی ان و فترش اول کت کت است کت کت است کت کت است
 کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 و فترش کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 و ادواح ملکانه و سکنان هر شه حمله کت کت است کت کت است
 کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 بر بردوش هر چه کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 بقتض کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است
 عکس کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است کت کت است

۴۸

ایشان این مهرت رسید و چون غم کربگم دل از تو دردم از تو مهر
 ان مهر بر کافران من دل کجا برم : نام ز که عشق تو جوید که در محبت تو بود عشق
 بگویم و فی و عا کسل بالهی و ذبی و سیدی و مولای لای الامور الیلب
 اسکوا و لامنها الصبح و الی لایم العذاب و شدته او طول البلاد و مدته
 فلن یصبر فی فی العفو یاب مع عداءه و محبت یفی و یبنا اهل بلاد
 و قریه یبلی و یبنا احادیله و اولیاده و یبلی و یبنا اهل بلاد
 و ذبی و یبلی و یبنا اهل بلاد و یبلی و یبنا اهل بلاد
 کلف عین التفرغ الی کماله کم کلف اسکن فی النار و وجالی عفو فی عین
 با سیدی و مولای اشم صاد فلن ترک فی ناطق الا حق الیلب یبنا اهلها
 یبلی و یبنا اهل بلاد و یبلی و یبنا اهل بلاد
 و لا تا تبنا یبنا کت با ولی المؤمنین با غایه امان العار فی با غایه
 المستغین با حبیب طوب الصادقین و با الی اللعالمین و من یو طمان کوی
 تو در بر و نیک هر دو تو عزیز و یکسیر بر این وز هر دو یکسیر
 برین بهر به قدر و شرمند که بهر دو در آن کله که در هر دو به
 تو آورده ام تا غیبت من بر مرده ام لطف برین جان نم لبسته کن

رحم برین کاید بسته کن از تو ایتم شکر عصیان خلیل منعم منعم منعم
 خناجات مولیها امیر المؤمنین اکی و غن ملک و جلال لک الحمد اجبت محبت
 حلا و طافی قلبی و ما استغفد صفا بر موصیایک عا لک منعم منعم
 از یقین در بخوانم بیره هم در زانو پانام در درون یکده آواز
 بر زبان چنگ نه خوش ز زبانت راز هر آیدم زانجا بکوش یک یک
 سر و شمشیر خوش زانجا نشینده گوش دار یکد کشف زبان خورش
 دار بنی ساعزم بریز کرد زانجا و آیم آتش بزرگد کوه از خطوه مر
 مهرش شد که تو نام منم در خوانم شمشیر منم نامم از نام مهر
 هر که آید کوی باشنومر خوب رود از روی پرده نکوت و انکه در پرده
 پای زشت دست لوقه و لکونزل و ما و عشق آت و لک و اول
 شیدی عشق آت بکونی که بر بار بارش که خوشی از عیادت
 خوشی از عشق زغم و ارسته که خواب و صبا عشق آت در عشق
 زانجا عشق آت خالص کلش از نظر عشق آت نخواهد کلش از کسیر
 که جایش جز از عشق آت بجز عشق آت نیست زندان بریش
 و لغز عشق آت زانجا عشق آت برود از عیادت که ان پروانه پیرود

عشقت اگر بر دهر از غمش درانی ساعت که بر تپ عشق آت
 شرمیدش تاب زندگانی که عشق تو بر عشق آت بود در زبان هر جوان
 که از عشق تو دور و دعا عشق آت زنجیر خوش ازین جدا بود هر کوی خا از
 سواد عشق آت و عشق تو که زین جمع کسیر کبریم بخانه نشینیم
 تو را کبریم چند سپهر توان بر لب بر عمر عزیز هم کز دل که ازین پس پاک
 کبریم از عشق تو بر باره عشق جان تو زغم با خورده عشق عشق تو
 شمع ازلت و افغ بر و انکس ام ازلت به تو را سپهر عشق آت
 که هر قدر عشق آت خاک کج عا زین بهر کشف که درین و ایزه
 کرام کشف دل به عشق آت به جانان جان از ان زنده جاوید است
 که هر زنده که از عشق طلب کنج پانده که از عشق طلب مرده خوان هر کز
 از در زنده است میت دان هر کز ز رو پانده است عشق هر جا بود
 کبرکرات مس خفایت کبر زرات عشق آت ان که ز خود باز
 لغت کت خود رس زده زده دولت دنیا سپرد تو کس نیست عشق کبر
 بقدرت او دولت بود هر چه خود دست مهر پوت بود و آنچه بود
 بود پودش شود از تو تا محبت بندش که در دغا ز ز پر افرا که هر دوست
 کند

کشد و افرا بودان خار به ارکوارش عین را عشق آت زانجا و انچه
 دوت جایش کرد و بر رخ و صلا شایش کرد ارچه خود مرا یک دیده بود
 چشمش پس پس دیده بود غم او مایه جانش است نام او در در زانجا
 که بر از کز زانجا سال زانجا بدیش که کمال کور که او هم چو کاش
 سر هند ضربت و انش از زده چو یکدیگر بیدر شود از انجا چه چه
 زک خوشتر از انی کند برض اول و کار کند خیزه کرد و چه جانش نپد لال کرد
 چو دلاش نپد بش از لذت محبت خندان لب نشن نپد زانجا هر
 دش چرت و بکر زانجا هر نفس ثوق که از انجا هر نفس صد نفوذ از خود دور
 کند در نظرش جلوه کر نفست ثوق نو از انجا نفش کم خند جانان
 نظرش خفین بندش از زو بهر دل پر از یاد زانجا نتر با یکی مپده
 در عشق تووش با نظر از انچه عشق تو برش نپده کلین جوان عشق آت
 سر با بر عباد و ان عشق آت چون خوراک آب زندگان نظر هر کز که زانجا
 عشق آت نپشتاق تو در زانجا و با یکبیت هر از راه خند کوش و نپد
 یکبیت بجز در دل نپزین بود صفت نعل عشق آت چون برود چشم و زو زانجا
 یکبیت و عن الصادق اذا تخلى المؤمن عن الله باسعی و وجد حب الله

۱۶۹
بند نفی از غایت نفی تو ایتم که نغمه الملم نفی کرد و میت عشق تو ایتم
کم کرد و چون دل از غایت شکستد بیخ صفت بهین تو از امید ارجمان کرد
استغفار پسر شب یک گاه روز افزون زاول با دگر که گوی نه
ز در با هزار دو شکوه نماندم که در اندر کور زرد و در دیار مغرب
رودر تیغ آینه نیر به پیر که همار بند بر پیر بس میان زلفش
در پیکر دمی گرم کرد طر از بر سر با بنورق ز بر کله زنجیر
منده نه ده به کج و کج و کج و کج با غایت از غایت در تو به هیچ
بمال گشته و میر و ز خود و خلق رسته دیر کش این غم بمل بود
رودر با این راه بر خشن کرد هر چه بر دم بود و در مغربش
این و در آن عرصه که دم کس بخیر بر داشت هر عمار را بوجوید در آن
حشر قیر چشمه را بچشمه کوز داشت در ادم عشق بود ز من و از
جان شعله بهیز را کاش ما خوش فاکت داشت بشهر عشاق توان
بال کس هم نغز او که در دات جوس را در موض خوشید سهار
چه نایش با در تیغ چه فیاض جوس را در کور محقق چه کند و مجاری
در پیشش بران چه کرد که بوس را در چنان صکت از غز و غم کن

۹. نور

۱۷۰
چون نور عشق راه معرفت روشن کن حکمت از خود جبر و از یونان دیوانه فزانه
از کجا خوش بینان دانند ز غم کن عشقان را تو جسم از قوت دل است
چون دل باشد تو هر کس غم کن کن اید عشق با نزل و بوس شفا خط
مگر که نوم سوز غم کن از این کن خاک با داسی کش آسینان
چاک این سینه که کاش بل شکی نیست است بند که از خیر خودندان جوی
عاشقان را با غم عشق تو غم نیست مگر به نام چه غم نیست نوم
که در با غم از غم و از غم نیست دل چون آینه که بر غم عشق طلب عشق
کم آتش دل خور از غم نیست از غم عشق و خوش بود عشق حتما
جان که نشاید عشق عشق در جان چون نود آتش تن سوزد از کس غم
منفرد استخوان عشق چون آتش بود از غم پسند مردان که بر غم غم
میت کاش عشق کار در سر غم در دانه و انبوه هر در طر عشق به بند بس
خط بل جانش لارم است مگر غم غم هر غم بل بود عشق یا کمال
در جو ما وای عشق با هر کس که با غم غم بیوان کفش نه لعل جوش
تا نود قابل لعل که غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
مرد و غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم

۱۷۱
شده آورد جلوه کاه عشق خود مستوریت کن این پیش چشم کوریت چه
خوشید را بنود تصور یکیش این تصور از چشم کور از روز عشق جو غم
کوش دار بعد ازین که عشق و در ز غم عشق جو غم جو غم جو غم
از آتش گشت فاکت زین کم کلاک شد آتش و غم غم غم غم غم غم غم
در شش و غن کاه در صحر او که در کور از جهان یکبار که بودش کن
همچو غم بودش بر زبان نام یار بود در استمان و چشم صحر اجملا او
رام بود دیو در از ز او آرام بود به کس که به کس که به کس که به کس که
ز چشم نام کاش غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
بپراشش هوش آید و از غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
کام در دو هم در غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
بر دل بخله بوی کلان بر شای جان رسد کور غم غم غم غم غم غم غم
دانشم یک چون از غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
چون شام کور که بود غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
در تو هم داده هم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
سامینسان بود در شب بهر آن غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم

۲۰۰

۱۷۲
بدر در چهاره دوران وقت با بر کس غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
مید توام آواز لاف در قد توام و من محرابک الاخوان و محلبات
الاذوان و محلبات الاحادف ملاحظه کمال القدرة و القسمة فی الاغص
والاغانف کمال نه سز بهم اما بنا فی الاغانف فی الفسح حقی بلین
لهم ان الحق لولم یکن بر تال الله عاکفی شهید خیر بر کلاک انش
جانان غم غم کین غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
بند نظر غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
بچلان به غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
بکده و از غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
فاخر غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
من غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
کده صدره بی غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
سافر که کمان غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
کلاک کام ز غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
طینت کام غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم

١٧٣
 برحمة من يدات كبريت زهره برحمة من يدات تمر كنان جابر همدرات
 جهن در قصد موندده كمال انقصه قوم از نقص قدم نه كمال در امر
 اشدن زندهه و جلال زین سرودنه بهایم با هم توازن كونه قییم نیم
 قال الله لئن فی خلق السموات والارض واخلاق اللیل والنهار الا بان
 لاری الا بالاب الذین ینذرون الله ما اوعوا وعلیٰ جنوبهم مكتوب
 فی خلق السموات والارض ربنا ما خلقنا هذا بالمال سبحانك انما
 اتانا وقل غزین فائلك العكلاء واحد الا الهوا اتعن الرحیم ان فی
 خلق السموات والارض واخلاق اللیل والنهار والهاب التي یرجع
 فی البحر ما ینفع الناس وما انزل الله من السماء من ماء فاجبی به الارض
 بعد موتها وبث فیها من كل دابة وفضل فیها از باج والحباب المسخر والار
 لایات السوم یغفلون صعب نظران كزندهه جاویدند وارسیه نیم و
 فارغ از امیدند در هر چه نظر كنند او را یند زرات جهن اینه سحر شیده
 فلینظر العافل السبصر بعین الذنوب والنظر الی السموات الذبوره واخلاق
 مفاد پرها و ابعادها و اشعه كوكبها والی دورها مثل الدوك
 مع ما فیها من الشمس والقمر والجموم والکواكب والباران علی سطح

الارض

١٧٤
 الارض واما بهذا الفقد بالمسعود والناثر المعهود والاصلاح الارض وین علیها
 من غیر ان تلام ولا الكسار مع كل لطفها وانشاها والی حركات مختلفه
 فی الكرم والكف وحبسه فبعضها سابع وبعضها بطی وبعضها شری فی بعضها
 غزبی وبعضها ذاتی وبعضها صتی وعلیٰ تجربتها بمبلاط ومبمات
 وحوامل وخوارج المکرز والمداوبه كل ذل علی انحاء مخصوصه وین
 معلومه لا غریب مفسوده بعضها حلیه وبعضها حقیقی ثم انظر الی الارض الشا
 والی حجها وقلها واحاطه البحار حولها كالمنظر والکشاف وین منها
 شمالی وجنوبی لکونها مسکن للبحور والبریه والی سعها وسكونها
 ونوسطها بین القلابه والرخاوه لکون ما وری انواع الوحوش وکین
 اصناف الناس وقرار عجم ومو اجمهم ومبات اختراجهم واحطابهم
 وان لا یكونوا نمبر للاحودین فی حصار صنوب وکلمتوا من السعی فیها فی
 ما ربهم واجلوس فیها والنوم علیها والانتان لاعمالهم ولتکون
 من الزرع فیها والبناء علیها والشی فیها وبسجل خروج النبات و
 الاشجار فیها فاتها لوکات شدیده الصلابه مثل الحجر او شدیده
 الرخاوه مثل الماء اماکن شی من ذلک ولینظر الی ما فیها وما علیها

١٧٥
 من الباهه والجبال والمعادن مثل الباقوف والزبرجد والفیروزج والذهب
 والفضه والنحاس والحديد وغيرها والی اختلاف مناصفها والی كرتبه الارض
 الموجبه لاختلاف الافاق والظلال والمطالع واخلاق هویة الافالیم
 الموجب لاختلاف منزهه سكانها واخلاق احوالهم واخلاقهم والوانهم
 ومناكلهم وتمامهم وازهارهم ثم لینظر الی اختلاف اللیل والنهار و
 تفاوتها علی هذا النظام المشاهد واخلاقها فی الزیاده والتقصان
 بدخول كل منهما فی صاحبه علی سبیل التدبیر حتی ینبع كل واحد منهما
 فی الزیاده والتقصان وذلك باختلاف العرض فاما العرض الشمالية
 كلما كانت اكثر كان قوس النهار اطول وقوس اللیل اقصر والعروض
 الجنوبية بالعکس ومن كرتبه الارض نبش اختلاف الاوقات فی بر
 واحد لا مکنة مختلفة فاتی ساعة فرضت من النهار فقی صبح بلوغه
 الاخر وعصر لثالث ومغرب الرابع وقس علی هذا فی اختلافها فی الیوم
 ومناضخ لخلق فانه لوکان اللیل سهرا الی یوم البعد وکان عقدر النهار
 ماة ساعة والکرتما فی عرض سبعین فانه هاله مده کل منصفها
 كان فی ذلک یوار کل ما فی الارض من حیوان ونبات والارض کالخلق

المختوم

١٧٦
 الموضوع بین یدی جاذبه الی ان مختلفه من الالامنه والاشارة المختلفة فی الکبیه
 والکبیه باکل منها کل واحد منهم ما اداد ووافی من لجه وبالجمله انما وضع الله
 وفقدنه وحسن تدبیره فی مخلوقاته اعظم من ان یحیط بها علم البشر ان کتب البقیه
 او یندرکها لسان ولینظر الی تجارب المسخر بین السماء والارض والی قول الاطوار
 لنبیع العیون وحرمان الاینها رفقت بذلک المریح والاشجار والثمار والادواء
 ونعشر تلك المبالا لعدیه الحیوانات بعد ما کان قبل الصعود علی اجاجا والتکثر
 فی کبیته ولها جث شریک مشاطره معاجیه ولونوت منقله دفقه واحد
 کقطعه طفاة فی البحر وکبربان الاینها لاضرب بکل تصبیه ووربا شری البنیان
 وتقلع الاشجار والارکان ونفلك الانان والیحون وشرک فی وقت دون
 وقت علی العاقب ینفها الصولانی دروام احدها من ضاد العالم ویطول
 نظامه از دوام المظلمة فیقول والبانان ولسخه ابان الانان ومسا
 اسوانات وتغصن الهواء فاحدث من ویا من الارض والوواء واند الطرف
 والمسالک والبلاد واخر من ماکن العباد وروام الصحوی حیث الارض وشر
 النبات وحیث ماء العیون والارابه وغلب الیس وحدت الخلیل والحیدر
 وضروب من الارض وضره لاله الارض ومن علیها وما فیها جمعا فقی هذا

المختوم

١٨٥
 بالتربيب وبتنظيمها بطبي العالم ومنطقة التي معدل النهار وهي تقطع
 العالم الشمالي وجنوبي والذوا الصغار والموازنة التي من تحت القطب
 جنبها التي بالمدا والبرية وسائر الكواكب خاصة الكواكب من الترتيب
 المشرف على نوال البروج وابطاها كرتة كالتربيب وتوافق جميع التمثيلات
 ويقطع في كل سنة وعشرين في الفوا مائة سنة وورد في كل سنة عشرة
 ذرايع ومع ذلك لا ترى حركتها في تربيب من جنس سنة بل ترى في تلك السنة
 كانتا ساكنة وخطها يمتد بان يقطب البروج ومنطقة منطقة البروج وهي تقطع
 المعدل على نقطتين شماليان بالاعداد التي اربع والخمسة والسادس والاعدا
 عنها بالاضلاع بين الصفي والتسوي وغاية هذا من البعد بين الجانب
 الاقرب لتي بالميل الكرتة وهو بالبريد احدى بدلتة وعشرون درجة
 وتكون دقيقتة وتضم منطقة البروج بهذه النقاط الاربعة على اربعة اقسام
 قطع الشمس لكل منها احد الفضول الاربعة وهما ابر مسارا كالاولى
 التي معدلها العرش وتوهو في كل ربع من تلك الاربعة نقطتين قسم
 بمعدلة اقسام منها وثم فصلت البروج الاثني عشر فاعلم والذوا والبروج
 ببقية والبركان والاسد والسبتة صبيحة والميزان والعرب والفوس

مؤخره

١٨٤
 مؤخره واحدي والذوا والبروج شوية فحصل بالكرتة الخاصة للشمس في هذا البروج
 الفضول الاربعة في كل سنة والقطر يقطع تلك البروج في سبعة وعشرين يوما والبلدة
 وثلاث نهارها والطارود والزهرة تقطعا في سنة نهارها والبروج يقطعها
 في سنة وعشرة اشهر واحد وعشرين يوما والبلدة والشمس وعشرين ساعة وعشرين
 دقيقة والمشمس يقطعها في احدى عشر سنة وشهرين وثلاثة عشر يوما والبلدة
 واحد عشر ساعة وثلث وثمانين وقيل في اثني عشر سنة نهارها ويقطعها في كل
 في ثلثين سنة ويقطع الشمس والفر الميزان والرحل والمشمس العلويان والقطر
 والزهرة السطحيان والمشمس والزهرة السعدان والرحل والمشمس الخفان
 ثم انهم ابقوا لكل واحد من اعداد الكواكب السبعة اقلها كما اخبرت به وقالوا
 انها كرتة من جويها كرتة مفرقة وعن كل جويها كرتة اخرى غير كرتة الكرتة
 واستنبطوا ما بين لها في صر كارتها من القدر والبطون والوسط بينهما اولا
 الوفوف والرتبة والافان والاشارة الى غير ذلك من الاربعة والخمسة
 فانبثوا لفضل الشمس فكانا اخرتا مالا للارض مركزه خارج عن مركز العالم
 مائل الى جانب من الضلع الكرتة لها بحيث يماس من محدد سطح السطح الاعلى
 من الضلع على نقطة مركز بلديها التي بالاربع ومفرد سطح السطح الاعلى

١٨٨
 بقسطها حال وفي جهل من الروايات ان ما بين كل مائة وسبعين سنة
 وانما مسكن الملائكة وقال بعض محققهم ان مقدار محيط الدائرة العظمى من
 الارض ثمانية الاف فرسخ وطرها الفان وخمسة وخمسة واربعون فرسخا
 ونصف فرسخ نهارها ومضرب القطر في المحيط مساحة سطح الارض وهي عشرون
 الف الف وثلاثة وستون الف فرسخ مربع ذلك مساحة الربع الشمالي
 المسكون من الارض واما القدر المعروف وهو ما بين خط الاستواء والوضع
 الذي عرض تمام السهل القطر فمساحة ثمانية الاف وسبعاء وخمسة وستون
 الف الف واربعة وعشرون فرسخا وهو قريب من سدس جميع الارض وسدس
 عشر والفرسخ ثلثة اصباع بالاشاق وكل ميل اربعة الاف ذراع على المشهور
 وقيل ثلثة الاف ذراع وهو منسوب الى القدماء وكل ذراع اربعة عشر
 اصبع احد الاكثريين وقيل ثمان وثلاثون وهو منسوب الى القدماء وكل
 اصبع مقدار ستة شعيرة مضمومة بطون بعض المخطوط وبعض من السبعين
 المعدل قالوا ان الارض ثلث طبقات الاولى الارض الصخرة المحملة بالكرتة
 الثانية الطبقة المشكفة من الماء وهي التي تخسب فيها المصبيح والاشعة وال
 فيها العادن والبنات والحووانات فبارك الله احسن الخالقين

١٨٧
 على نقطة مركزه التي بالجنوب فحصل بسبب ذلك جمان مند وجان في النصف الاعلى
 على نصف ما بين الكرتين باحد احوى العالم الخارج والاربعون وورثة
 الحواوي تمايل الاربعة وعطلة ما بالجنوب وورثة الحواوي وعطلة بالعكس
 بقال لكل منهما المقيم وحرم الشمس ما كوز في ثمن الخارج عند منتصف ما بين
 قطبيه ماس بالقطب على نقطتين وقيل ان بين بعدا في الاربعة وبين كرتها
 في الجنب مقدار قطر الارض مائة مرة وهو ما ان الف وثلاثة عشر الف فرسخ
 وسبعاء فرسخ واذلا كل من الكواكب العلوية والزهرة كل اثنان لها اثنان
 مما كوزة في خوارجهما كما رتت الشمس وهي فيها بحيث يماس كل واحد سطح
 له وبينه على قطر ويكون ذلك الف اثنان له فلكا آخر مركزه مركز العالم محيطا
 بالقطب التي بالجنوب واما عطارد فمركزه فلك الذي في ثمن فلك التي الذي
 مركزه مركز العالم كما خارج في ثمنه على الرسم المذكور فله جاران واما
 وضيفان واربع ضمات وهي الاقلا الكرتة بالمدلث لما ثلثها المنطقة
 البروج في الكرتة والكرتة والمنطقة والقطبين والشمس الخوارج الكرتة كلها
 المدبر بالحوامل وبتنظيم البعد في النذراين بالذوا ووالاقرب
 بالجنوب كما ذكرناه حتى علمنا استنبطوا اربا صون من الحكماء والله العالم

مؤخره

مندانگوشش بر سجودش کواصطیق اندر وجودش بقا الله کی باشد و مانند
 که خوانندش ضاؤونان ضاؤونه ملک بر وارد و انجمن از روز نور ایستد بجز
 گفت آموزن جوهرش بکنش با یک برود آینه شهبان یک کوزاره
 بالابتر کواصتر او چه است وجودش بر همه وجودها نشانی بر نه بسته
 ظاهر کواکب بقدرت کارزار طایع الصفت کواکب را مراد دیده
 با یک پنجان این خاطر غولت نشین در انچه بود در کثیر است
 برود از هر دور کوز و است غم پشاور نظر بر او بید نشد و روزی
 ماه دور نشید زهر قدرت که در غربت خودون چنین زینها و اند نمودن
 جز در این که سیمان علم افکار چو آرزو که در کعبه خاک دران هر کجاست
 کیت و زین آمدن منقوشون بیت چه میزاید این حکم کشیدن چه
 سوزید این منزل بریدن در این بستان از غلبه نام که کفر از اینجی از
 بیارام مشوع کف برین بنا که شد که این بنا خود را بر پیشند همیشه
 سرگردان چو کار بید آرزو خود را طبله نمودار که از نه با بارت طلمر
 بر کج الکرات طلمر به رابرج باید چو شکست برین کج باید بر این کرد
 به بر زین چو کین نفس انم بر زین کرد انتر خود و این باز کج زین

نفس

نفسه در او آواز این که در نیکند با بر روز بجز کوشش بر شیهه دید از دور
 بر اند هر کجا دانه است که بر کرده کرده است و لیسر القلب البصیر
 مابث سبحانه فی الارض والماء والهواء من الجوانات الخلقه الطبايع والاسما
 والادواکات والخواص والمناضغ واهلها انما الی طرفها معاشها وکفیه
 دفع عدلها والاضرار والتعب عنها بما يطول الكلام بذكرها فها انما
 بمشی علی وجلین کاطیر ومهما امشی علی اربع ومهما امشی ثابره وطمها
 اخرى کالطهور وان معالما بطیر نجابین واربعه وان معالما نجاصه ریش
 ومهما اجاصه جلد وعضاف وذبما کان للجاحح الصفافی غلاف الحفظه
 عن الانداس والاشفاق وبلهیم کفرها باشاء یجز عن ادراکها ذر
 العنول والآراء ومهما ابدت خرفه یجعله وندبیر کالتمة والعنکبوت
 ومهما ما یطلب فونه عند الحاجة کاطیر فان روح جابها وبرج سبحانها
 ومهما ما یسئل عن الطعام ومهما ما یسئل عن الشراب مده مدیده من
 اتمام الستة کاف الشاء کالدب والذباب والقب والنفق علی ما کان
 ومهما ما یحتاج الی البیل یلبس حبش شاء ومهما ما یسئل عن یسئل علی ما
 ووضع غریب لا یفندی الی المهره من المهندسین کالتخل ومهما ما یسئل

البدن الحار لتسجل الی اعضائه بجهوله وسرعته ولا یحتاج الی اکثره تصرف
 ضیه فلا یزال ذلک غذا حتی اذا تکمل فلفه واستحکم مدنه وفوی اذنه
 علی مباشرة الهواء ویرجع علی ملافاة الشفاء اخذ الملقح بانه فارحیه
 اشده ان عاجل واعنه حتی یولد واذ ولد صرف ذلک الدم اللذی
 کان غذا فی الرحم الی ثدی امه وانظیل الطعم واللون الی ضرب اخر من
 الغذاء وهو حیثما اشده مواضعه من الدم فوا فی فی وقت حاجه الیه
 ومیقن اللبن مصا ویندبر حوزیه بمقصد ونفث اذا وفض اللبن یضرب
 بمعجونه علی نده ولا یثولت امه لذالک فندها کافیه للتشد وده الوان
 بنقح اذا فح فلا یزال یفندی باللبن مادام هو رطب البدن ورفیق الامعاء
 لبن الاعضاء حتی اذا فحل لسی غذا فی فصله بالیشد وکانه وینفث
 طلع له الانسان الخلقه العیاش والاضراع الی عددها امان و
 تلون سنامه فی اللی علی ستة عشر وعنه فی اللی الا سفلی فی کل
 واحد من اللیین اربع عراض محدده الاطراف وقابلها الطع کما یقطع
 التی بالکین یقطع بها الماکولات وغیرها وهی التابا والرباعیات و
 عن جنبی هذه الاربع فی کل واحد منهما اسنان ووسمها احد وده

الغنی کافی اکثره ومنها ما عوض عنه باخر طوم لا یصل الی الماکول والمشروب
 الی بطبه کافضل والذباب والبعیه وعلی کل طیر الماء جباب المدفع به
 الماء فیلتره التیره ولم یصلی لطر الهواء للامیادی نجیان شی فی رطله
 حین المشی والغیام وجعل کل معالما یحتاج الیه فی نظم معاشه وکونه
 وبقائه شغفا ونوعا ولسنر العاقل البصیر الی العجب العجایب خلقه وطوار
 واحوال الاربع انواع الموجودات فدرها واهلها واشرفها رتبة وسعد
 اعلی الانسان فاقبل فی بدن نشوه وکفیه نشوه وصورته واعضائه وخصایف
 فواء القاهره والباطنه فی احوال نفسه وعقله واد وکانه العقلیه و
 الوحیه الحیثیه ومد رکاته الخیریه والکفیه فلو غیر الانسان صال حین فونه
 نطق فی الرحم وصر ونبه جنبا حین لا زاره عنین ولا نال الی مدفع
 عظیم الیه طوبه وصلاحه من الاحشاء والابحارح وسائر الاعضاء العظیم
 والحمیم والشم والحم والصب والعرفه والغضروف وهو محبب فی
 طلمات لث ظله البین وظله الرحم وظله المشیه ولا حلاله فی طلیغ ذلک
 ولاد فراه ولا اسجلاب منفعه لاد مضرتیه وفد بری الیه من
 الحضر ما یعدوه کابعد والماء النبات والضعف فراه جعل غذاة الدنا

البدن

واصولهما بغيره وهي الانياب وبها يكسب ما يحتاج الى كسبه من الاشياء الصلبة و
 ينهض بهما فمما ولعدم احتياج الكلاب ونحوها الى الرجايات لتخلو لها
 وجعل لها الانياب في غاية القوة والصلابة لكونها احتياجاً الى كسر العظام
 وعن جنس النابيين في كل واحد منهما خمسة لبيان احراز عرض حسان وهي الاضراس
 وتسمى ايضا بالطواحين لان بها يطحن ما يحتاج الى طحنه ووجه خشنها طاقا
 لان الملاسة بها في الطحن كما هو المعمود في حجر الطاحونة ووجه انياب بقدر
 النسخة يظهر لها في صعوبة القطع لو كانت الفواطع في مجال الاضراس وصعوبة
 الطحن بها اذا انعكس الامر هذا مع احتياج الطحن الى محوثة تحفظ المحون عن
 النشر والتفرقة ثم الى الفاتحة بما ينسخ الطحن ليعبر الطحن جيد هذا مضافا الى
 حسن النظر بهذا الوجه وتجي كمال الفجوة لعكس الامر فبما لا الله لحسن الفطين
 زايرا كنه نظره **ببريم** زصير اور ونظف درشم ازان فظه زور لانا كنه
 فزين صورته برويا كنه در نظره صورته چون **ببر** ككر دانت
 آب صورته ثم اعلم ان لكل واحد من الشاها والراياها اصل واحد
 واما الاضراس فانها في الحي الاصله قد اصول ثلثة والقرنان
 الاضهان منها فربما كان قبل واحد منهما اصول اربعة وما كان من

الاضراس

الاضراس في الحي الاصله فكل واحد منها اصلان خلاصتين الاضراس ثمانية
 ربما كان له اصول ثلثة واما الخبيج المكرة اصول الاضراس دون ساب
 الانسان لشدته قوة العديها وحسن العديها بها ارباعه في الاصول لتعلقها
 باعطاء الفم فبما ان الله مدبر الامور ثم هو موضع بها الطعام قبل ان يسقط
 له اساعده ويحمله فلا يزال ياكل حتى يلهه ذلك فاذا ولد وكان ذلك لم يطلع لشعر
 في وجهه وكان ذلك علامة الذكر وعرضه الذي يخرج به عن خلاصاويه
 المرته وجلاله وجماله وان كان الشيء يمشي وجهه نقاشا من الشعر ليعرف بها الخبيج
 والنسابة التي تفرق الرجال ونوجب دوام التسل وبفاته وتفتش في كفتيه
 وصول العذاه الى البدن وما فيه من جنس التدبير فانظر الى الطعام كيف الى
 المعدة التي هي كالمعد وكالفرع للابن فليخبر وتثبت بصفوه الى الكبد
 في عروقها فان جعلت كالمصفاه للغذاء لكبد لا يصل الى الكبد من شئ
 فخرها وذلك لان الكبد رقيقة لا تحمل العنف ثم ان الكبد تقبله فيجعل
 بلطف التدبير والحكمة المودعة فيها وينفذ الى البدن في مجاري
 معتدة معدة لذلك بمنزلة المجاري التي للماء وينفذها يخرج من
 تحت والفضول الى مفاصلها فبما عدت ذلك فاما ان من من جنس المدة

ببرك

الصفراء جري الى المرارة وما كان من جنس السوداء جري الى الطحال وما كان من
 البية والريوية جري الى المثانة وما كان من جنس الماز ووات التي هي بمنزلة
 التفلح وح الى الامعاء فليظهر لليب البصر الى ظاهر الانسان وبالعنه ليري
 فيها من العجايب والخراب وكيفية صنع الله ونصرت في فطره ما هو ذلك التامل
 في حال التنفس اذ لا احر او في نفوسها وتغيرها ولا سئلته لو اجمع الاضراس
 والجنين فكلان يخلقوا لها سمعاً ومبلاً ومغلا او فده او عظام او روجا
 او يخلقوا منها عظاما او عروفا او عصباً او جلدا او شعر الا فده دون على
 ذلك ليدل لواراد وان يعرفوا كنه حقيقه المخالوف وكيفية خلقها وما
 اعتد فيها من الحكم والمصالح العجز وان ذلك الاما فقل وند رضا في نظر
 الى المنفعة العذرة التي كانت معدومة صورتها بعد ان اوصل الله ما
 من قبل خلقها خالفها في الاصلاب والارباب ثم اخرجها منها فخلقها
 فاحسن تشكيلها وندرها فان تفتديها وصورها فان صورها
 وشم اجزائها المشابهة الى اجزاء حلقه فاحكم العظام وحن الاشكال
 وندرت طاهرها وباطنها وندرت عروفا وعضلاتها وجعلها مجرى
 لغذائها ليكون ذلك سببا لبقائها وجعلها سمعاً مبصراً لانا لاطفا

رضن

وظلق لها الظفر ساسا ليدنها والبطن جوارب الايات غذاها والاس جامع الى
 نفض العين وربط طبقاتها باخفاف لشدها وتغلفها وتصلها وتندفع المغنة
 عنها ثم الظفر في مقدار رده منها صورته التما مع اشاع الكانها وشاهد
 اظفارها وشق اذنه واودعها ما يحفظ سمعها ويدفع الهواء عنها وجعلها
 تحركاتها واهو حجابات لجميع الهوام الفارغ للعبية المفروسة في الصباح
 وكبر جرمها يدب فيها ويطول طرفها فبئس من النوم صاحبها اذا حصدت
 الدابة في نومها ولعل وجب كمال القوة الالامنة في الطرق الاذن ونفسها الى
 انبعاث غيرة ذلك من المصالح والحكم والمغنايد المودعة في الانسان والحيوان ثم
 انظر الى كيفية خلقه العين ظاهرة وباطنة فانها كربة من سبع طبقات ولت
 وطوبى ان تلك الطبقات الاولى يقال لها المحلحة وهي التي تلي الهوام والظبية التي
 القرنية لباصتها بغير البصر في الصفاء وهي بعد الملتحمة ولا لون لها واما
 ثلوث بلون الظفرة التي تحتها والقبعة الثالثة العينية ولها ثقبه كقبعة العيب
 اذا اخرج منها عودها وهي التي تملكون زرقاء وقد يكون شهاده وهي بعد
 القرنية وبعد ها الرطوبة البهية وهي رطوبه صافية شبيهة بياض العين للقبعة
 الرابعة العقبوية وهي شبيهة ببنج العقبون وبعد ها الرطوبة الجليدية وهي

194

رطوبة صافية شبهة بالجلد قبل وبها يكون الاصبار والقبض الخامسة التسمية هي
 شبهة بالثقبه وبعد ها الرطوبة الرطبة وهي شبهة بالرجاج اللباب والجلد
 المتشبهه والتابعة الصلبة وهي ملازمة لعظم العين والظاهر ان هذه الطبقات
 حاصلة لكل حيوان بحرقها وتبرئ كبر وصغر حتى ما يصعب اذ اذ يطرق العين
 كمال صغره وخطاره جنبه فبار الله احسن الخالقين ثم اعلم ان الله تبارك وتعالى
 خلق اعضاء الانسان والحيوان مختلفة الحكم ومصانع فعملها عظاما واعضاء باعضلا
 وادوارا ورمالات وعم وانا وغنية ونحوها وشعرا ودرطيات وخصا وبغ
 وهي الباطن ثم جعل منها الاعضاء الكريمة الالهة من القلب والدماع وغيرها
 ما ينسب الى جملة منها وادب منها ويطهر شريف وهي الدماغ والقلب والكبد
 والاشنان اذ في الاولى قوة الحس والحركة وفي الثانية قوة البصر وفي الثالثة
 قوة التغذية والنسبة واللدن في رتبة لبقاء الشخص في الرابع قوة التوليد وخط
 النقل الحجاج اليه في طاء النوع وبنتم العنبة والمراج الذكورى والانوثى
 اللذان من العوارض اللازمة لانواع الحيوان وكل من التسمية بالانحجاج
 اليها ولو لا الكبد وامدادها لساب الاعضاء بالبقاء لا تحلك وانفت ولو لا
 ما ينقل بالكل من حرارة القلب لم يبق لبحوره الذي يبنم ضد ولو لا
 قنق

قنق الدماغ بالزمن واغذاء الكبد بالعرف القاعده الهام يدم بطباعه التي
 يكون به فله ولو لا تلك لدماع لعزل الصدر لم يكن النفس والري في اللطيف
 الذي من شيق الحرارة الخفية في ابدنا ولكن الزنبق اللطيف هو الطبع وهو الذي
 ما يكون في الحيوان ومنه يبرئ الروح الذي هو محل الحس والحركة الى الدماغ
 ثم يبرئ من الى سائر الاعضاء ومنه يبرئ الروح الذي هو ضد التغذية
 والنمو الى الكبد ثم يبرئ من الى سائر الاعضاء ثم اعلم ان الطعام على انواع طويل
 وعرض ورفق وصعب وجوف على حسب اختلاف المصالح والحكم فيها ما
 فبا من البدن فبا من اساس وعلمه مناه ومنها ما فبا من الحس والوفاء
 ومنها ما هو كالتلاح ومنها ما هو حشون من فريخ الفاسل ومنها ما هو صغلق
 العضلات الخالصة الى العلاءة وجله العظام دعامة وقوام للبدن ولهذا
 خلقت عليه ثم ما لا تتعد في سوي هذه خلق مصمما وان كان في السالم والحل
 التي لا بد منها وما يحتاج فلاجل الحركة ايضا فقدر زيد في جوفه وجعل رطوبة
 في الوسط واحدا للابصر رخوا للاجتماع ال تكثر ما فخذ الغذاء بل سلب
 حرمه وجمع غذائه وهو الخ في جوفه فطابده زيادة الفوصن حصول
 الاخضره ونا بد ه فوجده ان ينجو من اصلب والعظام كلها متجاورة

مثلا في البر بين شوقها وبين الذي يله مسامة كثيرة ووصل ما يحتاج منها الى
 تتحرر في بعض الاحوال معا وفي بعضها فرادى برابطات من احد طرفي العظم
 ووصل بالطرف الاخر وهو حريم امين عدم الحس فعمل واحد طرفي العظمين
 ذوا بد وفي الاخر ضروفا للدخول هذه الزوائد وفعلتها فبروالت
 بهذه الصببين العظام مفصلات فضا والاعضاء من اجل المفصلات ان ينجو
 منها بعض دون بعض ومن اجل الربط الوصل بين العظام ان ينجو كما صعا
 كعظم واحد فبار الله من حكم ما احكمه ثم اعلم ان العظام وسائر
 الاعضاء ليس لها ان تتحرك سدا فاعمالها انما تتحرك بتحرك وصل بها من صيد
 الحس والحركة ويلتصقها الذي هو الدماغ وهو عبارة عن العصب
 وهو جوهر حلك مستطيل صعب غير العنبة المحيطة التي في العين فابده
 بالذات فاده الدماغ في وسطه لسائر الاعضاء حسا وحركة وبالعرض
 تشد بد الهم ونقوية البدن وليس يجب شيقه بالعظم مفر او لكن
 بعد اخلاطه بالهم والرباط ثم يبنم من الطرف الذي يله العضو المتحرك
 من طرفي العنبة شى ينجو ونوا وهو حريم مرتب من العصب الا في الى
 ذالك العضو ومن الرباطات من العظام وقد حلص من الهم في حرق

بصلب بالعضو الذي به يدتخركها بالظرف الاسفل فليتم بهذا التدبير ان بعض
 فليل تشق العنبة نحو اصلها فجلد بالورثه بافرها وان تحرك العضو فكيف لان
 الورثه متصل به بطرفه الاسفل وقد تشد في الاوقات والعزل واحدا اذا كان كبيرا
 وربما تشد في عضلات معتد وهه على طرف عضو واحد وربما لا يكون العنصل
 ونو لصغر جيلاتهم ان مبد الحس والحركة جميعا في الاعضاء فكل يكون حصصا
 وقد يكون اشياء ومبدية العصب الحس والحركة اما هي بواسطة الروح
 الميت فبر من الدماغ فالقوة اللازمة فبنتم في جمل جلد البدن والكل العنشاء
 وغرفه فاك لبيبات نبات حاملها الذي هو الروح الا ما يكون عدم الحس
 انفع لسكا الكبد والطحال والكبد والريه والعظم وهذه القوة بدرك
 الكفيا من الحرارة والرطوبة والبرودة واليبوسة والتفقد والقتل والملا
 والحشونة والصلابة واللين والهشاشة واللين وجعلها بالماسه وكذلك
 القوة الحركية فبنتم في جميع الاعضاء بواسطة الروح الميت في العضلات واما
 سائر القوى فنجح الكلام فيها انشاء الله فبار الله من لطيف ما الطفه
 ثم لما كانا سائل البدن وما بعد من الدماغ فحاجنا ان نبال الحس والحركة
 وكان في اصل العصب اليها من الدماغ بعيد المسلك وانها لو نبتت بالاعصاب

بقر

٢٠١ كلها من الدماغ لصاوا اركان اعظم مما هو عليه كثير وانقل على اليد من صلصلة
جعل الله في اسفل الحنجرة شيئا يخرج منه شيئا من الدماغ وهو النخاع حشيشه
لشده وغزائها العنق والصلب لاصح الدماغ بالحنج وارجاء في طول البدن
وانبت منه جبين قارب وما ذى عضوا معا يخرج من قلب في حوز العنق
ويصل تلك الاعضاء التي بابنها العصب من ذلك الموضع فيعطيها الحس
والحركه بقوة مبدئها الذي هو فيه فان حدثت على الدماغ حادثة عظيمة
ضد البدن كله احسوا كركه وان حدثت على النخاع فقد تضاعف الاعضاء التي
يجبها العصب من ذلك الموضع وما ذى ونحو ذلك لان الدماغ بميزه العنق واليد
لان ذلك النخاع بميزه العنق العظيم كجاري منه والاعصاب بميزه اليد واليد
مبادى الاعصاب الخارجة من الدماغ والنخاع يكون لونه شبيهه بجمام نفا
تصلب كلما باعدت منها حتى يصير عسبا فذا والله احسن الخالقين ثم
اعلم ان العضلات كلها مجتمعة في شدة الطيف وكذلك جميع الاعضاء مجتمعة
باغنيته والغشاء جسم الطيف رقيق منج من العصب والرباط ليهيئ العضو
الذي هو غشاه له ومحيط به مما الاحس الحس والشعور العنق بين يديا در
الى وضع الاله في الجملة ولحفظ ايضا الاعضاء على اشكالها واوراعها

وغيرها

وهو نفا من الشدة والنعرة وله بطها بعض آخر بواسطة العصب والرباط
والاعضاء المجتمعة اما ليهيئ كالمعضل واما ما ليس فيها القلب كالكلب والاشج
من احرى تلك الالبا للقلب واما الالواد فينبت من موضع يهين من وضع الطول
والعرض والتورب فلجذب للقلب المطاول والدمع للقلب الذي اذهب عن رضا
العاصر وللصا اللبف المورب فبار الله رب العالمين ثم اعلم ان العنق
نوعان احدهما الناقصة الصواب وضمها القلب ويسمى بالشرين والها
مركبان انقباضية وانقباطية وشانها ان تنقبض ليجاز الدخان من القلب
بحركتها الانقباضية وتجذب بحركتها الانقباطية ليهيئها ما فيها من
القلب ويسمى بالحرارة الغريبة وبهذه الحركة تنقل الروح والقوة
الحوية والحرارة الغريبة في جميع البدن وحلقت كانهما ذات صفات
انقباطية وناذرتيها للانساق بسبب قوة مركبها بما فيها والدمع
بما فيها الالواحدها التي بالرباط الوردية فانه ذو صفات واحده
ليكون البن والطوع للانقباط والانقباض فان احاطت بالالواحدها
المالوانة لانه كانته منفذ للانساق منقذ لعداء الريح فان عدت من
القلب وهو يوصى في الريح ويصير شعرا ويحم الريح من الطيف لا شحشي

٢٠٢ وكلها تولد من المني ما خلا اللحم والشم فانها تتولد من الدم فلو هبها
الحد خوف ما حملها كما مدون ولا الشك كما استرته الشاك ونادى كره
الذاكر ونتم علم ان الله سبحانه بلفظه العميم وفضل العليم ان كل شيء خلقه
وخلق الانسان في احسن تقويم فجعله كالصخرة اذا كان وجهه وصفيق
ثم ذكر جملتها من السجدة التي هي الحجة مع ما في كثير منها من المنافع الاطفال
وشعر الاس والظلمة على اجزاء الوجه والحواجب والاهداب وسائر اجزائها
منها الحسن والجمال والنعيم والمدال والقاسحة والملاحة والحال كحرف
محل وبياض محل او سمره ويكون الحال رذفا الله وياك على الوجه
وهيئة ونحوه ولو زكيفة العين والاذن والذفن والعارض و
العذار وما يقتر منه من اجزاء الالوان ووجوب الولد والعنق لذي
الانظار كما هو معروف بين الناس ومحموى به فان اشعار هذا
ولكنه فنة للناس وموجب لصحان الرود والوسوس ومبعد عن
طريق الحق وصرطه المسقيم وفي بعض الروايات حب شل الامام عن
العنق فقال له قلوب حط عن ذكر الله فانبأه الله بذلك عن غيره ليس
الامر كما هو مفسر ونحوه الفاصرون فاعلموا الشهور النفا

عند الضيق ويخرج المني من العنق واليد ويصل الى العنق
من ذلك النخاع بين اصله في كالباطنة التي هي الطهارة وهو الملا في قوته الحركه
الغريبة ولصاوة حركه الروح فاجب كلكه في صورة منفذ الروح والحرارة الغريبة
بهذه الباطنة واحرازها بها والتوسع الماني العروق الساكنة وضمها الكبد
بالاوردة وشانها اما جذب الغذاء الى الكبد واما اتصال الغذاء من الكبد
الى الاعضاء وكما ذكرف صفات واحدا واحدا حتى بالوردية التي تارة تدو
غشائين صلين لانه ينفذ في العنق الامن من القلب ويأبى بقضاء الريح الى
القلب ويحم الريح لطيف يهضف لايصل الى ادم ويحق للقلب ومن الشرب ما
يراقق الاوردة بالاعنق والحلجها وتلك انما في داخل يكون الوردية
للشرب لانه شرف من الوردية وما تراقق في الاعضاء الظاهرة غاشية الشرب
تحت الوردية يكون اسر وكن له ويكون الوردية كما يحتمل ثم اعلم ان العنق
البن من العنق فينطف واصل من سائر الاعضاء فانبأه ان يحسن اتصال
العظام بالاعضاء اللينة فلا يترس القلب مع اللبن بلا متوسط فيأتي
البن بالصلب خصوصا عند الضربة والضعف والحسن به فيجاء والمفاصل
وهذه هي الاعضاء المشابهة للاجزاء التي تتركب منها الاعضاء الالهية

وكذا

۲۰۵ والذات الشبهات من صفات الغيب وصفام مطلوب وان الجازنة
تقطع المحضه وان مسلك دباب الطبق بل لعمري لا تظفر وصول النار
ومثال الاخبية واخبار وصلك الفساق والفقار فلا تنظر الى مقال حليه
من المصومه المبتدعه الذين تركوا منافع الاختيار وموانع الاضرار
واصلوا الكبر وما ابره فضي ان النفس مانه بالسوء الاما حرم ربهم
الله وياكبر من ضابطه الهوى وموجب الخزان والوقى فانه والاقوى
نهر نفس صورته تارينا كالت فاك انوشه در دريا كرسنه واد چشم
يكون ان را نگاه نيزه نمود آيون را چن نيكاش كبر كه كبر كبتوان
لبت وديار بخر نغانك بيز ميل كره مبارز كلف خف اسب خوزه
كندم كون بل آدر زاد نخت اين فدا دم كرونياد نكند بيا چون دل بود
نكند چنانكه در علم قدس كده هند و نفس دكانه بهر نمانده رخ
جان بلاوشن چو شون ايش اجل زمان چشم شيش سحر در با دم
مخبر دشكر آبر جوان برب وجان در دهن رام مكنش كذا آفتاب
سيم نيش چاه نرون نمانش هر اسان نيا نكش كز ان آرمين
ذلف و فاش و لوفه چاه نكار بفع و لوفه چاه نكار مكنش

زلف

۲۰۴ زلف از پريان حسنه بمان خاس از كستان كرده وطن جفا و سر با سحر حال
اس او پيار در عدن ماس از روز مكر و اندر شب است مكنش از ماه سبيل
سن مؤلفه امده كه جان ركد بشت هم ناله و هم لار فرار كز است
خوشه عيان كنه كه علم شده روشن با پيو از عارضان جور شراست
زاده از عشق بنان مينت عجب ميت چهاره چه دانه كه چه نيا و چه تر است
عاجر كنه در بدل از عشق بغير صديرا كه كبر و دواي كنه است اريد
دهه و افرومش زلف نرود فداست كز ان كليت كيد و سر خزان
دولت و ملك اين عشق را كويم كز ان خايد كبر كويم عشق بر نفس كاش
ازل زين برب نفس را بوسيم كز ان كبر كاشد جوده كز موت بيا
بشيدم كز در شمعان در چوبار با نغمه سوره كچير چون از و الله
بوزه داروشن عشق بهر يك جدا و در زيمر و لفظ العاقل الصبر على المنا
الطير و البهائم والباع والوحوش و حسن نظره كنه مغالته الطاس والهد
والطوي والناشر و نحوها والا لان الحله في اجنبا كنه لا زهار والتمار
والفوكه والخضر و الف والبقول و صلاه الكرم و العمل و صفاتها و ساها
الماكل و المسار و اللبا ما اعاده الله لعباده من اللبائ وان تعدت

۲۰۷ نعمه الله لا تحصى و انما الله احسن الخالقين و صل الاله اكرم الازفين نعمه الله
عز و قدره كبر و عت و بيشه جاد و ان شب و روزا در روزان و شبها
هم آيزه نما و طربها چو اقد زهران چو خيره نوا سوزر غان شب او ب سكر باش
دهان تو بخوان خودش باغ بو شندان نزيب ز فزق كج كها ن فنون
فيا چشم خوش ندهان و ان سبلكه كوسر نوا پر و از مرغ مرغواي
ثم اعلم ان في النفس الانسانية لآيات واسرار و عجايب و غرائب لا تحصى
و من اعجاب العجايب لفظ و لفظ في الكواكب و من اعجاب العجايب در جافان الله
كونه الانسان بينا بل لظفر قد رة الى ان يصير عالما رتبا او يصير ملكا من
الملايكه سبلا بليس كبر الله ان في ذلك الايات للعالمين ان كرم كرم
عجائب و ان كرم و شمس سانه طب رنه با كنه كنه پاره انه هر نفس
راه حق بوده انه ارميل جل خود را موده فذ امه درل نموده خالق كرم
در كوش بر كرم نيز خواب و خورست آفند مرده بچا چه بود ايك
علم خوان نرند كبر دت كم شده خورده كرم او را بيازيف ترا و در بود علم
بر ترف در جوم آسانا يار اوست هر چه نرفي بود نر اوست نوج
و عدت بهوش ان برش نوسان بجا برش شمس نر اوست نر و عدت

دار

۲۰۸ دار ملك او در كليت كه اكر بار خال خود خيره ايند ف نر كرمه اي
اير خود بجا خود نونا پرده و نر و نواب خود نونا كيد و صد آريوت
شكليات بكمات بس بود چون كليات هر كز اول در پيش نكش
زود و نياش بوزانكش دل چا زود و ان نفا نر بركت نر نر نر
نشت ككش بر كنج افعال و صفت كنه بر توان از ادرات همو
مرغان بنده و نر باش مقار خوش بچا نر باش همو خندان برون آفون
پوت كز نر نر نر نر ادرات هيت نر نر نر نر نر نر نر نر نر
ره آرادان هلا كشو در بديا نر نر كز كونه آور و چنين كرم
هر كز نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر
برهنه نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر
مغز و نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر
هات نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر
و مناسب الجود و الصوف الحسن و صاعه الموسى و الا حلام التي بعضها
جن من اجزاء النوره و اجزاء عان النيات من جنه انصافها با محو الروطا
و ناهي هاني ماده العالم بازل النوره و نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر نر

٢٠٩ في اسخالة الهواء الى الغيم والظلمة وتزبد المجرى والملكوت الى عالم الملك
 وفي ازالة الامراض والادواء وفي اهلاك قوم وانجاسهم وخرق سبع
 عدم شقر طاهر منه واجزاء الموتى وامانة الاجناس كل ذلك بقوة الفاعل الحكيم
 انجبر وروى عن الصادق انه قال ان الصورة الانسانية هي كبرية الله على
 خلقه وهي الكتاب الذي كتبه بيده وهي الهيكل الذي بناه بحكمته وهي مجموع
 صور العالمين وهي المحضر من العلوم في الوجود المحفوظ وهي الشاهد على كل
 غائب وهي الحجة على كل جاحد وهي الطين المستقيم الى كل خير وهي الطين الممددة
 بين الجنة والنار ومن جملة الايات المنيرة الى مولانا امير المؤمنين دوامك
 قبل وما شقر وداود ملك وما يبرر وزعم انك صغر فيك
 انطوى العالم الاكبر وانك الكتاب المبين الذي باحرفه يظهر المصير بين
 سببان يشره بدينه انبان جملة اورا بر كبره دشت ودر عالم روحاني
 آستانه دشت چه جانين عشقنا از او سبقت آموختن يمين هم به زمان آموختن
 كاه كاه منزل او فكر بود كاه يكره رم افلاك بود حريمه كفن منيش نيكين
 جان پاكس هم افلاك جان در درون نجين فاده من روح با روح الهيك
 اندر من تن بهر قبلين در رو دنيل از فلك جان هم عن جبرين تاب

در كبر

٢١٠ توشش نه پايه بود بولب اورا كبريه بود كدم بود و بود در شتر كره
 ملكه را نيم به كذا من اين چشم ردي چون رب مجيد انبان ديكر انش بر كبريه
 زينت از ترفيت صفاتش داد پنج كوشش بر كره نهد هم ابرار پيشش
 كرد نظرات تيش كره پشاش داد در ملكه بود صبر و اوش در
 اقيم وجود ونعم ما قال الشيخ الرئيس في بعض منظومانه حيث يقول
 هبطت للبلد من المثل الارض ورفاه ذات تغز و نفع محو من تكل فخله
 عارف وهي التي سفرت ولم تفرغ وصلك الى كره اله و ربما
 كرهت فراطل وهي ذات نفع انف وما سكنت فلما سالت لفت
 مجاوره انظر الى البلع والفتافيت وهو بابا يحي ومانز لا يفر انفا له
 نفع حتى اذا انفك بهما صوطها في هم كرهها بذات لا يصرح علفه
 بهاتاه التبل فاصح بين العالم والصلوح المخصع سبكي اذا كرت
 ديار بابا يحي بمد مع نفسي و لما قطع ونظن سا جرحه على الدنيا التي
 درست سكره الرياح الاربعة ان عافيا الترك الكسيف وصدها
 نفس عن الاربع الضيق الاربعة حتى اذا فر من المهر من يحي وذي الاربعة
 الى العفاء الاربعة صحت وندكف الغطاء فان يبرث ما يبرث

٢١١ بالبرون البصيح وغدت مفادته كل خلف عنها حليف الرب يخبر شيع وغدت
 تغز غوث ذرود شاهق والعام يرض كل من لم يرض فلا نفي اهبطت من شاعق
 سام الغضا خصيفا الاوضع ان كان هبطها الالهة طوبى على النفس لليب
 الاربعة فجو لها ان كان من بلاد الرب لتكون سامعها بالسمع ونعوذ
 بكل حجة في العالمين فخر عالم يرض وهي التي قطع الرعان طر بها حتى لند
 عزيب بن المطلاع فكانها برق نال الحي تم انطوى فكله لم يلع ولقد روى
 عن عبد الله بن الفضل الهاشمي قال قلت لابي عبد الله لاني عدت جعل الله
 الارواح في الابدان بعد كرمها في ملكوتها الاعلى في ارض محل فقال ان الله
 تبارك وتعالى علم ان الارواح في شرفها وعلوها مني ما تركت على الهامس على
 ال دعوى الربوبية ووزعها في جها بقدرته في الابدان التي قد رها في
 ابدا اللقيط نظر لها وخرجهما واحوج بعضها البعض وعلق بعضها على بعض
 ورض بعضها فوق بعض ورجات الحديث وانما تجر الكلام الى هذا المقام فلا
 بأس بالاشارة الى حله من احوال النفس والاختلاف الواقع في حقيقتها و
 انوعها واصنافها قال الله و يسألونك عن الروح فقال الروح من امر ربي
 وما او ينتم من العلم الا طبلا قال الصدوق في رساله الشهاب عفا ونا

٢١٢ في النفوس التي الارواح التي بها حيوة وانها اخلق في الاول لقول النبي اول ما
 ابدع الله شئ هي النفوس المقدسة المطهرة فانطقها ابو حنيفة ثم خلق بعد ذلك
 ساير خلقه واعطاهن اجناسها اخلق الله البقاء ولم تخلق النفس لقول النبي ما
 للنساء بل خلقن للبقاء واما سمعون من والى دار و انما في الارض من يبر
 في الابدان صيرة واعطاهن اجناسها اخلق الله الابدان في باقية منها صفة
 ومنها معتد بالان بردها الله عز وجل بقدرته الى الابدانها وقال علي بن ابي
 الهوارين بن سفيان بن عيينة قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول قال الله عز وجل
 ولتسنا لرضاه بها ولكلها خلقا الى الارض وانبع هواه فالارض فمعها الى
 الملكوت يعني هوى الهوا ويزود ذلك لان الجنة درجات والآرد درجات
 وقال الله لعرج الملائكة والروح اليه وقال عز وجل ان المنقذين في جنات وهم
 في مفعد صدق عند ملك معند وقال الله ولا تحسبن الذين خلوا من
 سبيل الله امواتا بل احياهم عند قبضهم زحوت خرمين بان الله هم الله من صفة
 وليبشرون بالذين لم يلحقوا بهم من ظنهم الا خرف عليهم ولا هم يبرون
 الله ولا تقولوا لمن يقتل في سبيل الله امواتا بل احياهم ولكن لا تعلمون
 وقال النبي في الارواح جنود مجتدة فاعلم ان روحها ملكها وما اكرهها

في النفوس

٢١٤ اخلف وقال الصادق ان الله عز وجل اصابنا من الارواح في الاطلة قبل ان يخلق الابدان
بالحق عام فلو قد قام فاما اهل البيت لورث الاخ الذي اصابنا في الاطلة
وله برث الاخ من الولافة وقال الصادق ان الارواح التي في الهوى والفتور
والسائل فاذ اقبل روح من الارواح فاك الارواح دعوه فطاعت من هول
عظيم ثم سألوه ما فعل فلان وما فعل فلان فكلما قال قد بقي رجوه ان ينجيهم
وكذا قال قد مات فلان او هوى هوى ثم قال تنسوا والاعطاف في الارواح
ان ليس من جبل بدن فانه خلق آخر لقوله ثم انما انا خلق آخر فبارك الله
احسن الخالقين واعفاهما في الابدان والرسول ان يجمع خمسة ارواح روح
القدس وروح الامان وروح القوة وروح الشهوة وروح المدح وفي
المؤمنين اربعة ارواح روح الامان وروح القوة وروح الشهوة وروح
المدح وفي الكافرين والبهائم ثلاثة ارواح روح القوة وروح الشهوة
وروح المدح واما قوله وليل الزمان عن اروح كل اروح من امر ربي
فانه خلق اعظم من جبرئيل وميكائيل كان مع رسول الله ومع الائمة
وهو من الملكوت بسفلكه فانحوت بكربك كقرب من كبرك
زفيت كقرب من كبرك زفيت كقرب من كبرك كقرب
٢

٢١٤ تورخا او دورخا ميت او كون بزور و بان كزيت وقال الخليل
في جوار الانوار وقد روى بعض الصوفية في كتبهم عن كمال بن زياد انه قال
سالت مولانا امير المؤمنين عليا فخطب بالامير المؤمنين اريد ان تعرفني نفسي
قال يا كميل واني الانفس من يدنا عن طيب طيب بامولاي هل هي الاصل
واحدة قال يا كميل انما هي رتبة النامية البانية والحسية والاطعمة
والكلية الكلية لكل واحد من هذه خمس قوى وخاصيتان فالنامية البانية
لها خمس قوى ماسكة وجاذبة وهاضمة ودافعة ومربية ولها خاصيتان
الريادة والانتفاخ وانبعاثها من الكبد والحسية الحيوانية لها خمس قوى تسمع
وتشم وذوق ولس ولها خاصيتان الرضا والغضب وانبعاثها من القلب
والناطقة القدسية لها خمس قوى فكر وذكور وعلم ونباهة ولبس لها
انعاث وهي نسبة الاسماء بالتحسين والفلكية ولها خاصيتان الرضا والحكمة والكثرة
الالهيية لها خمس قوى بناء في بناء وفيهم في تفتاء وعرف في ذل وضرب في هيا
ومبر في بلاد ولها خاصيتان الرضا والسلم وهذه التي مبدية هاضم لله
نور وقال الله عز وجل في من روي وقال الله عز وجل في انبعاث النفس المطمئنة
الى ربك وانسنة مرتبة والفضل في وسط العقل قال بعد قوله قول هذه

٢١٥ الاصطلاحات لم تكن توجد في الاجزاء العبرية المتداولة وهي شبهة باصفا
اجلام الصوفية اذ كما انه ميدان اذوم عوم سجانا ياد كن بسبع ساوت
ان مضيت خوش روحنا بس خوشيد افلكه نمان در خوشيك ب
شيران غرته نمان در صورت ابو ضيرت بس محار و اردم فون زمار و ارد
اكر چه اندرك و كل خوشيد پست زانو دل چه بشه خوشن ابرار حق طوت
جانده بس بر زار حق دل امير بهر چه محبت دل اس كار كاره آدوات
دل پزيرش آنچه عالم بر نافت دل بابت آنچه عرش از انباف بيل جانها
بياع او نشست شهباز موفور اورا بابت روح مفر بهر خوشيد درش عقل
كلا بس با ندرش و صف روحه و شيطانه درو ملك نورانه و طين نادره
زوق او در جنت در آب حياه سيرا و در صور دريا رسفت حق ناطه و اردانه
كوز دل غيبر چو كان در آيد كوز دل طبركاشن كه قسم چه دم شرح فراق
كدرين دلكه عايشه چون افروم من ملك بودم و زوروس برين بايم بود
آدم آوردين در خواب آدم ساير طوبى و دل جود حور و لب خوشي
سوار كوز خوشيد از يادوم نيت بلوچ دل و الف خات دوت
چشم حور و كبرياء استادم بشتم حلقه كوش در بينه عشق هر
٢١٥

٢١٤ درم غير از زويدك دم قال بعضهم في شرح هذا الخبر النسان الايمان في كل
مخضه باحجاء الحيرة التي هي محل الالة والاله في الدنيا والاخران بالحمية
الانسانية وما سجدت ان في النسان سبها الاخرة فانها لا حظ لها من النشاء
لا تقابلت من عالم النشاء بل هي مفوضه من روح الله فلا ينظر في اليها الم
هناك من وجه ولبث هي موجودة في كل الناس بل و يعلم مبلغ من الوك كبره
واحد اليها و كذلك الاعضاء و اجوارح بمفر من الالة والاله الا ترى الى
المؤمن اذ انام وهو حي و احس عنده موجود و اخرج الذي ناله به في فطنته
في الضومع هذا لا يجد المالا ان الواحد لاله فدمرف و جود عن عالم النشاء
الى البرزخ فاعنده خبرناذا السيف المبرهن في رجع الى عالم النشاء و نزل
منزل المحاس فامت به الاطباع والالام فان كان في البرزخ في الاله كافي ذبا
منزعه مولد او في الالة كافي روبا حشر ملكه انقل من الاله والاله حيث
انقل وكذلك حاله في الاخرة ان كان من كاشم مير برش با نر ملك
مير زندك نازه به بن بعد انين جيزان زندك كبر سر مركب جيات
جيات مرك على با نر كافر ذابش كدر اندر شجر جان بر شجر
خوش خوش طر در عرض دق تن چار شجر بود اندر صفت شجر جانين

٢١٧ جسم غلام بنود كبركون برف منبر حو جانها كراين تن شند و مناسك كوف
 چون پير كشت كراي غيب جان بازديد از فو از فو نوز برده چو بر جوت
 اكران فوت كه زين شد و در نوز جان چو صديقت روت و زبا
 فضل نفس او پر جنبر جسم خاكيت دم ارسيد جان فخر دم است بوايش
 نيت آدم غير جان و بن كوش نيت بفران جامه اندر برش چون پندار ز خو
 اين جامه دور كرد و از نوز نيز نمانده بود جان اكر از چه بود در حجاب
 در حجاب آرد رخ چو نيت آفتاب اذرين نيز قرا و اج نيت عمر كردون
 و رانچي نيت جان اكر كيك بنگ با بقى نيز بر فو از نيز ملك بيدق نيز بال
 پر كيشيد ابريخ جان سيبان كبر و بقاء لامكان لامله نيز از نيم شمس
 بر از اداك و از دم شمس و بده شيطان لبر با نوز بود لاجرم از دين
 جان كور بود كور بود و جان آدم را نيز بر نيز لبر اسجد و اكر كوشيد و قال
 العلامه زه في المعارج اخلف الناس في حقيقة النفس ما هي و غير هذا الا قول
 المفسر فيها ان النفس اما ان تكون جوهر او عرضا او مركبا منها وان كانت
 جوهر فاما ان تكون متغير او غير متغير و ان كانت متغير فاما ان تكون
 ضمنية او لا تكون وقد صار الى كل من هذه الاقوال ثابته و المشهور

٢١٨ مذهبان احد هاتان النفس جوهر و لا مجسم و لا مال و لا جسم و هو صفة لهذا البدن
 و هو قول جمهور الحكماء و ما نوز عن شيخنا المفسر و يعنى نوحى من اصحابنا و الاقوال
 انها جوهر اصله في هذا البدن ماصلة فيه من اقل العر الى آخره لا ينظر في انها
 الغير و لا الزيادة و النقصان و عند المتكلمين عبارة عن الهيكل الشاهك المحسوس
 و بعضها من اجزاء منها ان النفس هو الله و بعضها انها هي الملح و بعضها انها
 النفس و بعضها انها النار و بعضها انها الهواء و غير ذلك من المذاهب المتخلفة
 باقتضائهم عقل و نفس و جوس كقوان بود و كراشيش ايشه از سراسر حقد
 عايف كانه صفا بر اهرز چون نوز در علم خود زبون بشر عارف كرا چون
 بشر چون ذائقه ترشش چون نوز ترشش و قال الغرالى في الايمان
 الروح هي نفس و جفت و هي اخفى الاشياء علب و اعنى نفسك و هي
 التي هي خاصة الاذن المضافة الى الله في بقوله قل الروح من امر ربي و هو
 و نوحى فيه من روى دون الروح اجساما اللطيف الذي هو طامل قوة
 الحس و الكبر التي ينبعث من القلب و تلتشر في جمله البدن في نحوها و يعرف
 القوارب فيفيض منها نور حتر البصر على العين و نور السمع على الاذن
 و كذا سائر القوى و الحركات و الحواس كما يفيض من السراج نور على حيطان

٢١٩ البت اذ الله برحله جوائه فان هذه الروح نشأت و البهائم فيها و نوحى بالموت لانه
 تجا و عندل و نضج عند عدل من اج الاخلاط فاذا اخل المراج بطولها و بطل
 النور الفاضل من السراج عند انطفاء السراج باقضاء الدهن عند اوباشه فيه
 و انقطاع الغذاء عن الحيوان فيفسد هذه الروح لان الغذاء لكالد من السراج
 و النسل لكال نفع في السراج و هذه الروح هي التي يفيض في نفوسها و بعد
 علم القلب و لا تحمل هذه الروح المعرفة و الامانة بل الحاصل للامانة الروح
 الحاسة للانسان و معنى بالامانة نقل جهده التكليف بان يعرف خطر التوكل
 و العتاب بالطاعة و المعصية و هذه الروح لا نفى و لا نموت بل ينفى بعد
 الموت اما في نعيم و سعادة او في جهم و سقاوه فانه محل المعرفة و التراب
 لا ياكل محل المعرفة و الايمان و قد نطق به الاخبار و شهدت لسواد
 الاستنباط و له ما ذن السراج في تحقيق صفة الى ان قال و هذه الروح لا
 نفى و لا نموت بل يتبدل بالموث حالها و لا يتبدل بل يتبدل لغيرها فالبهائم
 في حقا اما و من من و ياتى الجنان او حرفة من حصر النار اذ لم يكن لها مع
 البدن علامة سوى استماعها للبدن و اقتضائها الواجب للمعرفة بوسط
 شبكة الحواس فالبدن انما و كرها و سبكتها و بطلان الاله و الشبكة و ان

لا يوجب بطلان الصابن ان بطلت الشبكة بعد الفراغ من الصب فبطلت افعالها و بطلت
 من حله و نقل و لذا قال بعض المومنين الموت وان بطلت الشبكة قبل الصب عطلت
 فيه الحرف و التدبير و الاله و لذلك يقول المفسر و ربحون لظلمة اهلها
 فيها كبريت بل من الف الشبكة و اجها و تعلق فليحس صورها و صنعها و ما
 يسبها كان لمن العذاب صنعتين احد ما حرفة فوات الصب الذي لا يفيض
 الا بشبكة البدن و الثاني ذوال الشبكة مع تعلق القلب بها و الفها و هذا
 صيد من عبادى عذاب القبر بان كرهه و خذ ذلك كبريبر كروم
 از و در كسيده بگريند همس زو ابر عجب كه طايه بر كنهش نيزل سيدة
 بگريند حجاب چهره جان شود بخي شتم خوشتره كراين چهره برده بكنم خفي
 قض نيز از جوهره خوش الحانيت روم بگاشن رضوان كرمغ ان چنين
 يكون طوف كرم در ضمير عالم حس كدر راجه ترك شيد شتم و لم يعلم ان
 لكل من الاقوال اذ ذواته و شبها بطلت الكلام بذكرها فلفظ نفس على اذ
 اذ ذواتها لمن بالحد على ما نقل عنهم فالجمهور و الفلاس قد مرر بها
 التمسى من خداماء العترة و ابوالفهم الرغب و التبع المصنف و دونه و نوحى
 و الاستوارى و قد و ه الحفظان فيهم الذين الطوسى ته انبجهره مجرد عن

لا يور

٢٢٩ فقال لعلها كانت كالتحق في بناء البروت المستدسة كما ذكرنا الآن ذلك على ما بيننا لا يصح ومن
سببها وقاس وقطر وروية بل انما هو الهام وتغيره بالذات لا يتغير ولا يتغير ومن
حوال الانسان الامراض النفسانية العظيمة وهي على اشياء منها اذا راى شيئا لم يعرف
سببه او نقل عار في نظاره حلك له حاله مخصوصة وتغيرها بالحب والتعجب ومنها اذا احس
بجوارح الملام حلك له حاله مخصوصة وتغيرها بالحوال حيا تروى وهي بمد في حركات
الوجه مع صوت مخصوصة وهي القهقهة وان احس بجوارح الملام في الوترى حزن
فانصرف قلبه في الداء حله فيغير البصيرة من فصل عن فطره من الماء ويخرج من
العين وهي الكياء ومنها ان الانسان اذا اعتقد في شئ ما منع عن فعله في حقه
حاله مخصوصة وهي اعياء ومنها ان الانسان اذا اعتقد في شئ ما منع عن فعله في حقه
اذا ما عظم ما خرج حلك له حاله مخصوصة وتغيرها بالحب والتعجب ومنها اذا احس
للانسان الرطوبة والدم عدم احشاءها به ولما كان امر الرطوبة وصدفها ذلك
تما الحلف في احوال الناس وانهم فلا باس بالاشارة الى بعض احوال المشكلين
وانكلمه وان تذكر حله من الاخبار والاما على سبيل الاجمال والاحشاء فقل
اما الحكماء فقد بنوا ذلك على ما استوسه من لطيف صور غير ثبات في القوس
القلبية وصور الكليات في العقول الجردية وقلوا ان النفس في حال النوم قد

بنار

٢٣٠ بنال المبادئ العالمة ففضل لها بعض العلوم اخصه الواضحة فمذه هي الرطوبة العارضة
وقد بركب المحلثة بعض الصور الخروية في احوال بعض مذهب هي الرطوبة العارضة
وقال بعضهم ان النفس الانسانية المذمومة على الغيب في حال المنام وليس احد من
الناس الا وقد حرب ذلك من نفسه بجوارح وجسد الصدق وليس له في القلب
فان الكفر في حال اليقظة التي هو فيها المكن فيحصل مثل ذلك فكيف في
حال النوم وربما يرى صور الاخطار بالبر وما لم يتصورها في حال اليقظة وان
ويجمع ويحب بل ربما قتمت الروائح ويهدى بالماكل والمسايب او يبا لثما
ويطلع على مطالب عبده ومفاد محبوه بل انما هذه بسبب ان القوس
الانسانية لها عناية اخص بها مع المبادئ العالمة المستقيمة ما كان وما يسكن
وما هو ثابت في احوال ولها ان تسفل بها اتصالا روحانيا وان تسفل بها هورم
فيها لان اشغال النفس ببعض افعالها يمنعها عن الاشغال بغير ذلك لا جعل
وليس لتيسر الى ان العواطف النفسانية لا تتغير من الاشغال بما في المبادئ العالمة
لان احد العاقلين هو اشغال النفس بالبدن ولا يمكن ان اذا اذهبت العاقلين كذا
مادام البدن صلتا لتدبيرها الا انه قد يكون احد العاقلين في حال النوم
فان الروح يشترك في ظاهر البدن بواسطة الشرائع وينصب الى الحواس الظاهرة

٢٣١ الحالة انما هو يحصل الاداء والاداء وهذه الحالة هي اليقظة فتشغل النفس بذلك الاداء
فانها توجع الروح الى المكن تحلث هذه الحواس وهذه كما هي التوم وتبطلها
تخف شواغل النفس عن الاشغال بالمبادئ العالمة والانتعاش ببعض ما فيها فتشغل
ح تلك المبادئ ايضا وما يترجم في النفس بعض ما تشغل في تلك المبادئ
فما استعداد هي لان تكون منقسمة كاللها بالاداء في بعضها في القوة
المختلفة حيلها كما ما به وعليها فتشغل تلك العاقل المنقسمة في النفس بصورتها
مناسبة لها ثم تفر تلك الصور الجزئية في احوال النفس فبعضها هذه وهذه هي
الرطوبة الصادقة من الصور التي تركها القوة المحيطة ان كانت سدا به المتارة
تلك العاقل المنقسمة في النفس حتى لا يكون بين العاقل التي ادركها النفس وبين
الصور التي تركها القوة المحيطة فاصوات الا في الحلال والجزئية كانت الرطوبة
عن التغير وهو ان يجمع من الصورة التي في احوال المالمعنى الذي صورته المحيطة
تلك الصورة واما اذا اليرك بين المعنى التي ادركها النفس وبين الصورة التي تركها
القوة المحيطة مناسبا لصلا كذا ايضا لان المحيطة من صورته المصورة لاداب
المعنى الذي ادركه اصلا فمذه الرطوبة من قبل انما في الاسلام ولهذا قالوا
لا اعتبار بغيره بالاشاعر والاعراب لان قوسها المحيطة قد تعود للاشغال

٢٣٢ الحالة انما هو يحصل الاداء والاداء وهذه الحالة هي اليقظة فتشغل النفس بذلك الاداء
فانها توجع الروح الى المكن تحلث هذه الحواس وهذه كما هي التوم وتبطلها
تخف شواغل النفس عن الاشغال بالمبادئ العالمة والانتعاش ببعض ما فيها فتشغل
ح تلك المبادئ ايضا وما يترجم في النفس بعض ما تشغل في تلك المبادئ
فما استعداد هي لان تكون منقسمة كاللها بالاداء في بعضها في القوة
المختلفة حيلها كما ما به وعليها فتشغل تلك العاقل المنقسمة في النفس بصورتها
مناسبة لها ثم تفر تلك الصور الجزئية في احوال النفس فبعضها هذه وهذه هي
الرطوبة الصادقة من الصور التي تركها القوة المحيطة ان كانت سدا به المتارة
تلك العاقل المنقسمة في النفس حتى لا يكون بين العاقل التي ادركها النفس وبين
الصور التي تركها القوة المحيطة فاصوات الا في الحلال والجزئية كانت الرطوبة
عن التغير وهو ان يجمع من الصورة التي في احوال المالمعنى الذي صورته المحيطة
تلك الصورة واما اذا اليرك بين المعنى التي ادركها النفس وبين الصورة التي تركها
القوة المحيطة مناسبا لصلا كذا ايضا لان المحيطة من صورته المصورة لاداب
المعنى الذي ادركه اصلا فمذه الرطوبة من قبل انما في الاسلام ولهذا قالوا
لا اعتبار بغيره بالاشاعر والاعراب لان قوسها المحيطة قد تعود للاشغال

الاجابة

اعلم عظماء الامور والاشياء كالأثار والاعذار والامعان الروبا بعضها هي
بما في نهي العبد بتبوتها انه قال روبا المؤمن من سبعه وسبعين جزء من النبوة
ودوي عيناها انه قال روبا المؤمن بخير من روبا كلامه الرب عبده ورو
جابر بن عبد الله انه قال بلغنا رسول الله صلى الله عليه وسلم ان رجلا قال يا رسول
الله اني رايت كان راسي قد طلع وهو يندرج وانا ابصره فقال لرسول الله صلى الله عليه وسلم
الشيطان يلبس ثم قال ذالعب الشيطان باصدا كوفي منه فلا يصيد من راحل وعن
القم انه قال راى المؤمن وروبا من سبعين جزء من النبوة ومنهم من يعطى على
الثلاث وفي رواية من ستة واربعين جزء من النبوة والاحلاف محمول على
مرايب الاربين وعن النبي صلى الله عليه وسلم في النبوة في النبوة في النبوة هي
الروبا الصالحة بها السلام الذي له في النبوة في النبوة في النبوة هي
النجوة وعنه قال لا تزل من من ميثاق النبوة الا الروبا الصالحة بها السلام
او غيره وعنه انه قال لا تجوز بعدى الا النبوة قبل بارسوا ما لا يزل
قال الروبا الصالحة وعنه الروبا الصالحة في من الله وهي جزء من اجزاء النبوة
وقية الروبا باطنها اسم منها نحو من من الشيطان في من بين آدم ومنها
مهدب من غنى في النبوة في النبوة في النبوة من ستة واربعين جزء من النبوة

دبر

وكل في روبا هذا الخلد بان عمر النبي كان بعد البعثت وعنه من كان تداها
منها يرحى اليه في المنام وانك بعد ما عرف الاخبار الواردة في المنام تعلم ان هذا النبوة
ومن سلمه عامر قال قال عمر بن الخطاب قال لاجب من روبا الرجل ان يثبت في روبا
لم يخطئه على بال فكون روبا كما خذ بال يد يربى الرجل الروبا فلا يكون روبا
شيئا فقال علي بن ابي طالب فلا اجر لربنا ان الله يقول الله يوتى الاضن
حين موثها والى لث في من لها فضل التي فضع عليها الموت ورسول الاخرى
الاجل حتى نالته يوتى الاضن كلها فانارت وهي عنده في الغاء فخرى الروبا
الصادقة وما رات اذا ارسلت الى اجارها لها الشياطين في الهوا كذا فيها
واخرها بالابليل كذا فيها فنجب عن من قوله وعن ابي بصير قال قلت لابي عبد الله
جعلت قدالة الروبا بالصادقة والكاذبة فخر جميعا من موضع واحد قال صدقنا اما
الكاذبة فالحق فان الرجل في اول الليل سلطان المرءة فاستغنى عما في روبا
الرجل وهي كاذبة فخالفه لاجزها واما الصادقة اذا راها بعد الشياطين من الليل صلح
الملائكة ذلك فيل التحرف في صاخرة لا تخلف النساء الله الا ان يكون جنبا او يكون
على غير طهر ولم يذكر الله روبا حقيقه ذكره فانها تختلف وتطو على ما يحتاج اليه
فخر جميعا من موضع واحد لعل المراد ان ارثا منها في محل واحد وبل يعني ان

لا تخلف

كلها صرحت على خلفها الله في ثلب عباد روباها وسببها وطبيعتها
في سلطان المرءة الفقه لعل المراد ان في اول الليل يهول على الانسان شيطان
في القهار او يلبس عليه لاجزها الضاعده من الماكول والشرب كذا في روبا
الصورة روباها وسلط بعضها بعضا وليب كذا في روبا الامور والديون بعد
عن روبا وعلى على القوى النفسانية والطبيعية فغيب هذا الامور بعد عنه
ملائكة الرحمن وتقول عليه جنود الشيطان فاذا كان وقت الصلوة فله ذلك
عنه اعلمه من انما لا الشبهة فاقبل عليه مولاها الفضل والاحسان وارسل
عليه ملائكة ليدفعوا عنه اشرار الشيطان هذا امره الله في ذلك الوقت بعبادته
وصباحته وقال ان تاشترى الله على شدة وطا فقوم فلا فاهرا في الماله الا
مفوض السوابق والخيالات الشبهة ومن السوابق انما تاشترى روباها في الماله
الاقامة مفوض الاكافاش الحانية يوتى الملائكة الروباها ثم ذكره مختلف بعض
الروبا مع كونها في التحرف فقال انما بسبب خباياها ومدش وفقره من ذلك الله
فانما لوجب البعد من الله وسببها الشيطان وظل بعض العلماء عن اصحاب
التجربين روبا اللب الموي من روبا القهار واحد من ساعات الروبا في التحرف
وعن الدهوري ان الروبا اول اللب بلحى وابلها من الصف الماني لسيح و

الرمح

اسرها وابلها وقت الصلوة لا سيما عند طلوع الفجر وعن الصادق اسرها وابلها وقت
الصلوة فبما ان الله تعالى البارئ المصور للاسماء المحيى تسبح له ما في السموات
وما في الارض وهو الغني الحكيم ثم لرجع الى ما كذا صرحه من شرح مفادها
المعنى والوداد وكشف اسباب القرب والتمداد اعد ذكره في انما ذكره
هو السلك ما كذا منه يتحقق كذا في روبا في روبا في روبا في روبا
سر كذا كذا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
فانما كذا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
سلك في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
شيرات لان في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
بذونه كذا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
بهان هر كذا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
شرعنا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
شرفه وبل كذا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا في روبا
ولا يبع من ذلك الله واما الصلوة وابلها الروبا في روبا في روبا في روبا
القلوب والاصباح ليجزهم الله احسن ما علوا في روبا في روبا في روبا في روبا

الرمح

بنا به جناب دق بعضی از کلمات العاقبه این کلام اتی محلی لک محبت محلی
 علیک لی عجاوزان بهر شکر و زکار لبه اش لک شکر روزان
 روز و حال استین صد هزاران فیض استین بود از تو نظر ان علم
 سوز طراکم هر کلیم فعل جان را در آن راه کام زن تن جان پیشتر که
 جان بن زن با جان در روز است جانان جان علقین طراز نوح
 هر بخار و بر فاروان غار و غار زین پایش برین کر پر در کام از در
 بیج کفر با ایک ایک کج کج در پیش بود ان سلطان کل در زانی
 و نهار کل در دوران کلام بوش کیش زخم مان پیشش خوش
 نپیش از دشتی زبان خوش هر مود چون برین ان زمان بخار پر
 شب و روز که هر شمشیر خود از ناز که پایش غار زهر آینه غلید کفرای
 با هر روز پیشمید از برین پیمان سولار تو از پیش زینان جبارو چون
 این راه رسته اسرارین زهدار که با منم کلان که با پایش از ابر سپاه
 در بر آه نیزه بر جاکه ان پیشش چشمه حیوان بر این پایش لاله در کان
 بر هر وان غنی را در وستان آتش جانوز باشد بوستان کشت
 عشق ندان و بصل آتش کرد و کاش بزخی ان خیال از آسمان دارین

بار

پاسردان دیرواق نه استین زنگه دان بود ان کلا خوش بدق ریحان
 سخن سوخته آرد آتش زوخته که ز یاد بوستان فویشن بوستان چون آتش
 جان بوستان عاشقان مرغان آتش خوانه انه همچو آتش حواره آتش خوانه
 چشمان زانیکه آتش کشت است زانیکه آتش حواره با آتش خوش است
 ان سکندر زان بر در بر فیه بهر آب زان کانه غیره آتش عشق است آب
 زانکه که کجان که بود بهر پاینده که این سخن بکند در آن راه کلیم در پیکر
 در کلیم بهر زین آسمان مقرب در غول آتش با منی چون که کج
 در آن خاک راه ریج تن چون کوه کوه و تن چو کاه آسمان پست خاک که
 در کلیم در نوشته عیش پاک پاک تن چون آفتاب از نبت پاک تن
 تابنده تر از آفتاب در کین دل و نمان کج نور دم خوش تن بحیف
 جان نور جان فاش نه در بهر ریج درین بران نموده آستان کاکه
 شود از ذوق ریج ریج خواهد کام آرد در پیش کج مکنه چون نثار
 عشق دوست مکنید جان زلی بالا پست آتش نور دم زدم از حشر
 آتش کزان جهنم خوش جسم خوش آتش جان کج جان نور از کاش
 تن خوار آرزو آرزو است مرد زبوسردان بی در دست درد

دیو هر چون چارو سر از شد خورده تبارو ان طلب جان با پیشت به
 با خاک تن پارت چشم پیش فاده در خاک بنو با پیش از خدا و خاک
 ان کلیم خبر بر تو خوش چون بوش که در ان ان بهر حس از ان کلان توان با
 سره اینچنین نهادین که دوره چون فادر ان بهر این بخش سید از کوه و غنچه
 دار امیه با کوه با بر تن بر لب نبت آرم طلب چاره که نوازم روز را بر کتم
 عابد چون در سار کتم در کبابی شهر بر در روزگار سوز کات بر کت کج
 از کلابی و نمانت سرو بر کبابی سرو بن کت زنده سادات زان کلام عشق
 این با ان کلمه زان از ان سبل صفرا تو غمناک با کف خور تو را کوه
 ان زمین زان طلب در کت عکس جان غم پر کت حسرت چون ان
 کتیده روزگار حال ان بهر شکر تبار خوار ان کتب سوخته با سرد ناکرده از
 درون پر زرد کف زینستان سربلک عدم روزگار آموز کام در تو غم سرو
 مظهر جو با عشق دوست جان نلام ندر و سر و است کام غم نپیش شد نشیر
 محن این با ان کلمه زان لبی مراد غمناک صافات مغم صفرا بر غمناک
 از روی ارتوخ خال غم حیران اسرار و از آمل غم منوای که در سنده ام
 استی بر آرزو نمانده ام رانده از هر کشانه آسمان خولده بر صام حواش را زین

باز

طلب از عیب در کتم بجز بجز نترس در بهر سید و او مانم درین کلمه
 جوان جان نه چون تو را در بار که برین بهر کج کلیم در دست و در دست
 آرد بر بهر نماند و عبادت آرد در فعال را زان خوشن بگو به رازدان
 زان زنده با کوه آفریننده به در دید و در یک نپسند به خسته دیدم در اول
 بر زان کاشتن خاک کج زان کاشتن زان کاشتن در ان نترس کف در در ان
 خسته و ضعه افزه شتر از زان کانه مرده برین او کاشتن خوش وزد چون سوم
 جان از او را که کج کاشتن تن و وز نترس آتش از نماند در کز این چنین شوز
 رازش این چنین اچنین سوز و سوزش این چنین سوز و در و نکلش به کج
 راه مقصد کرف مرد را هر بود بند کزان شتر صحرای آرزو در ان نترس زان
 این تن خاک است بنده ان افلاکات نترس زان و بی نترس از نمانت
 همه ان زندان زان کلمات نترس کز جان بهر کج در نمانت بهر کج
 این سخن بکند و بکند زین تمام از کلیم کوه کوه لورا کوه کلام کوه کوه کوه کوه
 در کف زان کتب در کج هر چون نماند در نمانت راز و نکلش و نمانت کج
 کف در هر نترس خسته بکند را در کاشتن عشق تو آتش ذوز جان تن
 بد قوم در دهم در نمانت نترس حصار کج کاشتن در نترس کوه ارکان

پسر ستمی است بدتر چنان که در پیشان زمام در نشان نه بدین و در پیشان اگر نه
 زبان از رخ و نه بود از بر که در پیشان همچو که هر که در پیشان جان آن است
 نذر و در خنان سخن نماند نشت نماند پادشاه و نه عکس نشت که از این پیشان
 نیاز دم خوش و جان بمانش راز اجتنی چنان از راز خود دیدم اندر نه خاک
 پاره زار کشت چون در بار که بکر با به راز راز که با کوه در در غم آن حکیم
 به زخمی و ناله ای چشم کوه دیدم یک یک کجاک موش در دو آه در دو آه نه
 طب و زجب و نه کیش جز غم و اندوه بر و نه نیش کشتی به زان طبیب
 زان چوب نطفه به شد در دین کبک بکر در خوش از او فر در خزان چست
 او را به فر بسج اور سلطان تبیم از خطب آمد بسج کلیم کرد به رای کی بنده
 کزنی رفت نذر و کتیر آستین چاره چشم به پیشانم علف روی و یاریش نم
 از ضایع رنجور این مرده ده کار نور از رور کار خسته نه نفس زنده کردی
 جان پاک جان پاک کز کز جسم در زنگ نفس و ایت پیت با سر کتک نه زهر
 زهر و تر کتک اندر تر کتک نه از تر یق سو که دهگاه کوه سار زهر دار در زان
 بنم دلکش چون عبود پذیر ما در جان کز ادران ویر نفس جان را از دهان
 جان کز است کز کز مراد با غم جان زان مر جا رنده آرا در مر مجار

مرند

مرند از اشد مر مجار ز زان کانی عشق مر جا فرس میدان عشق مر جا
 اگر کوه خاک کند مر جا خاک فلک کند زان کلام روح پرورد چون کلیم
 کت از ان کجور علم حق عیم روشن بر ان رنجور شد کج نماند و جان کجور شد
 چون نواز آمد بر ان ز ولید بر کشت ان شاه عقیق سریر کاتر تو پوز جان پاک
 جان پاک کشفه درانی تیره خاک پیش سلطان تو کفم حال تو کج یک کرم سپان
 احوال تو بسج آوردم تو از ان جان جان بشمار در و پیش تن سلطان جان
 کشتن از رنجور کجور فرات همه پایشان همه پایشان خوار همه پایشان همه پایشان
 انکه دروش و او دم در مان از و ت بر زور مان در و چون در دوست
 کزنی پار او در خاک و کلر عالم به نمانش کتک دل آفتاب کوه بر او سید
 آسمان بر سید او دایه زان خوان او را عیب نماند کجور فر در و زبیر و سینه
 انکه بی درات بی دریش بر در غم ان بی دریش عکس را بی دران بی در
 بی در در غم بی در خانی غم خوار بر مراد از ان همه پایشان راز جان کوه کوه
 در این ناز شد زبیر و روشن سلطان گل راغ آرز کون دروغ مع کل
 عاشقان رای و عشقون خوشات فغان عشقون کانی عاشق کتک کتک
 عاشق ز کتک کتک از ادرات زبیر سجن دنیا مر کتک کتک کتک

۲۴۲
 صبری من جمل و بعد صد تا غافل و دعای خاصه لربوبیت و فی ما
 البصیر الحی لوفیانی بالاحقاد و منغنی سبیل من بهی الاضداد و الل
 علی ضایحی عبون العباد و امرت لی الی التار و حلک یعنی و بی الاضداد
 و صانی ملک و کافر و وجه باصلی اللغو صلیک و لا یرح حق علی الایمان
 کالایمانی اهل دایه عندی و سلسله علی دار الاله و فی مصباح التبریة
 بنجوی العار فی بند و در علی ثلثه اصول الخوف و الرجاء و التوکل فان خوف فرغ
 العلم و الرجاء فرغ المؤمن و التوکل فرغ المؤمن فذل الخوف و الرجاء و التوکل
 التوکل و دلیل التوکل التوکل و التوکل علی ما سواه فاذا تحقق العلم فی الصدق
 و اذا تحقق الخوف هرب و اذا هرب من الخوف و اذا اشتفی من الخوف فی التوکل اهد
 الفضل و اذا تمکن من زوایة الفضل رجب و اذا وجد حلاوة الرجاء طلب
 و اذا و فو للطلب وجد و اذا تجلج صباه المعرفة فی الفناء هاج و نهج التوکل و التوکل
 فی ظلال اللجوب و آثر اللجوب علی ما سواه از سر زبیر خسته چنه آرام دل
 کتک چنه کتک خسته کتک مر مر کتک کن آن کوه کوه نزار در غم خوار و
 موش نزار دل بر خست خسته چنه نزار کرده بر کوه نزار بر کتک خواره
 خوار و زاریت بر کوه نزار و ایت از فیه غم غم ربا کن اوله نزار

۲۴۳
 در اورد زنده کتک صبر زنده او است سخن عاشقان و امکاه سخن بود در خوار
 آرا کتک بر چنین تکیسه چون جان نزار کجور صبر کوه در زان ناکه از این
 کتک ن کتک کتک کتک از ان زان کتک این جهان زان و غافل کتک
 چنین بر زان رور و در جانش چنین کتک ان غافل کتک کتک کتک کتک کتک
 طرب کتک نیاز از نشت کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 عالم کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 این و کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 چسب مرغ جان او زان من کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 و پس ناکه دام جانش بود آرز کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 مر مر خواه و ایت ان کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 دام چون و پس هر از بر تر کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 بد و خلی و کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 و سالف بر کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک کتک
 و بعد ما انطوی علیه طلی من معرفتک و لعلی لسانی من ذکک و اصفه

میزر

شفای فالها کما الکونیاطی در دم از بارت در دم از بارت و در آن
 باین نیم هر دو عالم کف و روایت کف سپردن باین نیم چون آمد دست
 شنبه رول کند و آیم بجان نیم روز که رسد که در بخواند دست کنیم در این
 فقره اهل دل میکنیم واعظا بوجوئیند بگوین سخن در حضورش بگویم بگویم
 میکنم چون صافان و خیران میروم در کوروت و زرقان رسد تا آتش
 میکنم زلف در دم راه عمره اش تزلزلت یا در اول که خیزد صفت میکنم
 و به بدین پوشان اگر کم پوش زین دلیر که در کف و کف صفت میکنم
 اینین عرش آیم بیکد روح الاین چون دعا رسد به دین و دوت میکنم
 مرا چاند ده شومین غلام خویش خوان آید امین سلام چون کف هم پانرس
 مدراجی دم ارت ز کور شدم و بیکد این یک و بیکد بگویم ازین زندان
 غمخیز ز آمد صدرا کشان فرخند نواز از بوانه دلم خون شد زارت
 بوالفولان محض کفم آواز از غزلان مقرران خزان بر دل ساز بر افکن
 شور اندر پاره راز جان کنی لغت سانه که بید در نهادم بکشد بنویسد
 یکنگت کلام سیم اسرار غارت کبکش بزم پیر دل ساهل بر بندم
 بر دلف کردن بجای کف خوفا الا عابن بقعه من لادری الا از دست خوفا

بک

الکلم مرغی لقب شفای فی الهوی کما الکونیاطی در دم از بارت و در آن
 نیم هر دو عالم کف و روایت کف سپردن باین نیم چون آمد دست
 شنبه رول کند و آیم بجان نیم روز که رسد که در بخواند دست کنیم در این
 فقره اهل دل میکنیم واعظا بوجوئیند بگوین سخن در حضورش بگویم بگویم
 میکنم چون صافان و خیران میروم در کوروت و زرقان رسد تا آتش
 میکنم زلف در دم راه عمره اش تزلزلت یا در اول که خیزد صفت میکنم
 و به بدین پوشان اگر کم پوش زین دلیر که در کف و کف صفت میکنم
 اینین عرش آیم بیکد روح الاین چون دعا رسد به دین و دوت میکنم
 مرا چاند ده شومین غلام خویش خوان آید امین سلام چون کف هم پانرس
 مدراجی دم ارت ز کور شدم و بیکد این یک و بیکد بگویم ازین زندان
 غمخیز ز آمد صدرا کشان فرخند نواز از بوانه دلم خون شد زارت
 بوالفولان محض کفم آواز از غزلان مقرران خزان بر دل ساز بر افکن
 شور اندر پاره راز جان کنی لغت سانه که بید در نهادم بکشد بنویسد
 یکنگت کلام سیم اسرار غارت کبکش بزم پیر دل ساهل بر بندم
 بر دلف کردن بجای کف خوفا الا عابن بقعه من لادری الا از دست خوفا

بگویند ایم غم زانگش کمان فرینم دوش خور چون از جوان فرینم بگرند
 پرخان نوا هم کف چو اکه صلی خود دران فرینم درین غمگرم و در غمخیزه بین
 که اهل کم در جنان نیم نش نال صداع شورت چو در دار که در شمشیر
 نشن فرینم خاش بگویم ز کف خود دل شوم بند غم و از هر دو جهان آید
 طریکش بستم چو همش فراق که درین داکه در شوم افادم مشک بودم
 و دوس برین جای بود آدم آوردمین دیر بطلب بدم سایه طوبی و دوی خود
 سبحان بویا کور کور توبت از بوم بستم حلقه کوش در میان عشق
 هر دم که غم از نوبت بک بدم نیست بلوح دما جز الف خات دوت کلیم
 عرف دگر بیدر استادم اسالک سخن زهر بکوسر جواه و مول
 رتبار بپوش چون غله تو دات سبب جهان جمیع دل ز جمع سبب
 مجور اول طربال دردم رسد چنگیل اصول عکت و همه چند هر فکر که
 بوزخده او بوسلت شمرند ابرارین و در چند که دران دلبر خوئی
 بکران کفشار زو بر طاهر بکران نیرت با کز سبوت کوان بشم
 تو هر ششم بسور دران دلاکیم از خواب سپارش و زین طرب شنبه
 چو از ده در اناصل نیول چو از طرب وصل خویش چو او ارمغ قدر کن

بدان

بدان از مجمع حدسین چو از ارمغ قدر نفس هر که در خنجاکه قض چو
 آواز بل خوش نوا بزبان شمر هر سر و هم صد غریب از دوا حقیقتی
 که فدا درام طبع شمس بقید طبع شمس بی لب فوسل از عود است
 ز بود توان شهباز جهان که در اوج وحدت است ایشان نبودنی
 ان طبر لایکن که در صفت لاهوت بودت مکان نواز بود و از ادرغ
 عرش مقید چو اندر بنان دوش هر ستم بر بل بستان که بگریم نیزغ
 دوستان هر ستم ارجان علامت ما بیجا طبع مدام هر ستم
 ارمغ و خنده پا که بگریم نیزغ و فغان هر ستم ارمغ بر خوش نوا
 که از سرده فقر حجت اتم هر ستم جان جریل سیر که از کلبه فر بو بر از
 هر ستم ارمغ بر خوش خبر نشن سلیمان ز نیز در هر ستم ارمغ بطیقا
 که در اقر از نرم و از نغم ز نیز در کعبه و سبب نشن غنایه در ان
 دیار جدا نه از مرده و از رضا زیت لجام و خیف و نمر بلش ن پر
 مرغ قدر مکان بدون آرزویش فایان بخور و ز نرین نفس بکشت
 بعضی ساهل پان پکشت نه با کسل این دام در عرور بر پرتا بوج سکر
 مقرر ساسکن ارغون که آمد بسبب ز نوحی خون که در است که در این

۲۵۴ جهان نیاید هیچ نام و نشان از آن ارغوان نرسد که آرد نوید برین از
قون بن ده کاستم بر دلخار نشسته بر آینه جان غبار فرسوده که او زودم
عقد و جان خنجر در ملک و جانین فرسوده که سوز از آن عقل و هوش
در آید از آن مرغ جان در خوش از آن هر که پروردگار غفور لایق نشسته
نرسد طوب در آورده در عقل فلک کهنه ز باجم این خاک را از
انرا که خوشند و جانین و زان در خوشند و زانین از آن هر که دل
بکار آرد بر دوزخ جان و بهار آرد و پاسه اشقی با چه
به کیفی در آن مرغ که از آن که بهر نیم عالم خاکین کم نفس با غرض جان
بیدر آن عالم خاک را که بر او ان فلک را بسوزم از آن دل سوس را
بودر آن عالم و منور بر بهر جان در لاهوت را قلم خود کرده است
را هانت این ده ارغوان که در بر از آن وقت آسمان هانت این
بخت روح با حقیقتی که نشاید از آن چون غلیظ خدا کشت از زوال و وزین
جان فانی است بر هر جان و مان هانت این را خیر شیم که از غیبت
هوش و شکیم و لکن کمال انوار هستش منظر ز نظر ان
بجانش بجا نوارشد دلش مخزن جلا بر ارشد هانت این ده جان کج

که پند

۲۵۳ که نشاید چون غیر سرفراز بگردن بر آید از این خاکان بر زمین با لایق است
روحان همدم و یار شد در او چسبوت طایفه این عادت خاکان
رسدند لیکن لاهوت پوسته شد هانت این بوده بو شیب که کله
انرا همان طرب یک چشم بر زمین از زمین برآمد با لای عیش این بهم دور
نور و این نه طین روح الاین بر دو کوسین کشت استنوات و کربانی
ز روحیان در زده و تسمیان زود و کس بکشت در حور و حور زحمت بر این
برم حضور نفع لغوی و عقل را با بسبب خود اهل وصول مستحق
مقام شود ز با لایق این بر وجود در باقی جام و با بر زین و زین
را که بر این با چه نفیوم پاک کن بر کوزه از خم پاک کن ز حجاب
نیز با نهمه رها از این خود نهمه رود و دست از دست بگیر که بگیر
باید که در بر این چون گرفت از کله و جانین سراز و پاران بر بفرزد
رفراجهانی نشان نیار که بر آید از این نشان با یک با کام و کام
که در بر این از این خاکان نشود و زین با یک بر که از زده با یک بر
بر دست از بر این نهند که با یک بر که بر نهند باید بر جهان کوش
سور که با چه چشم در حمد که بر جان را بر کبر و روح شوم که از این نشاید

۲۵۲ پودن همدم و مهر تو که در جبهه جان همدم کجشم در خیال تو پیش نظر سیر که چو
خوبد این همدم هر صورت و لکن که تو را در نمود خواهد گلش ز در چشم تو
برود رود لکن که در او را وجود بوده است شیب بود و حجاب بود
انکه بقصدت با در آرم و عشقش بیخ دل بخارم انکست جمال جاودانه دارم
حزین که جاودان از او بخارم چه کز در دور در با شرازو آفرین بر تو
از او از چه صبر که جدا خواهم آن به که بزند که جدا بنواز و لولیک
از او سحرگاه روان تو را همان یک درگاه قدم بر رکاب لکن کلکان
بر آید تا حق بر او کردون را از آنکه از افاده در کلک با شو طه فان
بر در دل که از حیا نه چینی باغ شاد در شیم نوبه از در نواخ شاد
حجت در کار و ان در دوحجت طلم نقد کج که با عوز لوج اسرار
مندان به پیش از این حضور در آن کوه چو در یاد بر تو در آن کوه انوار است
آه بجهت بروی از این و با چه طوره کاست فیض آسمان در تراز بال
صیانت بود پرواز چو در در کربان طلاء بن بل تصویر لاله اگر ارسته
بایدت که در دل این نایدت که چو در پرده نوبت نوبت
زینت با بر آسمانیت کجاست که نشاید نرسد که در راه کردن آه

۲۵۱ ایصال رازش که برین نماند که به کشت که برین شایان از وقت
تو بر بخشش که در هر کون سکندر کبارش و او اچشد شد عالم
آراچشد چه در شرم و طوس کو و دیون و صفی که کوی کو از این
نشاید بر این است بجز این نماند با برین چون عشق بود هیچ کس از
نا اول و نا آخر از آنجا که بیاید در آوازها کار که کلک را عشق از
ما از با بر لطیف تر بر این است و زین کار لطیف تر که از این هر کس که
نخیر و جلیب بر و آنکه چو از نیک و عیار برین از در نوبت کج
پوست در پست کج که ششم کج است هر که از این بکلام عاقل متعوق
متعوق که بر ما عاقل زیاد است آموده که در کج برین است در بند تو
در دین است فارغ ز غم جهان و از غم جهان به خوش نشسته به خوش برین
از در هانت است در کات متعوق خوب نگاهداری است و آنکه که عشق نیز
قانع نشوم ما پس از این نوان بار در کات اینتر مانده حیرت
این ده و چو در حق کوبیت و آنکه که به ده فرسوز مناسبت که بودم
پندایت در عشق و از سر کات وین به عشق را در کات ان
علم که در هر سه حاصل کرد که در کات و عشق کار در کات ما به عشق

پودن

۲۵۷ کاین دیو برهن بر دست از راه کاین عقلت اگه ازین چاه نشسته دیار
جان تو نه تو ندیم محض جان تو غنای تو زلفت کس عشق بر این است عیان
در لامکان کس است این است چه در بند بونفس شو شده عمر بقید این
ظهور خلاف نفس کن تا باشد زور که از عشق جیه که در تو را زور
نظربکشتن عاقل این است بهین خود معال العار فی این است پیوید که بون
شیخ عالمک فدا از نظر او جهانک مدد از شرح اهدس جو چو خواهر فاکیر
تو را تو را کمر دلباید که چون عشق آرد زور شکید و چون بچکن شو
اگر در بر دله در سینه سنگ مجال غم در او در سنگ و سنگ مصلحتش در ده
در نه زنده هر کس فرایغ از دست گذار ایس که زنده کرده بنید غم خود که
کاه برده با دیکه کجای است عشق بکانه در او آتش زبانه در زبانه اگر نظر
انجام من بر در آن نس سمنده شو سمنده یکی خیالات عشق عاقبت سوز بهین
در ترانه روز روز و فرایغ بال اگر در غم نیست از آن سکر نیرت کن نیرت
زبان عشق پس راه در از است هر که نشسته و فرایغ است نشسته عشق
راه کسین فرادا که کلام از خود گذشتن نشان که عشقش کار و فرات رفته
سحر در قطع تمکات دلیل عشقش در نه است و فارغ بعد بر مرکب مراد است

م. م.

۲۵۸ چه باشد کن عشق و عشق بازی زلفت که ز کسین نامیز غرضنا راه یکدیو نهادن
عنان خود بدست اوست دادن اگر کوید در آتش سو در خوش کلانانی
آنگاه آتش آن کوید که در دریا کفن برش سو بر بارش وقت در از کسین
بگردن پس در هر طرف کشیم نیا در فرق از امید بهیم ز بهر چشم در نه در دل
شاد بر یکی و آنه مراد و نامرادی اگر در حال با مات که در در نیا در دل
دافت کرد بهر کفر و بهر حال و بهر کار چه در فخر و چه در رنک و بهر دریا
بهر صورت که بود و ناگزیت بیخ مشوق بود در صیبرت نمیش
یکی ز یاد او دستون دید ز وضع ستمش با بر سپید ز بهرین کف در هر کجاست
بهر کجا نیرین دستانت است طاق در از طرف خود که مات خود آمد
ز کلون در طاق سنگ طاق جا ابتدا و بهر فرید به طاق نفس و طاق صورت
پسندید طاق جا مانده کلون از کجا بر سر کردن مردم او را در طاقان کوی
غرض زین کلون بودش همین کلام که در نیرین را بهر بر در نام زبان دان
سوز کیمیا کیمیت که کوم حق و عقد کیمیا صبت خیال مانده از آن حال است
کدر با نیت و نفیض قبل و قالات سخن در کیمیا جسم و جان است
که کجود کیمیا نیت آن است پازین کیمیا ز کیمیا است تا تو کجود کیمیا

۲۵۹ مراد از کیمیا عشق است که کیمیا وجود کیمیا عشق است بین کیمیا که خود را از کیمیا
عبارت است را بهنده ز زلف کیمیا عشق اذ از زلفت کیمیا عشق تو
تذوینت خواه عشق است بسیار جهان را عشق در کلمات در کار
وجود عشق که تحمل خود در کمنه خود وجود طم نیرت عشق اگر باشد ز
دینال زنده الابد چون رسم زلال که از او فرود نیا بهر اگر عشق تو
صاحب کاهم ز ابر عشق که بر دست سوزده نوره ز ابر مغز ابر ز ک
عشق اگر کیمیا نیرت کیمیا عشق نیرت هر دو شوا به کس که عشق غم شاد
هم کیمیا که عشق کس صد فرم آید بر کدر کاه به کیمیا کیمیا بر سواد
توجه کن عشق و پیش نیکام بر این اعجاز کیمیا کیمیا است و در صد بند به
دست و پانیت که در بند بر او دام با نیت مراد از عشق جو در عشق نیرت
پسین دار سکتا در سکتای نادی هر کس عشق از چپ و دست که صد
کمال نیت نیت کمال نیت دیکه چه چون زهر نیت نیت کیمیا چه
چه چون اگر این نیت نیت در دد رسد بهر در و در دد در دد
قوت بر آرد سکتا نیرت بر او کیمیا که نیرت از این جام که نتواند در
زنده کانه که عشقش در دد بشود نیت نیت نیت نیت نیت نیت نیت نیت

کلی

۲۶۵ بشهر خرد برود شد و صف دین با طاعت باشد و خرقه نهد
 خوش وقت که کند بگوید عبرت ز کس در کین برود دل نرسد کوی پوی خانه
 ندارد دیوانه عشق سرور از ندارد جوخت و عزم راه باین خانه ندارد
 این خانه که راه میخانه ندارد چنانچه غم گشتند محبت شهر مستم از آن
 بوده که چنانچه دارد دل را بوی صحت نیست بپسند دیوانه صحبت دیوانه
 ندارد و اعظم غم کوی و غم بنوم آرزو دیوانه و اکوشن فز ندارد
 سستی از پیوسته است نه از اینجا که فوننه منصف تو چه گویم که گسسته او را
 آید پس دل به نیست پس بان در دردت هر چه در دل کند و بر که گفته
 آید خیل نشه خانه و بوش هم در شکند چه عجب سینه کار از هر نو الهی آید
 وقت در صحت یاران ده از اولت نشاط این نه باریت که چون فرزند
 بد آید بعد از صحت و از آنچه منزه و بر اند و دیوانه چند ز غم غم غم غم غم غم غم
 بر شکم درین از آن دستا چند مولد انجمن فز الهی غم خوش و دراز
 دیوانه چند جمل شمع نپسند او هر که از او آتش بجان برود از چند هفت
 بره نشانه و مانده که محموم شده و بوی چند نه در را بگویم نه در بود
 که در هر کوی با پسند بود چو از عشق زینان شکل اند که سانی شده اند

الحکام

۲۶۶ هر شکا بود میان بجز که کرده را چه بود در هر سب ط بود برون از هر
 دو عالم راه جسم و ما عشق کام اول بود نشاط کوی پوی اندیشه
 که دریم صیقل عطف بود دل فغان زور عشق دل نیت نین با در دل
 جز آب و گل نیست ز عالم و آرزو در غم عشق که بنده علم عشق علم عشق
 غم عشق از اول عالم بسا دل پیش در عالم بسا این عشق نو که تا با بر
 عشق بر بنده نشانه بهتر معشقت ده که در دهن در کافر و کافر و خود پسر
 زید عشق عشق نازک بافت زور او میند آواز که بافت اگر همچون ز می
 زین جام خردی که او دارد دو عالم نام بر وی بکیر که چه صد کار آمانه همین
 عشق در از خود بهانه ان روح را که عشق حقیقت نیست نبوده بر که
 بودن او غیر عاریت در عشق نیست که عشق است هر پیرت پاکه
 بر عشق بر دودت باریت عاشق شنیده است دو عالم بر نواز بر طبع
 شاه بهر نشانی عشق و عیانت که با نیت نایب دل بر جوان
 نه که بجز عشق نیست بر هفت قب ن نو که قب سیر این که کوش کن
 ارک کوشا نیست اندیشه را با کن و دل ساده شو نام چون آید
 که عشق و کوش نیست چون ساده شد عشق بهر نفس در دست این ساده و نه

۲۶۸ نمیدانم استیاده و خانه زارم و علایق جسمانی بکلمه علم نورم
 عشق بجز در عالم ظهور بخش گشته کلمه بعد است این که کلاف
 بیولانه ای کرده بجم مجازی نشینده ز علم حقیقت نوی ای مانده
 مقصد با دور آنگه دوغ ز بد غزور از علم کوم چه چون و اند طریق
 تا که پویا علم طلب که تو را خانه سازد و علایق جسمانی علم طلب که
 بهل نوات سینه نتجا و طورات علم طلب که کتابت بعز
 زو نوات و خطایب علم طلب که نماید راه در ستر ل کنت
 آگاه علم طلب که به الایت حالت تمام و مقامات علم که می
 را سبب است روشن ز چو ایل اوست علم که در بوی جان نو علم عشق
 ز غم نشیند عشق است کلمه غایب بود سار به در ذات وجود بوعشق
 کن در کوشش که عشق بود عشق بکوش علم سر همه خدات در عشق
 آرزو که علم است ان علم ز فو قه بهند ان علم نواز نوبت است ان علم
 نوبه بر در هر که که که عشق و جابر هر عشق که جمل که فخر تو را نه بجهت
 و آخر تو نوبت نواک فدو فقا و لغیر جمل که عو خوا من عزیز ملک
 با سبوا و بغیر جمل که با طوا صدات جمل که تقسیم نعتی و جمل که تقسیم

۲۶۷ روی کسی شریک نیست چون روی آینه ز صف این ز باریت تروی دل پوی
 او را غیبت ای که بقیده فاروت نورا بر من و چو ای بپسند پوی
 دل در پیمان و آن ز نیکوت نورا کیدل داری ای سرت کیدت تورا
 ای که از دیره امکن وی ز به عالم کون و مکان تیر شاه جواهر لا یوت
 خورشید مظاہر سوتا تا که از جیب جسمانی در چاه طبع خود مانده در روز
 است پاکتر از روز بزرگتر زین خواب کران بر در اسیر برین علم
 دل بجز در برب یارب بکیر تو بصفت کمال در جبر تو کانی بنده جبر
 عاصرا دین عرق بر همه مرا از قد علایق جسمانی در نید و بوی شیطانی
 لطف نوا و خلش کن و از اهل کرامت خاصش کن رحمت نماید ل زایش کتب
 کرم که در کاش زین پیش من ان در حان بعدت رحمت در سبب ان
 دارست ازین روش کن رابطه بل خونش کن ای و صابر بپایم کس چه شکر
 خطا مان بر کلمه بجز جبران در رض و جواز خدا و ان الله بکو
 بهمانه زار ان پیده که خطا کردار در راه خدا فخر زدی بر لوح و فا
 فخر زدی یکدم بخود آد بین چه کس بچسبند و با کلمه فخر زین جواب
 کران کیش خشر بر حال خودت بنام هر متر علایق نفسانه روا شده

کندان

۲۶۹ طریقه فقیرانهم بشری بخون واقفم خیرش با نالو و تنه از کف دلایک تنه
در کف خیر همان سلطان وجود خیر بر کف ملک شهود ارم همان شسته
قدم خیزد و همان برایش قدم بین پادشاه دولت سرشاه بین نوبت آن کز
فوکاه بین جن پار مرغ قدر آشیان بل پر در کافرت فشان زیر پانه
صغیر نوت را کن عاشق عود است و بسو غزلت جان پار جسم
جان کدو جان جان پار جسم و جان هم دین در بریت عزیز جان جان
جان ریاریت محفل است و فلو کاهه از برین شمش همان نواز
صد هزاران عالم با اسم و نام طرک و خیر نام دار السلام هم از آنجا خیر با
برن بر نواز ملک یک پر برن چه تو نام کف شرح عالم کاذبان جا نیت
مهر بر چشم برادر ای کاه نیت مسیح عطا هم از آن کاه نیت که
بغیر عشق و آسره آفاق کاستان خیر هر چه دار اگر عشق مهر کازم که
جورینان خیر جان کدو اگر آتش عشق عشق را کیمی جان خیر از عشق
جهت در کدو است و عشق ملک کسان خیر آنچه نشیند کوشش آن شوی
و آنچه ناید چه چشم آن خیر با ری پرده از دور و دیوار در کجا آب اول
العبار به راه طبعه و عشق بر این راه خوش بردار شود آن عشق

کار خیر

۲۷۰ کار خیر که بر پیش عقل او در شمار با کوه با لغد و الاصل با جو با لغز و الاصل
صدر است آن زمانه که گویند با ضیاء دیده بر دیدار تبخا رسد که کس نیت
پار او نام و پناه افکار بر با با محقق کجا جبر بر این مزار در این راه این
نوشه تو این منزل مرد راه اگر پادشاه و زنده راه چون در آن با
میگویند پشت بر خیر محرم که که از کدو نام پرده از روی کار بردارم
منه از آن کس که نیت عشق است در غایت عشق خیر نام ارم همان از
نظر زبانه در جهان نواز و چنانچه تو مقهور درون و منبر چون شده ام
پا تو سواد زاهدان در دست بر نری ناز و ناز بر نون نانا ارمی
ذات تو از آنکه در جنب فو کایات کافر محمد در آفتاب ذات
هم طقت و هم ظلال و هم کس بی درین باب طمانند تا کوه بس کوه
راطر یکره نکند دل کوشش نبرد و پاکت صیدا در کت کدو آن بنا
شادی مبارک با ناز غمی وقت که هر دل نرسد از کرم مهر و کدو
جان این زهد و خود نماند چند زهد است و خود نماند بند و اهل کس بود
کردارم بندگش عشق جو سوزده جان رو که بر ناید کت دل چنان بند
که بر ناید کند هر ملاک از و رسد بنیر هر جفا که او کند بر پسند همه است

۲۷۱ است با ده است تو بیوی که شسته خورشید چند بود ده پمانا ده پمانی
او کجند مطرب عشق نواز رسد غمگین که کوشد آواز هر نفس نغمه در ساز
هر زمان زنده که آغاز همه عالم صدای نغمه است کاشیند این چنین صدای
دراز نماند ممت است عشق میگوید این سخن را باز در بجز فیض می آید ک
لیکن فطرت خاطر پاک لب است در این چشمه سبک چون آب کدو چون
آهنگ چشمه کم زنده کاه تا کدو کدو بر حوالا هر سو جو ناز است نام
هم خود خورم آب و هم خورم نام زنده در عشق است و ریوزه کم کدو
بیت ای ساقه جان خداک و عمر پر کن شرح از صبح زان که بر این
دل بساح است روشن کن غزه بر است تا حاضر صدم نشینم در بر تو
آن به نشینم زان به لبس و یقین غم زلف لطف لطفان هر چه بگویم ای
مهر امروز زنجیر نشینم کبر امروز غم تیرین در کس که کدو کم و کس
امروز میل بر قدم آوردن تن این غم که کدو میر امروز پرده زلف بر کدو
شوان دوش نظر از با بر نظر امروز او صدر جو حدیث دوست کوی
که جو اویست در ضمیر امروز مهر و کدو تو بگشتم یاده هر که از غم شستم
زانکه من جو بر نماند و بعد ازین که جان رسد کس در جهان مهر جان

سازد

۲۷۲ سازه کدو نام که در جهان ستم غم و دشم بخین او چون بخت او در جستم
بلی کردم از دوعالم روی دیده از دیگران تو بستم بریدم دل از عشق خلق
ز انبیا بدت بچشم چند ادر دل مانگش زین من و ما و زین غم
فش سر کوهان ز غم آن دوت رخ همچون زین آن کس نوش او کدو
دوست ده زنده باشد بجاک بز چشم دل زینا و اوت بر دار و ملن از
چک این و آن در کس چند کدو که غم نیت نیت نیک چشم ز عشق
الک من سر کدو در دیم زده عشق آن دل با پای کدو که عشق آن دوست
چون بر آرد دوست دل زین سر زینا زده سبغ که قاف رسیدن کدو
بز رخ و لم رسیده برین کدو بز مغز که کون زده و ایت بود در کدو
دازد او طهیدن کدو بز خاتون روح خاتون زین زین زین چادر کس
عشق و دین کدو بز ان طبعه که کدو است به است فخته طبری که
کدو نام است آسوده پد که کدو است کدو نام آسوده ز کدو کدو نام
ت زلف زین زین زین زین کدو است به کدو است انعام عام است
بش هر ان نفس بر آید در سماع است که کدو است انعام است
غم عشق تو از غم نماند است مرا که در است آب جوده است میجویم نیت از

بخت چونند که خوشتر از اجابت مرا کند و راه عشق سپهر منور بود عشق این
 نهالت اودام که در لغت و در واکر در نهیب ال جمع شد آنرا لا والله نهیب
 زلفش نماند جز در زین مژگنش لکه کحل از نهیب عشق بیادت کرد
 مکنه عشق موافق کن بکرت غلام را مستی کن بکرت غلام را بدل است
 کدان پیوند جانست بجان شکو عطایت توان است نزل که بخت پیوند
 میباش چنان خود را که جوهر سندی است عشق کینه در هر خانه باشد
 در آن شمع فلک پر دانه باشد بیادت که با زورم چو زنده زنده شادانی
 تازه باغ سر راه کوه دانه تو داور دلم را درونی روانه تو داور لب و عشق
 پروردی دلم را با آتش آب دای مخمل را بدل زد و آتش با هم کوز کرد
 وی بود آتش دلفروزی سیلان در پیش کمر ز موری چو آتش بر بسوزان
 صبوری چو آتش طلب پر دانه چند هوایش در سرد یواز چند در آن غایت که
 جان پاک با زات خود با هم در میان زات در آن کلبه که در در شب
 وزارت حکم است با هم پیوسته است در آن صحن که میوه اکر است
 دو صد دریا نهان در کبر است در آن عالم که متر است زات در آن کبر
 کاه کشت است در آن دیوان که با کبر است زات موانه فلک بر سق
 بیازت

بخت در آن کشته کشته به نیت دود پر و زهر و خاک است
 چو در آن کج این نیت صفت بر ایا که حزان ناکه صفت بر کج این
 از روی زبون غایت کرده با کله کله کشتن بر کوه و پیش کله کرد از
 عمل چادیت بیگانه کفار چو طفلان کشته مشغول بازی چنین بود هر سو
 چند نندی نعلت چند پش پرده بر کار بر افکن برده یکدم شرمش کرد
 بیای برق خوشنمای امید سر کرده عمنای جاوید چو باغ دیده بستن
 آتش حیوة آب حیوان جانی آتش زبان بند صد شب خود ستان
 کسان کیر شرح پارسه امیر کوز خجانه طبع است بودای جان
 کندان از کوههای شیران بخون پلای دلهای دلیران خون آبر نهایی
 سگ زب نذا فزای دلهای سخن کسان کبر با نهایی جان روز
 فرخ بخش الهی نهان روز بغارت داده هر ساعت چنان سپند روی
 آتش کرده جان الکر شکر کرد در کشت از تو بجا کشته آتش از تو
 فلک داغ نمانی تو دارد زمین رخ بر کف پی تو دارد خود دیوانه شود
 مونا که خود دارد از تو کله کله این سفاقم نیم خوردی
 بجان کفر از نیم دردی بر آتش بر جی رقب دل را لبوز از دل غبار

آب و گل غمزه از غم جانم بماند و ز بیم بکشد زانم بماند چنان نبرد
 دایه بخت که بشکفتن باغ بخت بر از و ز آتش بر جان غمک بگذرد
 که چه هر که شود خاک چو زوی یک جسم ابرم را بر کبر در کفر است
 کیش بر چه بهتر تقابا مبدل کن خیار با بخواه دلم را فخر ارا خود کن
 رخ بر مطلع نوار خود کن کجا جادو جو در دام را بچوش آورد بر پرده
 را کجاست خنجر جادو که در ام شوق آب زده کانه زان آیه که بکند
 طلب داشت تمام عمر خود را شرب داشت از آن آیه که چون مر
 سگبارت و دلائل ز آتش خوارت باشد از پیش هر دل
 خبردار نذر در صدف نونی شهوار خود برد کشت بر بزاره متن
 در پیش کای ندارد کنج عجب خود بر زمین راه که در پیش ازمان ده
 نیاید هرگز آن با چرخ دوار بزور زمزم است این کار هر آن نشی
 که از تر نفوس زبانش آتش ددل سخن نور است ز کیم خورد به خنجر
 سیجا کجا بوده پس چو در دشت شب از دمنز لرزید
 عقل چون طور سگ بر کشتن که زان کوشن کجا بجای سینه زایه منز
 سخن از عشق نبود تا تمام است بر ایا سخن با عشق تمام است چو است
 خیزد

خوششید فلک سیر که بر تو افکند بر سجد و در خوش ان دل کینه کاش عشق
 نشین کاه شامش عشق است در آن جان که این شهر او وطن است
 نه پی کوه و دجای صفت سخن جان زیم نیز سخن شسته بخت چو خوشتر
 سخن گفتی که را یاد است ایفا فدا الله چه استغاث ایجا کیم بر سخن
 کوم دین بزم که از عمر زبید دعوی رزم که خضر مبارک پد آید زین
 همتش این ره سراسیمه کرا کاد زین وادی مقام است بغیر از خاک سه
 بودن و است زهر مرکب با تلخ آن کام کاز کام دل خود مر بدم
 دین میدان که خون ریزی عذرات سیمان که بود پیل مور است
 نای مضر مشو نه زنا زات متع خوان عشق نیا زات چو در دل
 شد بخت آتش از دوز آب خضر توان کشتن ان روز کجای کف آتش بر تر
 ز جام عشق آتش لال تهر چو در زوی دوزخ بر بوشن خویش کوه است
 بیاید برتن خویش طریقی دوزخ کس چندان که کتن سوزد و که جان ستاند
 جو آتش داور در شعله پرورد که می بوزت در دست سرد سخن ایجا که
 عشق آتش دوزخ متع صحت میز بسوزد کرا و کشتن بود با منزه کرد
 رضای منزهای خاطر است چو من در دوزخ کامل عیارم کرم صده

۲۷۷
سوز غم زارم همه را بنمودم تو خورتم نیامد چو نوشتم مرد با چو تو گوهرم
نیامد بر تنگ دم ز هزار چشم چو شراب کش تو لب و سیم نیامد
زیت مراد خود را دست زور کشم چه مرادمان زان پس که تیرم نیامد
دیدم بستم که دل از یاد رخ بستمانت بفریوت یک دم در اینستان
را عاقل اندیشه جان دارد و عاقل جان با تار با تار نیامد
جان را دل بی مغرب است زنگه ییب غوت قدس بخوان که
شیطان را بفریاد کوشند صفت جان را هم جانان بگریه نشین
جان را بوی تو از نبرد بر لب عشق آتش از دور بخور و لبان را
ره جو مقصد بودان بنمود پیش عشق انیت که اندیشه کزبان را
کاوم خواندگی وان در کم تو نگر عشق هم کوفه در اندر و هم بیان را
رو خواب طب ای دل که نگرند تو باج جزا دادند بخشند که در آن را
در بوس خانه تن دیر با ندم کجاست مرگ بگراند این لب که شیطان
از تو غم غافل از غم تو غافل بشر که در بر و دست جویم و در دل بشر
تو در اندک رعایت از تن جانها جسم کز جهان بجز و تو عمل بشر
انسان بودم روز قیامت کانه الله رفیق که گشتد تو تنی بگر
دش

۲۷۸
نفت با دم و بس که در عالم بکشند مهمل تو با تو یک مایل بشر لوله غریق
اصم درد و جهان یاری نیست بود و اصم با اصدی کار نیست کرد بر تو
ایر بر مایه بی نیست خوش و لم غیبت بله غیبت من اگر درم از ان
کاشن زدوش مال یک جزایه توام کاشن دکواری نیست من اگر فارم اگر حسنی
شود در کاشن کلینت دوران فارو کل و عاری نیست و لیزن هر طر در
پاد لیزن و نه چون بل بکرم غیر تو دلاری نیست جریه دارم از ان زاهد
بن کبیر و صفت زبانش بجان حاصل کفاری نیست دو صبر ز کس است
کچره زدم که درین دور جو عارف شیار نیست ای در دل تو پیر
مشکل زهر مشکل بود آسوده تراوان زهر چون نقره دل از حاصل زهر
دل را یکی سپار و یکس زهر از زردت پد لان را بوی در مان آمده
یا د تو مرعشان را امونش جان آمده سینه امون زهر تو زهر تو زهر
دیه با منم ز در عشق کز آن آمده عاقلش نوه افق خیزند بر سر
کوی ماست پی کوبان آمده صدر ان عشق کشته غم زهر در پان
عق است کوبان آمده مت توام از و عو و جام آزادم مرغ توام از دانه
دام آزادم مقصود از کعبه و تجانه توام و نه فریاد هر دو توام آزادم

۲۷۹
عمر بنفردن و دن یکگذرد بهر طر دیده بکس خون یکگذرد ز رخسار و دست هر
میخضار اوقات غریبی که چون یکگذرد مت ندان مؤمنان دنیا چون
بندان توان گرفت آرام که بجز حق توان گفت نفس که ز بوق توان گفت کام
شع اتقین با دگر سزق الله طوطه بر و ام محفایت با کدورت غم کوشه
نیت خارا ز دو دام که حقایق شایب کشید چشم بگریه از اصنام
چون زان نبرک و بو کدر نهر در و هم مردان کام سا که راه حق بخواد
عیش طاب و حل او خواب کام رسکش مبدم حتی توبه آیدش بر نفس
ز دست پیام همه شبست لیل الله شش کبیر نیست چش آرم جدا
شکله کن راه خدا جدا و اجدان حال و مقام بهتر از و عشق و غیبت
ز انکه زان و فخر که ز دوغام روح عشق و سینه پر عیادت چهره و خانه
پراصم بنده ریو و خلق عادت بتلا بوس بر خطام فتم سر اری
چگونه سز زینم خوارگان کالانام اکتا و بوشین بر شد که کله
آیدش بجهه و بام که حلاوت بر زد و حق منبر که کوشش آرم
کام که کز کند زاده عشق اکتا از هر فضول کرد کام نشود کبر لکه بود پیش
نشوشت لکه مبد جام مرغ غم شکار که گوشت تا کز در نام چشم خود ام

۲۸۰
کامعانه جهان کشید گشتی نامیده کس فلام بنده بره عشق ککو مذهب خیرین عشق
تام زده از پاپوس نفس زود از پاپوای کام بر سر و فخر خیرین سز زده خط
انفس یکینه دوام هست از مراد بقیم کند بر هوای فراقم جد شایبان
باده عشق جد سب زان با آرام تا بکیت بوده انکور چند در کله فراقم
تا بکی یونغ و باغ و متاع چند در کشف و باده و جام تا بکی در خیال جامه
وش چند ریو و مونا و طام سخن عشق خیر عادت افق شکر یکینه
خوش کام آرمونس هر وحید و فردی آرام دل بر ایل دردی و با دین زین
یکزه دست سندان از سر سینه بی عینک پنهان و با سر نمک بیت
آرام جان خسته یا دست سیر دل کشنده بیت نفس کا و کز کبیرم طلمه افق
این کبر هم بوس ره دن او اب کوزنایک چنت لک دره بر بچ کبیر
خدا و خدا و لاده بر بق رفا و جمل و ادر این شربار دل کشنده با صد جان
نور سینه اشک زخم نوره دل ده ز در با جان انهد شمع در دو غم
بیزد بارز کاشن سچوین صبه هر بر سر با ب افق آرم خود از کعبه
دل نکل کب زبانه را بجهت ز کوه زبانه ده بجهت خورس زوار
داده بر قوت کرم رفا فریکه کجا و زب در کاه کرافم راه زده

ایمان

دیکو که هر پیش دارم منم که گشته خوف خویش دارم پایداری نه از من بزرگ
در هر یک هزاران غول زمین دین بپولها اینم عزلان کریم هر طرف لاجول
کوین هر یک ازین ستر من جو صدرا راه اقیم قدم کوشده عمر درین
غمگش ترش ستم افاده کم رنگ درین مجلس نشیستم ستم خدا پیوستم
بمن برستم چون کافرم گرفتار دل دو دست رات در هر گوشه منزل
ببین بر آتش که هر کس بماند در این دل کار خندان کورست و کورده بستم
کیم بدتر از منی که ستم شستم بد و توبت کویان بسوی لا اتر اقلین
خوان ندید چهره از آینه غیب عجب پندار شهنشانی لایب بر پیش
جان خویشید آیت در این طرف نور استسوت ابر کوشش بکوه احد
پاره شود در عجب است کاشن بچاره شود عزم دار در سفر چون بنشینند
بکسلد بنه تو را عاقبت آواره شود روز نهاد وجود خود از دیر فرس
سویحان راه کوبدیر با چو دایم دل و دیده بطوفان با کویا سیر غم
خوار زین دیر روز مرگ غمزه دیدار بد و انکم با بجد فرغ و
از دیر برین سخن اسرار رتبا العالمین صبر المؤمنین به ضیاء و اکمل
بنزاد الصبی فالکث مع اهل المؤمنین فی مسجد الکوفه و حد ملکنا

الغناء

الغناء الاخرة فاحذ بهدی حتى خرجنا من المسجد فشی حتى خرجنا من المسجد
لا تکلمنی بکلمه فلما اصغر نفل الصعداء تم قال ان هذه القلوب و غیرها
او عاها احفظ عتی ما افول ملک الناس تله عالم ربانی و صنعتم علی سبیل
نجاه و هیچ رصاع اتباع کل تاغی بملون مع کل روح افسنصوا بغير العلم
و لم یلتویوا الی رکن و یقی با کبل العلم خیر من المال العلم بربک و انک تحب
المال و المال منفصه لفقیر و العلم بربک علی الاغنی با کبل العلم من بیان الله
یکسب الانسان الطاهر فی حیوینه و جعل الاحد و نه بعد و فانه با کبل العلم
حزان الاموال و العلماء با فون ما یطی الذرعا با هم مقصوده و انما انهم
فی القلوب موجوده هاه ان هم بها و اشار الی صدره علما جا لواجب
حل یطی اصبت له الصاعرا مونی لیل الذین فی الدنیا و یطهرن حج
علی خلفه و بنده علی عباده اوصفا و اطنی لاصبر له فی اجانه یفدح الشک
فی قلبه با قول عارض شهره الا لا و الا لا الی صفا سلس الضیاء للشعوان
او صفی با جمع و الا خا لیسان فاما الذین فی شی ارب شها بهما
الانعام الائمة کذلک یهرف العلم عیون حاصله اللهم لیل لاخلوا الارضین
فانم کله یحجر ظاهره مشهور او مشهور لئلا یبطل حج الله و یبنا له و این

بره دارنه چشمان در شب بده قائم جانان در مجامده دایم دل بریده زین
عقبر کرده از هر دوری در سوزد من عشق کز کز لعلان سوزد از دل
هر صدمان چون سوزد دوی پی پیچ او بداند جزا و نه پیچ مجردان کز
یکمانی فرستند هر دو کون کردنه چشم همت بیز هر چه بر سر نوز راه روی
دلیت نوزاه صحت و سجاد و کبر و خواه ناز سوزد صومعه عالم قدس بکن
عابد بر غایت حواله کایم با فیه کز کزین خیزد و بر سیده آی نایز کز
دان عقده چه عجب چه هم و عن بعضهم فالکث فی بعض ساحی فریشت بقا
صنعت فیها انسا بلیعه جنین تقریب من المفاراة و اذا انا هفتی قد اخلت الحو
و اقلقت استیجانه و له بکاء فقلت له با فنی فیها الجاهة قال فی دله الفراض و د
المطام و الایة الی الله عز وجل قلت هل لک ان یعطی قال عطف نفس لنعقل
و راقبا لله فی احوال کفر عند الثبات و باهی بد اهل التوکل فکله
زیدی قال ان الله عباد اخلصهم بحد منه و اصطفاهم بحدیه و منع ظلمهم بال
علیه و سفا هم بکمال التوفی الیه فطاشت فی الکلمه احوالهم و اصرفت من
التسوا لوانهم فاجانهم من کثره البکاء و صر و و اکابا هم من سنده العا
مجر و صه تم قال انصر عتی فقد شعلتی یرب و لیکر و این کایم

۲۸۴

اولی و لک و الله لا یلون عد و الاعطون خطرا بهم یخط الله حج و یسائه
حتى یودعوا نظر انهم و یزعوها فی قلوب شها هم هم هم العلم علقاه
الامور و یباشر و اسرح البین و اسلا فوا ما اسوعر المذخون و انسا با
اسوش من باهلون و صجوا الذبا با بدان او احما علقه بالحل الا علی
با کبل اولد خلطه الله فی ارضه و الدعاة الی دینه های های شوقالی
و فیه هم و اسعفر الله لی و کم یله فی این میز جان بوز شها هم هم
منظم فی بیجا غیب طرح سخن تراب بنم لایرس صبح خوش من
باصحا زجام ان مرشد با زاورف جماتا و جللا در او پد اهدا
لایزاله کرامه زار دت بعبود بودیش کلید کعبه مقصود کله صبح زنگ
کبریتش ستم و حدش نکش در فانش نند و فو کز ان سهره بجزا
احد جن حجر برفت بر از ایستان است بی شها با راج لا مکان او
زدهام برات همت منقول کطعت به و لایزنی یعیول از غلایک عجم
بمشد کز غش با دوان ششد نه خوزد ز غلش بنجر نه بخود ز کلقان
نظری برده از غلش در و جو بستی در شه و همته شوق عارفانه کراه
دین پویند نام ایشان جمین کنید زار از زاده بر سینه کز این شوه

۲۸۴

۲۸۵ آفت و کبر که هر دو در راه خود اول خود می خورند از خود بخورند هر دو
ببر برین دو مان چو شود راه هر دو هم یکی عرفان چو شود برین کبر که هر دو مسلمان
کوی یک کبر که هر دو مسلمان چو شود برین زود کون بنایزم کردان و از هر خبر زرا
بغیانم کردان در راه طبر مجرم رازم کردان زمان که هر دو بر نوبت بازم کردان
دوشنم بر یکدیگر خواب آوده خوشتر دانم و سجاده نواب آوده آمدنوس
کنان منجی بود و دوش کفر پدا رتوای ره و خواب آوده نشت و نونکن و
اگر خوابت توام بکزد و زو این در خواب آوده بطارت کردان منزل پر و کن
مغلوب چو ترفیع مشاب آوده پاک و معاذ شود از چاه طبع برای که
صفا نه بد آب تراب آوده آشنایان ره عشق درین بحر معنی غرق شده باشند
آب آوده آب کوبد رسوبان خانه را سیل آید و در دراز را عارفان شده
زاید با جز از کرم سهم نه معنی را ستان بزم کت استان کند زایش شیره
پانزده عشق زبنت میرد برام قدر که هوس غامگدانی خانه را آشنایان صفا
بر درین کت نبردن کند خانه را خلیج خواهد نام دوش عشق ای خود کوه
کن اف ترا ای دل بکوی عشق کناری بکنز اسباب جمع داری و کاری میکنی
لا تخدش فلتح لابل ولده من بخوی اصحاب رسایل مضانه تمایلی

در مرده

۲۸۶ و سروده کل ماهو فاعل فالمنغ من علیة معروثه و الفکر کرام و الحف عاجل
ومن اللابلان نراه شتمرا فی خوفین علی شطوط الساحل ومن اللابلان
هری من شوقه مثل التمیم و فی الفؤاد غلائل ومن اللابلان هر ی من
انسه مشوحاش من کل ماهو شاعل ومن اللابلان هر ی من یما و الطلب
فهر مع اخین بلابل ومن اللابلان شحک بین الموری و القلب مخزون
کطلب اللاکل ومن اللابلان خزیه و نجبه جوف الطلام فاله من عائل
ومن اللابلان نراه مسلما کل الامور الی الملب العادل سینه پر انتم
از هر چه تنای نوبت کارم اکنون بخوابدیش بر دای نوبت من و کوش
بیشتم سر زرد زاهد بتواران ذکر بترا نین جائت کبدر از نوح ضانه
فرز از زلف زما کبدر بید باین دل و پانزده واعظا به معنوعا فرودند
ببر صفر نیک که ستند از غیر رخ دوش در غفلت نیت و
چه چاره توان کرد و دیده قبل نیت هزار لطف نمانت در شغل او و کز
دوش ز احوال دوش غفلت و ده کوه به سپوده کوشش پنجم کبر کت
مجنون کند که عاقل نیت در پیش عشق و در غفلت نیت
زانکه عمر آید نیک نیت روح از بلایست که معنوعا و این خود بیان است

۲۸۸ انکه بر عشق که با خواب و خورشور کوز هر حق بل دجنت او شد با نکر
آفتاب ملک خوبروشی ای که در ام پنجش منوری کوز عشق نیت معذوری
کرد و یوا کفان عشق بکود کربیع و عقیده شوسوی روی زرد است آه در آلود
عاشقان را علاج بجواری تر عشق نیت در تو رو کت نیت کب کوزی
بجای دل خون کت نیت کب کس زانکه چون عشق نیت کس کس زم صحبت
حور شوام که بود معین تصور با خیال تو که با درکی بر دانه سرودای تود
دیده با ندی پنهان چشم ترا در کوشش کوزی رازم مرغسان از نفس کت
هوا کت شتم هوای تو که صید کند شامم روی آن عیبی تر تلبه نفر بچک
ابدانم و نیت الوافتم فغال ما الذی بلغ بک ما زنی فغال الوافتم من
الآن و فغال حق عطا الله ان یوفی الخائف ثم جاوزهم الی الله اخری فادام
اشد نحو لا و نیت فغال ما الذی بلغ بک ما زنی فغال الوافتم من
عطا الله ان یعظیم ما نرجو ثم جاوزهم الی الله اخری فادام اشد نحو لا
و نیت کان وجههم الملبان التور فغال ما الذی بلغ بک ما زنی فغال الوافتم
فغال انهم اللطون انهم اللطون و فی علل التلبع من نیت ان شجابه کب من
حیا الله تر جلی حق می ذوق الله علیه صبر بک حق می ذوق الله علیه صبر بک حق

۲۸۷ کام نیکیش آبی بر جان دلمت و فای روی تو خواند دل بچاره وقت
هوای روی تو رشته جان بروی شمش هر زره کوز ناکم دیده بدوزم از جهنم
بهر بقای روی تو خیز تا از در میانشک روی طلسم برده دوش نشینم و درای
طلسم زاراه حرم وصل نایم که کب کت ز در یکدیگر زادی طلسم کت نیت
بر دل با دوام اگر ز جوغم عشق تو داری طلسم عاقبت منزل اوادی
خارش نال است حاجی غلغله در کسند افک انداز چشم آوده نظر در رخ جان
دو است پاک تو اول پس دیده بران پاک انداز برسان زاهد خوپین
کب کت عیب بند در او پیش در آینه اوراک انداز ساقی کب کت زان آب
آن کون نکر در بیان بچکان عشق او خام نموز بر کب کت نیت ترا عشق کت
تا بجز میرد بد و در دوزخ نیت عشق تو نکر روی کار جهان کرایه ناخوانده
نفس قصود از کار کاهن در حلقه خانم زین بطبع کفند با کزان چاکت
کب کت نیت خار چکان کب کت عذر ان بخواهد سلامت خور و درین وقت
متر آبی با جز کوش که هر خبر نوبی تاراه و نیت کب کت نیت در کت
حقایق و پیش ابر عشق با نای سپر کوش که روزی در نیت در نیت وجه
چو مردان به نشوی تا کب کت عشق با بد و در نیت خواب و نیت نیت نیت

انکه

٢٩٢
 تزان كفت نشه كفت باغ و لان راز مخلف ريش زوس زباز جهان را
 چون منبر و چون توبه بود بود به معيتم اربسي بود قال بعضهم ان من احب عبدا
 الله اليه عبدا عاز الله علفه فاستشره كثر من يجلب ان هذه مصباح الهدى
 في قلبه فغيب علفه البعد وهو ان الله يدنر فابصر وذكر فاشكره وادنى
 من عذب ذلك سهلت مواده فذخلع سبل السهوات وتخلي من الصوم
 الواصل الفرج به فخرج عن صفه العي ومشاركه اهل الهوى فذا بصير طريقه وسلك
 سبله وعرف مناره وطلع غماره واسلم من العري باوتها ومن ابحال باب
 مضمون العين مثل ضوء الشمس قد احيى قلبه وامان فيه حتى يش جليله
 وطف غلبه وبرق له لامع كبر الربي فان له الطريق وسلك السبل والعبادة
 الابواب الى باب السلاوة وادار الامارة والله ودر من قال حب يقول الربي
 في ان الغاية من وضع التواضع والادب ان رغبة المصطفين من عظم الانبياء
 هو موافاة من منافع البهائم والساطين وايضا لهم الى روضات العليين
 ودر معهم عن مشاركة السوء والاسوء ومصاحبة فر ناد حب الطاعون
 الى مجاوره سكان صنع الملكوت ودر قصة وطان قدس المجرى والبلد
 ذلك الابلان عن دعائم الاخلاق ودر ذمها والحق في شراف الصفات
 ودرها

٢٩٢
 وفضا لها نجيب على كل ما قل ان باخذ الله ويذل الله في طهر قلبه عن راسخ
 الطبقه وارجاسها ونغسل نفسه عن افان واجتيمه وانجاسها لئلا ينسب في
 سبيلها الشقاوة ويهوى في معاصي الفلانة ويصرف حبه ويجهد جهده
 في اخلاص نفسه عن لصور القوي الامارة ما دام الاختيار وسيله اذ لا يفتنه
 في عده وان يجر من الاخلاق المذمومة التي هي الحجب المانع عن المعارف
 الالهية والفتوح القدسية اذ هي بمنزلة الغطاء للنفوس في ارفع عنها كبح
 لها جليلة عن افساخها كلف والعلوب كالادمان فاذا كانت عملة بالمال لا بد
 الهوا فالعلوب المشحون بغير الله لا بد خلفها معرجه الله وجرحه وانسده والى ذلك
 اشار النبي بقوله لو كان الساطين يهيمون على طوبى حتى آدم لظفر الى
 ملكوت السموات والارض فقدر ما ينطقه العلوب عن هذه النجاسة فجادوا
 سطر الحق الامل وبلا لا يفها حافيه كاسا والحق ان تركتم في ايام دهركم
 ففحات الافترسوا لها فان النعز لها انما هو ينطقه العلوب عن الكدور
 كما حله عن الاخلاق الوردية لكل افعال على طاعة واعل عن سببه بوجوب بلا
 ونورا للقلب بعدد لافاته علم يفتق ولذا قال سبحانه والذين جاهدوا فينا
 لنهدينهم سبيلا وقال النبي من عبدنا علم ودره الله علم ما لم يعلم فاعلم ان

٢٩٥
 صفي عن الكدور والظبيقة بالظبيقة من المهاب الالهية والاغاضق الرحمانية مالا
 يمكن ذكره لا عظم العلماء كما قال سيدنا رسول الله صلى الله عليه واله
 ملك مقرب ولا نبي مرسل وكل سالنا لى الله انما يعرف من الاطراف الالهية
 والفتوح النبوية ما ظهر على قدر استعدادها واما ما خوف فلا يخطى حقيقة علمها
 لكن قد بعدت في بايما نابا لغب كما اننا نؤمن بالنبوة وخواتمها وصدق بوجودها
 ولا نعرف حقيقتها كما لا يعرف الجنين حال القتل والقتل حال التبر والمتر من
 العوام حال العلماء والعلماء حال الانبياء والاوليا فالرحمة الالهية بحكم الغاية
 الازلية منذ خلقه غير مضمون بها على احد لكن حصولها موقوف على
 مراتب القلب ونصبتها عن الخبايا الطهيقة ومع ذلك لفضادها اكاملها فما
 لا يمكن ان ينجلي بها شي من السحاب فان لا يجوز العلية والاسرار الالهية على
 قلب من العلوب ليجل من جهه الممتنع من ذلك بل الاحجاب الماهون من جهة
 القلب كدره وخشبه واشعاليه بما يصاد ذلك ثم ما ينطقه القلب من العلوم
 لطهارته وصفاء جوهره هو العلم الحقيقي التوراتي الذي لا يقبل التثنية وله
 غاية التطور والابحار لاستفادته من الانوار الالهية والايمان الحق
 اليبانية وهو اللذيقول له انما هو نور يقدسه في قلبه من بهد والبرسار
 ابراهيم

٢٩٦
 امير المؤمنين بقول ان من احب عبدا لله العبد الله العبد علفه فاستشره كثر من
 ويجلب خوف فخره مصباح الهدى في قلبه الى ان قال قد خلع سبل السهوات
 وتخلي من الصوم الالهية واحدا انظر به فخرج من صفه العي ومشاركه اهل الهوى
 ودار من مفايح ابواب الهدى ومعالي ابواب اودي فذا بصير طريقه وسلك
 سبله وعرف مناره وطلع غماره واسلم من العري باوتها ومن ابحال باب
 با منفا مضمون العين مثل ضوء الشمس قد احيى قلبه وامان فيه حتى يش جليله
 وطف غلبه وبرق له لامع كبر الربي فان له الطريق وسلك السبل والعبادة
 الابواب الى باب السلاوة وادار الامارة والله ودر من قال حب يقول الربي
 في ان الغاية من وضع التواضع والادب ان رغبة المصطفين من عظم الانبياء
 هو موافاة من منافع البهائم والساطين وايضا لهم الى روضات العليين
 ودر معهم عن مشاركة السوء والاسوء ومصاحبة فر ناد حب الطاعون
 الى مجاوره سكان صنع الملكوت ودر قصة وطان قدس المجرى والبلد
 ذلك الابلان عن دعائم الاخلاق ودر ذمها والحق في شراف الصفات
 ودرها

۴۱
محدودت برای تو پارس است خوش فواید که در تهنیت که از تدریش زود فواید
بفرود برین از رخ فلک و جوی ملک بنوازم سخن بسازد و خوش و صحبت بران خوش
وقت گل خوش بود که وی وقت سر خواران خوش است مرغ شاد خواند است با دو
اندرا عشق دوست را با ناله شبهای بیداران خوش است از زبان سرو آواز هم آید
بگوش که از این در کس که سبک بران خوش است به مستحکم بجز تو سودا که کند
چون تو نظری بر دل سید که کند که لطف تمام است بگرداند و زود تر بر تو شود که
کند این که بجز روی تو جان نماند کوه نماند و چه که نماند و آن که رسید
ز نیش شاد در عالم جرت بر بنام وقت نماند لطف روی تو ملک و جهان را
هر چند که عود یک جوش نماند که نماند زین عشق و درش بر بارش طرقت
بوش عقل کون رشد مرغ و ماهی از کرد و دو عالم کشت هر چه عشق بود از بهر
شد که عشق شاد عشق با تو زود که خوشید عمر بسر دیار شد
تا در عشق بر آن شدم غرق دردی با بیان شدم چون بودم در وصل لایم
تا غمخواره بجران شدم همچو مرغ نیم نسل در زان پر زدم بسپار بچشم
جان فروغ رویت در جسم و جان بگذر آوازه و اوقات اندر زبان بگذر صوت
چون که تو بچشم چون در طلب نیاید وصف چگونه گویم چون در زبان بگذر هر از آن

ماده

۴۲
ماده از کوی تو کسی را ز بر که راه کوی اندیش کن بگذر آبر که عاشق است از صلق
جان بر آید هم در زمان ناید هر دو کمان بگذر آنجا که عاشق یکم حضور نماند
دل و حساب ناید جان در جان بگذر تو در زمین و لعل کجاست نماند ای آینه
چون بر آید در آسمان بگذر جزو غمخواران غایت بجز آن جزو غمخواران غایت
بگفت زان زهر عاشق تو غم که در خون باز هر دو زود با رون از خوشین غریب
جسم نماند نیست که اندر روز ای دل ای کجا که جانان از جان دم مزن
از دل جان و جهان در پیش جانان دم مزن که تو در دور او نه پس از دران
کوی در او را بر زورمان دان زورمان دم مزن لب بند از لعل کوی و رفت
کفکوی نیست جایی جز اینست در وی پیش جبران دم مزن چون یقین که در کس
تقدیرت دکان چون عیان بنور رخ دیگر ز بان دم مزن تقدیر کویان پیش ام
چاکوی پیش این در پیش بنیان ز کویان دم مزن علم پدیدان را کس جل را
عکس بخوان از خیالات و طوفان اهل یونان دم مزن آبر جو از کاف نماند کویان
کن : پیش درین جیست از این جوان دم مزن تا هر تو بدیم ز دولت
گشتیم از جو صفات از پلان ذات گشتیم چون جوی جهان نظر نماند
وجود اندر طبع از نماند آیت گشتیم از سر سرور درین عالم گشتیم در پیش

۴۳
برخواست خن مناده در کشت ده راه است یک در راه بر بار زده است
دند بهر یک ملک طبر بر کوی انیساب و ستر کار و انهار درین ره بوده اند
شش که بگوش خوشن خورده اند دست و پا سپردانان تبارند با زور زو کوان
استند که تو تو فیض هدایت برین کن چایه سلامت این طریق بگذریم کوی
درین بندیکه ندیم چیز از این ندیکه ازین ندیکه کلام حاصل درین
ندیکه است نماندیکه به عشق درین کن مردی وقت که آموده ایم ز آمو که
اکت چیز در کفیکه است که شکر ز یاد آفتاب ز لعل عقل آینه دل سینه
خوش سادیکه دیوانیکه هر کجاست شکر بیکه است خوشین و سواد نماندیکه
پان تا غم کنیم آنچه بگذشت که داریم از غم نماندیکه چایه ازین فیض پدیدار گشتیم
که در کت بهر این نماندیکه در حدیث جان در نماندیکه بگذر دست نماند
از عشق او زنده بود است است منور درین نماندیکه نماندیکه حق هر چه بگذر
عشق نماندیکه بگذر دست بوی خدا میوز از لعل اهل دل نماندیکه نماند
فیض عطری زان بوی است کوی در عقل از غم در راه است کوی در دل
هم در غم دل است در غم نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه
خون شکر است در بار است در کوی در نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه

۴۴
نیکه و سوزناک گشتیم دیدم که اینها که خوب و خیالات مردمان این خوش
خیالات گشتیم عشق عشق هم جذب عشق است که نماندیکه نماندیکه نماندیکه
این عشق را که خوش نماندیکه رو بچشم و بچشم بخوان آری آری عشق این
عاشق و حسن بگوش بر بار عشق عشق و دلچسب عشق است که نماندیکه نماندیکه
مغز است حسن خوبان پرده شد عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
در عشق و در آن افروز است لطیف بخون بر محزون است عشق عشق عشق
اگر بشد یکی عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
هر با نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه
کین راه است عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
منه و آن که می اوباع عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه
چوم و نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه
عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
ای خلی بک و بد نام داده اندیش خوشان به عام به عام به عام به عام به عام
در کت و در نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه نماندیکه

نماندیکه

۹-۲۰ نماند که در تو صد هزار دروغ غیرت شمران یک و دو دم که نماند فیض بکار کوش و کوفت و دروغ
 دروغ بگوشد بی پروا که شستم دل ایجا نماند ما ایجا که شستم غلط که توان زانجا که شستم
 کما با خود بیای که شستم چنان بقیه بوی بر دیم زهر کله سینه کشتیم جل و دیم بگوشید
 انزل از زهر طبع زینا که شستم حدیث هر سینه گویند که اینرا خط از دیم از آنکه شستم
 بجان دل غم سو که شستم هم از دنیا هم از غصه که شستم دل و جان را بچوایم چون فیض
 ز کشفه کوز از غوغا که شستم هر جا که از غوغا خود را شدم هر که در پیش لایه در شفا
 شیم پیش هر که در فرزانه و زاری کردیم چون میدیم تو را از همه پراشیدیم که بدیم
 حق تو چون دوی نمود چنانکه پنداریم از همه پراشیدیم بر تو حق تو چون تو شرف بر شدم از
 اوش چون که پیش اندر مارش خبر دار شدم در پس پرده پندارید بر بر دیم خسته
 بودیم ز بهر تو پندار شدم سفر سینه ارواح تو کفر از غیب نشاءش خود ترا و
 که پیش شدم بار و اش که چنان کشیدم بر پیش پای تو خندیدم و بسکلی شدم
 معصوم دوی و در شیب زینت از بد برد هر چه خواندیم و در بر سر ترا شدم
 نوبت لعلت بود غم از دل لعلت ما زینا سخن عطر شدم هر چه داد و نه با از در
 بهتر بود نماند از امر پرده اسرار شدم سر ز دریا رفتی با چو بر و ن آوردیم
 کیم ای سنی کمن که بر شدم راه قدیم تا کبره پدیدیم که کردم که او را غوغا

بنا

۱۰-۲۰ شدم آشتی فیض اینکوست سخن فیض بود زود که ز عجب بر کف شدم ماره تو قیومند
 بر دیم ماره در خلق شود و در سیدیم کجند بر صومعه بر دم از دست کجند بر سر کسندیم
 شنیدیم اظہار حرف هر آید نمودیم در بیخ حقایق بهر سینه چو دیم بر عطر او
 بخش ز کما که کفتم بر سینه دل پرور جان خواه که چو دیم کردیم نظر بر شرف نیت دنیا
 نماند بر در آشت زان خبر میدیم نماند شد از قرب نمودار در شرف معقود دل
 ان بود کفتم چو رسیدیم دادند با عجب معصفاً تو بود دسیار اور جان است چو
 کشیدیم حدس که دل آسوده ز تو بر گشت گشت چون فیض ز بهر دهنه خنده و نه میدیم
 هر جمیلی که بدیم با و بدیدیم هر جا که شنیدیم که شدم من بودیم و بنا بر
 نماند آستیم از لالت تو را با چشمه یار شدم چه صامت کرد آستیم است نماند
 خندانم که کفتم تو که شدم همه هم نظر از غیب بدل آستیم نماند کجا کشت
 تو پندار شدم خنده بودیم در اقیام عدم آسوده استماع کن چو تو پندار شدم
 نماند از تپا بر روی که من مددی با میدیدم مثل این بشدم اگر بدیم و کجا
 خاک ر تویم خاده بسره خاکه کذا توایم غم بر شاک ز در دست
 بزود خلق عزیزیم از آنکه خار توایم تو غم فرا دل ما اگر قرار است و کر قرارندایم
 پتوایم توایم هر چه در دل ما کجند و تو دانمانه اگر خلق نمانیم آستیم ر تویم

زاده با بر خیزد بر خیم پوشش برده مغزوی که کثرت توایم عارفان از چمن کس چ
 بوی تو کشند خوش را با خود در دست بر تو کشند عارفان با کج بودند و چشم بر آب
 نشسته آب حیات که بر تو کشند هر بنا بر کف در حق هر کس همرا با ملک و ملک
 تو کشند لطف و برون کجا در شان یک ذات مژه نشکر از تو خوشی تو کشند زاهدان
 بر عرش جام بود بوسند عارفان باه صافه زین بر تو کشند هر کس و بوی تو
 به سیر دارد آواز بر هر شجر بر تو کشند و نعم ما قبل هذه ایجاده فاین الشان
 و هذه الرغائب فاین القالب هذا فیهم یوسف فاین یعقوب هذا طوبی سنا
 فاین موسی هذا ذوالفقار فاین ابوالحسن الکرکری و پس کل من هم سلب ولا
 کل من سلب وصل اما هی عنایات از تیه و موایب و باینه و کل هذا لعل
 العاملون و فی ذلک فلینا من المشاهون ابرار در شرف دارد به در و کوب
 که محبت بر و بیدر که چه این در کرده چه ازین کار دراز نغز استین
 چه ازین که بر بجم که نظر تو اندر که خاک نیکه کل بهر تو اندر که اندر
 میخواند طاف که بر لبت که این همه کنز فکر تو اندر که بفرم طاف عشق شش صبر
 که بود با این تو اندر که نوز بر طبع تیره بر یون کجا کجور خفیه که تو اندر
 کرد حال بر زنده در غیب و پرده و عجز بر پنهان، نظر تو اندر که آگاه

کر

کسز که رمانت کور نظر بریدانیت ایم دول خواب دان نیز بگردن خیمیت
 زنده به عشق کرد هر عالمیت و کلمه عشق با زلف آدمیت تا چه بشد لبر
 خوابت که نه یکی جو عمر از شب نام عالمیت سر کوشش و سر و سر و سر را
 نیت پنهان ب طوبی بجهت بار برین زدن چون تو ان منزل روحان
 رسید حیف است در بوار عزمان زدن قدم جا مره هر خنده غیر عشق نیت
 کفیم و اسلام عیان العسر و علیکم با اخوانی و خلاقی بکسره ذکر که الله نعم باللسان
 و انجان فاقفا ضاح کل جنس و اجنه الدانی عن کل شتر و فورا قلب فی اللذایک
وصلک العاصین و ضرب المذنبین قال الله تم و ادکر و الله ذکر الکریم و سجوه بکرمه
و اصیلا و قال نعم و ادکر و فی ادکر که و اسکر و الی و لا تفرقون و فی محایب الکریم
من اجتناب ما یمنع فی دین الکریم فیکرمه ذکر الله و عن الصادق انه قال قال رسول الله
من اکر ذکر الله اکر الله و عنیه انه قال لا یزال المؤمن فی صلوة ما کان فی ذکر
الله فایما ارجالا او مضطجعا ان الله یقول الذین یذکرون الله فایما
و فعودا و علی جنودهم و عن امیر افضل العباده او ما ان الفکر فی الله و فی قدرته
و عن امیر المؤمنین تنبه بالفکر طلب و جان عن الله یجیب و انوال الله رباب
و عن الامام اهل العباده کرم الصلوة و الصوم اما العباده الفکر فی الله و عن النبی

٢١٥ - وايهم والظفر يفتحهم عنقوا ريم برور كرت وسه وكنيم دل بر كرت منا وكنيم كزاهه باراز
كناه است عنقوا كم تو عنقوا خواجه است در بر نابر وكن كرت بر در بر نه بوانه بورك
استرا بوزك تو برك تو برك بود ما دام كودك در نغمه است وكن الصادق قال قال
الله عز وجل موسى اكرهت اني بالليل والنهار وكن عندك وكني حاشعا وضعا
فيما ناجى الله به موسى قال نعم يا موسى لا تنسى على كل حال فان لسانا في حبيب
الصلوب وعنه قال قال الله عز وجل اكرهت اني في ملاء اذكر لست في ملاء خير من حليل
وعنه قال قال الله من ذكر في في ملاء من الناس وكن لست في ملاء من الملائكة وعنه
قال ما من شئ الا وله حد ينهي اليه فزمن الله لهم الفريضه من اذهن فضوحه
وشعر ومصان من ماله فضوحه وايض من تجم فضوحه الا الذكر فان الله
لم يرض منيا للليل ولله يحيل له حد ينهي اليه ثم نلى با ابيها الذين اصوا الله
ذكر الكبر وسجوه كره واصلا فقال لم يحيل الله له حد ينهي اليه قال وكان في
كبر الله كره الله كرهت مني معه وان لم يكره الله واكل معه الطعام ولقد كان محمد
وما يشمله له عن ذكر الله وكن ادى لسانا لانه يحمله يقول لا اله الا الله
وكان يجعنا فيما مرابا لذكر حتى تطلع الشمس وبارنا بالقرآن من كان يقر صاوين
كان لا يقر صاوم بالذكر واللبس الذي يقر في القرآن وكن كره الله في يقر

وكنه

٢١٦ - وتخصر الملائكة وتضجره الشياطين كما يفتن الكوكب الذي لا اهل الا ارض واللبس الذي
لا خير فيه القرآن ولا يذكر الله فيه نقل بر كره وتضجره الملائكة وتخصر الشياطين وكن
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الا خير مني من اكلكم في وجعها في وجعها واذا كان عندكم
وخير لكم من الدنيا والآخرة وهم خير لكم من ان تلقوا عدوكم فقتلواهم ويقتلواكم
فقالوا بلى قال ذكر الله عز وجل كثيرا ثم قال جاء رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال من خير اهل
المسجد فقال اكرمهم الله ذكر الله وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم من اعطى اسانا ذكرا فقد اعطى
خير الدنيا والآخرة وعن الصادق قال سمعنا النبي اذا طلوا عن ذكر الله
كثيرا سقوا من نوره في غير نوره ثم سجدوا على راسه ويكران وانتم سجدوا لله في نوره في
وان هر چه بزياد است بزوان وعنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من اكره ذكر الله
اقبل الله به ومن ذكر الله كثيرا كثر له الثواب من الارض والسموات
وعنه من اكره ذكر الله تامله الله في جنته بزياده ونور حتى يستمر وعنه في قوله
كل من شرب سيرا بزياده ونور بسبه وعنه ان الله عز وجل يقول من شرب بذكر عن
عن مسالتي وعنه قال قال الله عز وجل من ذكرني سر كرته علائقه وفي روايه
مرفوعة قال قال الله تامله في عيسى يا عيسى اذكر لست في نفسي وادكر في صديق
اذكر لست في ملائجه من ملائكة الا اذع بين يا عيسى انزل طلب واكرهت في

سزایب و دیگر کتب که در کتابخانه امده در این کتاب

درج شده است و در این کتاب درج شده است

۱۲۹۳
سازگاری همه کتب ۲۸ در این کتاب

در این کتاب درج شده است

لا اله الا الله

محمد رسول الله

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

V99 C/28

